

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΠΙΔΟΣΗ ΤΟΥ ERASMUS+ :
ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ

ΗΛΙΑΝΝΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΗ

Επιβλέπων καθηγητής:

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΠΜΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΛΑΡΙΣΑ 2020

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του ΠΙΜΣ λήρους Φοίτησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: «Διοίκηση Έργων και Προγραμμάτων» έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλων σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η εργασία αυτή έχοντας εκπονηθεί από εμένα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις επί του θέματος και το κείμενο είναι γραμμένο με τα δικά μου λόγια και δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής από τρίτες πηγές. Οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής αναφέρονται στο σύνολο του, δίνονται πλήρεις αναφορές στους συγγραφείς, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο.

Ηλιάννα Χαραλαμπίκη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω πρωτίστως τον επιβλέποντα καθηγητή και διευθυντή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Διοίκηση Έργων και Προγραμμάτων» Λεωνίδα Ανθόπουλο για την επιμονή και υπομονή του καθώς και την πολύτιμη καθοδήγησή του για την πραγματοποίησή αυτής της εργασίας. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους του καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος για τη συνεργασία που είχαμε αυτά τα δυο έτη. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που στάθηκε δίπλα μου όλη αυτή τη περίοδο και να αφιερώσω αυτή τη διπλωματική εργασία στον πατέρα μου.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

JSP: Προγράμματα κοινής μελέτης

ICP: Διαπανεπιστημιακά προγράμματα συνεργασίας

PIP: Program Impact Pathway

IC: Θεσμικές συμβάσεις

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΕΚ: Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

ΕΡΑΛΕ: Ηλεκτρονική πλατφόρμα για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Ευρώπη

ΑΕΙ: Ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα

ΑΜΣ : Ανοικτή μέθοδος συντονισμού

VET: Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

ΙΚΥ: Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών

ΤΠ: Τεχνολογίες Πληροφοριών

ΑΚΡΟΝΥΜΙΑ ΧΩΡΩΝ

ΑΤ: Αυστρία

ΒΕ: Βέλγιο

ΒΓ: Βουλγαρία

CH: Ελβετία

CY: Κύπρος

CZ: Τσεχία

DE: Γερμανία

DK: Δανία

ΕΕ: Εσθονία

ES: Ισπανία

FI: Φινλανδία

FR: Γαλλία

HR: Κροατία

HU: Ουγγαρία

IE: Ιρλανδία

IS: Ισλανδία

IT: Ιταλία

LI: Λιχτενστάιν

LT: Λιθουανία

LU: Λουξεμβούργο

LV: Λετονία

MK: ΠΓΔΜ

MT: Μάλτα

GR: Ελλάδα

PL: Πολωνία

PT: Πορτογαλία

RO: Ρουμανία

SE: Σουηδία

SI: Σλοβενία

SK: Σλοβακία

UK: Ηνωμένο Βασίλειο

TR: Τουρκία

1.Εισαγωγή.....	13
1.1. Σκοπός- σημασία του θέματος	13
1.2 Δομή ανά κεφάλαιο	15
2.Θεωρητικό Υπόβαθρο.....	16
2.1 Η ιστορία του Erasmus	16
2.1.1 Το πρώτο πρόγραμμα Erasmus 1987	17
2.1.2 Το πρόγραμμα Σωκράτης Ι, 1994-1999	18
2.1.3 Το πρόγραμμα Σωκράτης ΙΙ, 2000-2006	20
2.1.4 Το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης (Lifelong Learning Program, LLP), 2007-2013	22
2.2 Το πρόγραμμα Erasmus+ (2014-2020).....	26
2.2.1 Εισαγωγή στο πρόγραμμα Erasmus+	26
2.2.2 Στρατηγικοί Στόχοι Προγράμματος.....	28
2.2.3 Διάρθρωση του Προγράμματος	30
2.2.4 Χώρες του προγράμματος Erasmus+	33
2.2.5 Φορείς που υλοποιούν το πρόγραμμα Erasmus+	35
2.3. Αξιολόγηση της επίδοσης του προγράμματος Erasmus+	38
2.4 Κινητικότητα Erasmus+	43
2.4.1 Στόχοι σχεδίου Κινητικότητας	45
2.5 Στρατηγικό πλάνο του προγράμματος Erasmus+.....	48
2.6 Ανασκόπηση της επίδρασης της κινητικότητας των σπουδαστών στην επίδοση του Erasmus+: Προηγούμενα ερευνητικά ευρήματα	50
2.7 Παρουσίαση του εργαλείου Program Impact Pathway.....	57
2.7.1 Βήματα για τη δημιουργία ενός εργαλείου PIP	57
3. Παρουσίαση του προγράμματος Erasmus +	59
3.1 Μεθοδολογία.....	59
3.2 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+	60
3.2.1 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ το 2014	60
3.2.2 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ το 2015	62
3.2.3 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ το 2016-2017	65
3.2.4 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ το 2018	68
3.2.5 Program Impact Pathway Analysis.....	70
3.2.6 Ανάλυση του προγράμματος Erasmus+ με το εργαλείο Program Impact Pathway ..	72
3.3 Η επίδοση του προγράμματος Erasmus + στην Ελλάδα.....	75
3.3.1 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2014	76
3.3.2 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2015	78
3.3.3 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2016	80
3.3.4 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2016	82
3.3.5 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2018	84
3.3.6 Αποτελέσματα σύμφωνα με το εργαλείο PIP για το πρόγραμμα Erasmus+ 2014-2018 στην Ελλάδα.....	86

4.Συμπεράσματα	88
4.1 Περιορισμοί	96
4.2 Συστάσεις.....	97
4.3. Μελλοντικές Προεκτάσεις της Έρευνας.....	97
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	98
Ξενόγλωσσες	98
Ελληνικές	104
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	105

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : ΟΙ ΛΕΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ERASMUS+	17
ΠΙΝΑΚΑΣ 2:ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ.....	19
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ.....	25
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ.....	30
ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	33
ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 8:ΧΩΡΕΣ ΕΤΑΙΡΟΙ ΠΟΥ ΓΕΙΤΝΙΑΖΟΥΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ.....	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 9:ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΑΡΜΟΔΙΑ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	36
ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ/ΕΘΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΥΡΥΔΙΚΗ.....	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΤΥΠΟΙ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΗ 1	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΙΔΙΩΚΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	47
ΠΙΝΑΚΑΣ 16:ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΡΟΠΟΥ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	56
ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	75
ΠΙΝΑΚΑΣ 18: ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟΥΣ	88

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΝΟ	48
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ERASMUS+ 2014-2018 (ΣΕ ΔΙΣ ΕΥΡΩ)	61
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2014	61
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 : ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2014-2020 (ΣΕ ΔΙΣ ΕΥΡΩ).....	63
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016.....	65
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6: ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	66
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΦΙΞΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016.....	66

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2017	67
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9: ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΦΙΞΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2017	67
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018	68
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11: ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2017.....	69
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12: ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΦΙΞΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018	69
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13 : ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2014	77
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2014	78
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15 : ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015	79
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015	80
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016.....	81
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016	82
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018.....	83
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2017	83
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ERASMUS+ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018.....	85
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018	85
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΗΣ/ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2014-2018.....	92
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2014-2018	92
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2014-2018	93
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2014-2018.....	93
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2014-2018	94
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 28: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2014- 2018.....	94

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΚΑ1- ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	64
ΕΙΚΟΝΑ 2 : ΑΝΑΛΥΣΗ ΡΙΡ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+ (2014-2018)	72
ΕΙΚΟΝΑ 3: ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2014	76
ΕΙΚΟΝΑ 4 : ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015	78
ΕΙΚΟΝΑ 5: ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016.....	80
ΕΙΚΟΝΑ 6 : ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2017	82
ΕΙΚΟΝΑ 7 : ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018	84
ΕΙΚΟΝΑ 8: ΑΝΑΛΥΣΗ ΡΙΡ ΓΙΑ ΤΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS + (2014-2018)ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	87

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα προγράμματα που στοχεύουν στην ενίσχυση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των νέων παρέχονται από την Ευρώπη από τη δεκαετία του 1970. Το πρόγραμμα Erasmus+ αποτελεί το τελευταίο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που στοχεύει στην ενίσχυση του τομέα της Εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Βασικό σκοπό του αποτελεί η παροχή ευκαιριών σε νέους σπουδαστές της Ευρώπης να κινηθούν εντός των ευρωπαϊκών χωρών και να λάβουν νέες γνώσεις, εμπειρίες και να καταρτιστούν στις σπουδές τους για τα έτη 2014-2020. Στην παρούσα, λοιπόν, εργασία διερευνάται η επίδοση του προγράμματος για τα έτη 2014 έως 2018, καθώς και ο ρυθμό κινητικότητας των σπουδαστών που υφίσταται στις ευρωπαϊκές χώρες. Στο πρώτο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο μέσω μιας ιστορικής αναδρομής των διακρατικών προγραμμάτων που έχουν συσταθεί από την Ευρώπη στο πέρασμα των χρόνων, ενώ στο δεύτερο μέρος διερευνάται η επίδοση του τελευταίου διακρατικού προγράμματος, Erasmus+, για τα έτη 2014-2018, μέσω των στοιχείων και των σχετικών πληροφοριών που προσφέρονται από τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το πρόγραμμα.

Λέξεις Κλειδιά : Erasmus, Erasmus+, κινητικότητα, ανάλυση, επίδοση

ABSTRACT

Programs aimed at enhancing the education and training of young people have been provided by Europe since the decade 1970. The Erasmus+ program is the European Union's latest program aimed at strengthening the education, training, youth and sport sectors. Its main purpose is to provide opportunities for young students in Europe to move within European countries and gain new knowledge, experience and training in their studies for the years 2014-2020. In the present work, therefore, the performance of the program for the years 2014 to 2018 is investigated, as well as the rate of student mobility that exists in European countries. The first part of the paper presents the theoretical background through a historical review of the transnational programs set up by Europe over the years, while the second part examines the performance of the last transnational program, Erasmus+, for the years 2014-2018, through the data and relevant information provided by the European Union reports on the program.

Key Words: Erasmus, Erasmus+, mobility, analysis, performance

1.Εισαγωγή

1.1. Σκοπός- σημασία του θέματος

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει το πρόγραμμα Erasmus+ και την εξέλιξη του με μεθοδολογικό τρόπο ώστε να συγκριθεί κριτικά η επίδραση του προγράμματος και η επίδοσή του σχετικά με την κινητικότητα των σπουδαστών, καθώς και να γίνει η αξιολόγησή του με βάση τους στόχους του προγράμματος κατά τα έτη 2014-2018. Πιο συγκεκριμένα, θα εξεταστεί μια από τις τρεις κεντρικές δραστηριότητες του έργου, αυτή της κινητικότητας των σπουδαστών με την αξιοποίηση δευτερογενών δεδομένων από τη διεθνή βιβλιογραφία και τα επίσημα στοιχεία των ευρωπαϊκών χωρών και της ΕΕ, προκειμένου να πραγματοποιηθούν συγκρίσεις μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών ως προς τους δείκτες επίδοσης του προγράμματος που σχετίζονται με την κινητικότητα των σπουδαστών. . Επιπλέον με τη χρήση του εργαλείου Program Impactt Pathway analysis επιχειρήθηκε να αναλυθούν οι επιπτώσεις του έργου Erasmus + προκειμένου να αξιολογηθεί η επίτευξη μιας αλυσίδας αποτελεσμάτων που οδηγεί σε συμβολή στον ενδεχόμενο αντίκτυπο σε κοινωνικές, περιβαλλοντικές ή οικονομικές συνθήκες.

Το πρόγραμμα Erasmus έχει συμβάλλει στο διεθνή προσανατολισμό του ευρωπαϊκού χώρου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στην ανάπτυξη της κινητικότητας των σπουδαστών. Είναι μια επιτυχημένη πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να ενισχύσει την κινητικότητα των σπουδαστών και του εκπαιδευτικού προσωπικού. Το έτος 1987, συμμετείχαν 3.200 σπουδαστές στο πρόγραμμα. Μετά από τρεις δεκαετίες 300.000 σπουδαστές περίπου έχουν επωφεληθεί από το πρόγραμμα σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα τριάντα χρόνια Erasmus. Πάνω από 9.000.000 σπουδαστές θα επωφεληθούν από το πρόγραμμα Erasmus μέχρι το 2020 (Jones, 2017).

Ειδικά για χώρες όπως η Ελλάδα, οι οποίες βίωσαν μία βαθιά οικονομική κρίση, είναι σημαντικό να ερευνηθεί η επίδοση του έργου σε όρους κινητικότητας νέων διαχρονικά, εφόσον ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος είναι να στηρίξει τις προσπάθειες των χωρών του προγράμματος για τη διά βίου αξιοποίηση των δυνατοτήτων του ταλέντου και των κοινωνικών εφοδίων της Ευρώπης μέσω της ενοποίησης της παρεχόμενης στήριξης σε όλο το φάσμα της

εκπαίδευση, της κατάρτισης και της ενασχόλησης με τη νεολαία (Foulidi, Papakitsos, Theologis, Vlachopoulou & Vamvakeros 2018).

Η μελέτη της κινητικότητας των σπουδαστών στο πλαίσιο των διακρατικών προγραμμάτων στην Ανώτατη Εκπαίδευση αποτελεί ένα από τα κρίσιμα ζητήματα που απασχολούν τα ίδια τα κράτη, τους θεσμούς αλλά και τους ερευνητές και μελετητές του χώρου της εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τις μελέτες των Schofer και Meyer (2005) και των Altbach και Knight (2007), η συμμετοχή των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις διεθνείς δραστηριότητες, επηρεάζεται από μια ποικιλία εξωτερικών περιβαλλοντικών πιέσεων. Αυτές οι δραστηριότητες διεθνοποίησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση συγκροτούνται γύρω από συγκεκριμένους πυλώνες, που περιλαμβάνουν την κινητικότητα των σπουδαστών και του προσωπικού, τη θεσμική συνεργασία και την επιλογή, την τυποποίηση των προγραμμάτων σπουδών και την υιοθέτηση των βέλτιστων ερευνητικών πρακτικών (West & Barham, 2009).

Για τον σκοπό αυτής της μελέτης, είναι πολύ σημαντικό να υπογραμμιστεί η συνύπαρξη δυο κύριων κατηγοριών κινητικότητας: σπουδαστές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που επιθυμούν να σπουδάσουν στο εξωτερικό για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μέσω ενός προγράμματος και νέους που επιθυμούν να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία μέσω της πρακτικής άσκησης. Υπάρχουν αρκετές μελέτες οι οποίες δείχνουν ότι αρκετά σημαντικά βήματα έγιναν από οργανισμούς τόσο σε επίπεδο πανεπιστημίου όσο και σε επίπεδο χώρας για την αναγνώριση των ακαδημαϊκών προσόντων πέραν των συνόρων και της κινητικότητας των σπουδαστών γενικά, παρά την απόκλιση στην αντίληψη για τη σημασία των πρωτοβουλιών κινητικότητας. Για παράδειγμα, η Γερμανία προωθεί την εξωτερική κινητικότητα, διευκολύνοντας την αναγνώριση των προγραμμάτων σπουδών και συνεχίζει να παρέχει χρηματοδότηση στους σπουδαστές τους, ενώ βρίσκονται στο εξωτερικό (West & Barham, 2009). Από την άλλη πλευρά το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία καταβάλλουν προσπάθειες για την εσωτερική κινητικότητα των σπουδαστών, με τη δυνατότητα να παρέχουν οικονομική υποστήριξη στους σπουδαστές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (West & Barham, 2009). Ενδεχομένως, αυτό οφείλεται και στην πρόθεση αυτών των δυο διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων να επικεντρωθούν στην ευρύτερη παγκόσμια αγορά για τους σπουδαστές, καθώς και στη συνολική προώθηση των οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών αυτών των χωρών (West & Barham, 2009).

Ένα σημαντικό παράδειγμα των πρωτοβουλιών για τη στήριξη των προγραμμάτων εισερχόμενης αλλά και εξερχόμενης κινητικότητας με ορισμένα προγράμματα οικονομική στήριξης καταδεικνύεται από τη Σουηδία, ενώ για παράδειγμα η Τουρκία θεωρείται πρωτίστως χώρα εξερχόμενης κινητικότητας (Kondakci, 2011). Τα ζητήματα αυτά αναπτύσσονται αναλυτικότερα στο αντίστοιχο υποκεφάλαιο της εργασίας.

1.2 Δομή ανά κεφάλαιο

Στο πρώτο κεφάλαιο υλοποιείται μια σύντομη αναφορά στη σημασία του θέματος και ορίζεται ο σκοπός της εργασίας για την επίδοση δηλαδή του τελευταίου διακρατικού προγράμματος Erasmus+, καθώς και οι επιμέρους στόχοι που καλείται να υλοποιήσει. Το δεύτερο κεφάλαιο εστιάζει στο θεωρητικό υπόβαθρο της εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, διερευνάται η πορεία του διακρατικού προγράμματος Erasmus στην Ευρώπη από την εμφάνισή του το 1957 και έπειτα. Στα υποκεφάλαια που υπάρχουν στο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά όλα τα διακρατικά προγράμματα που έχουν υλοποιηθεί όλα αυτά τα χρόνια, ενώ παρουσιάζεται αναλυτικά το πρόγραμμα Erasmus+. Για το πρόγραμμα Erasmus+ διερευνώνται οι στόχοι και οι τομείς στους οποίους στοχεύει, ενώ εξετάζεται και η επίδοση του προγράμματος για τα έτη 2014-2018, καθώς για το έτος 2019 δεν έχει υλοποιηθεί η έκθεση σχετικά με την πορεία του προγράμματος, ενώ για το 2020 δεν έχουν υλοποιηθεί ακόμα όλα τα προγράμματα.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας, αρχικά ορίζεται η μεθοδολογία που ακολουθείται στην εργασία, καθώς και οι περιορισμοί που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια υλοποίησής της. Στη συνέχεια παρουσιάζονται όλα τα στοιχεία που αντλήθηκαν από τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την επίδοση του προγράμματος, μια επίδοση που εξετάζεται με τους όρους της κινητικότητας των σπουδαστών και της συμμετοχής των χωρών σε αυτό. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της παρουσίασης του προγράμματος, ενώ δίνονται στοιχεία για τις χώρες που συμμετέχουν ενεργά στο πρόγραμμα, αλλά και για τις χώρες που δεν αξιοποιούν πλήρως το πρόγραμμα Erasmus+.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εργασία και θέματα που αναδύονται από αυτή και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές διερευνήσεις του συγκεκριμένου προγράμματος.

2.Θεωρητικό Υπόβαθρο

2.1 Η ιστορία του Erasmus

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, μετά την ίδρυσή της, το 1957, ασχολήθηκε με εκπαιδευτικά θέματα που αφορούσαν τους τομείς, της επαγγελματικής κατάρτισης και της μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση. Κατά τη διάρκεια του 1970, μέρος της «Ευρωπαϊκής Ατζέντας» έγινε και η τριτοβάθμια εκπαίδευση όπου μια από τις πρώτες δραστηριότητές της ήταν η προώθηση της κινητικότητας των φοιτητών. Τα «Προγράμματα Κοινής Μελέτης» (Joint Study Programs, JSP) εδραιώθηκαν το 1976 όπου και παρέμειναν ενεργά για μια δεκαετία. Αυτό το πιλοτικό πρόγραμμα παρείχε οικονομική στήριξη για δίκτυα υπηρεσιών που αντάλλασσαν μαθητές για μια περίοδο μέχρι ένα έτος και παρείχαν ορισμένα κονδύλια για τους σπουδαστές. Το πρόγραμμα JSP θεωρήθηκε επιτυχές για τη δημιουργία ενός καρποφόρου ακαδημαϊκού και διοικητικού περιβάλλοντος για την ανταλλαγή φοιτητών μεταξύ των συνεργαζόμενων τμημάτων των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε αρκετές χώρες. Ωστόσο, η περιορισμένη χρονική διάρκεια της θεσμικής στήριξης και το επιπλέον κόστος που επιβάρυναν τους φοιτητές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στο εξωτερικό αποτέλεσαν εμπόδια για την επιτυχία.

Το πρόγραμμα Erasmus εισήχθη ως το εμβληματικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης της ΕΕ και με την ευκαιρία της 20ης επετείου του το 2007, το Erasmus γιορτάστηκε ως ένας σημαντικός μοχλός για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (Engel, 2010). Το Erasmus θεωρείται σίγουρα μια ευρωπαϊκή ιστορία επιτυχίας από ορισμένους μελετητές λόγω της αυξανόμενης προσφοράς ευκαιριών κινητικότητας σε όλο και περισσότερους σπουδαστές. Ενώ περισσότεροι από 3.000 φοιτητές είχαν τη δυνατότητα να περάσουν μια περίοδο σπουδών στο εξωτερικό σε μία από τις έντεκα συμμετέχουσες χώρες κατά το πρώτο έτος Erasmus το 1987/88. Σήμερα, η συνολική πλειοψηφία των πανεπιστημίων στην Ευρώπη συμμετέχει στο Erasmus με αποτέλεσμα τη δημιουργία συνεργασιών μεταξύ των πανεπιστημίων που επιτρέπουν σε περισσότερους από 150.000 φοιτητές να σπουδάσουν στο εξωτερικό σε μία από τις 33 συμμετέχουσες χώρες (βλ. στατιστικά στοιχεία του Erasmus της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αναφέρεται στον Engel, 2010, σελ. 351). Αυτή η εξέλιξη δείχνει πόσο ουσιαστικά συνέβαλε το πρόγραμμα Erasmus στο να καταστεί η φοίτηση των

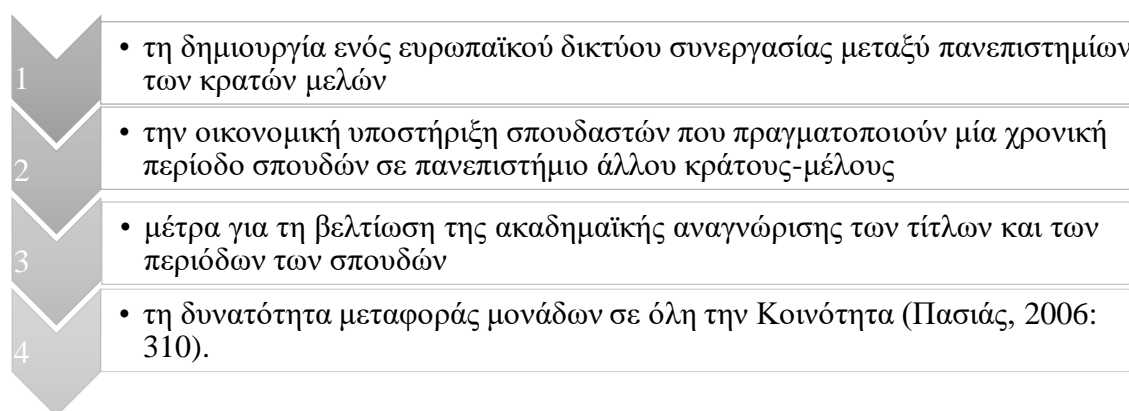
σπουδαστών στο εξωτερικό από μια αποκλειστική εμπειρία που δεν περιορίζεται πλέον σε μια μειονότητα, αλλά σε μια εμπειρία από την οποία όλο και περισσότεροι φοιτητές σε όλη την Ευρώπη μπορούν να επωφεληθούν.

2.1.1 Το πρώτο πρόγραμμα Erasmus 1987

Το έτος 1987 ξεκίνησε το ευρωπαϊκό κοινοτικό σύστημα δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης, το “Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κινητικότητα των Φοιτητών” (European Action Scheme for the Mobility of University Students), γνωστό ως πρόγραμμα “Erasmus”. Το όνομά του, το πήρε από τον γνωστό Ολλανδό φιλόσοφο, θεολόγο και ανθρωπιστή της ολλανδικής Αναγέννησης Έρασμο (Desiderius Erasmus Roterodamus –1466-1536), ο οποίος έζησε και εργάστηκε ως εκπαιδευτικός σε πολλά μέρη στην Ευρώπη αναζητώντας καλύτερες γνώσεις μέσω της επαφής του με άλλες χώρες. Η πίστη του Εράσμου για την εκπαίδευση ήταν τόσο μεγάλη που τον οδήγησε στη διάθεση της περιουσίας του στο Πανεπιστήμιο της Βασιλείας στην Ελβετία, και έτσι αναγνωρίστηκε ως ο πρόδρομος για τις υποτροφίες κινητικότητας.

Το πρόγραμμα Erasmus δε στόχευε μόνο στη βελτίωση των ευρωπαϊκών δραστηριοτήτων για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αλλά και στη διερεύνηση του πεδίου εφαρμογής τους. Έγινε με γρήγορους ρυθμούς το πιο δημοφιλές και το μεγαλύτερο πρόγραμμα κινητικότητας φοιτητών μέχρι σήμερα, σε σχέση με τα διάφορα νέα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα, παρά το γεγονός ότι η οικονομική βάση του δεν απέφερε το επιθυμητό αποτέλεσμα της μετακίνησης του 10% των φοιτητών, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα.

Οι τέσσερις άξονες δράσεις του προγράμματος αφορούν:

Πίνακας 1 : Οι άξονες δράσεις του Erasmus+

Τα χαρακτηριστικά του προγράμματος Erasmus κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου περιγράφηκαν στη μεγάλη μελέτη αξιολόγησης που αφορούσε τα πρώτα επτά χρόνια των προγραμμάτων: περιφερειακή (δηλ. Ενδοευρωπαϊκή) κινητικότητα, προσωρινή κινητικότητα φοιτητών (έως ένα έτος), συλλογική κινητικότητα (μεταξύ ορισμένων ιδρυμάτων και τμημάτων), κινητικότητα και συνεργασία εντός των δικτύων, οργανωμένη μελέτη στο εξωτερικό (θεσμική υποστήριξη για προετοιμασία, διαμονή, διοικητικά θέματα κλπ.), ολοκλήρωση των προγραμμάτων σπουδών, προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς για την προσωρινή μελέτη στο εξωτερικό καθώς και ενίσχυση της χρηματοδότησης. Το Erasmus θεωρήθηκε γρήγορα η ναυαρχίδα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρά την εκτεταμένη κριτική για τη γραφειοκρατική υπερτροφία και την πολύ μικρή χρηματοδότηση για μεμονωμένους φοιτητές και πανεπιστήμια, το Erasmus θεωρήθηκε ότι βοήθησε την κινητικότητα των φοιτητών στην Ευρώπη να γίνει μία από τις συνηθισμένες επιλογές για τους φοιτητές αντί να αποτελεί εξαίρεση και η συνεργασία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση να αναβαθμιστεί από ένα περιθωριακό φαινόμενο σε δραστηριότητα που ήταν συνυφασμένη με σχεδόν όλα τα θέματα της τυπικής λειτουργίας ενός πανεπιστημίου (Bracht, Engel, Janson, Over, Schomburg & Teichler, 2006).

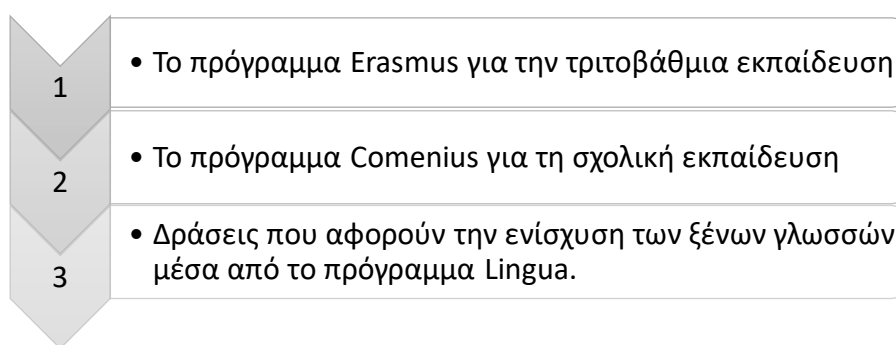
2.1.2 Το πρόγραμμα Σωκράτης I, 1994-1999

Τον Μάρτιο του 1995 δημιουργήθηκε ένα νέο πρόγραμμα κινητικότητας φοιτητών σε συνεργασία με ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης όπου ονομάστηκε «Πρόγραμμα Σωκράτης». Το όνομά του το πήρε από τον Έλληνα φιλόσοφο και εκπαιδευτικό μεταρρυθμιστή του 5ου π. Χ. Όραμα του προγράμματος Σωκράτης I ήταν να ενθαρρύνει τη συνεργασία, να αυξήσει τη κινητικότητα και τη προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης σε όλους του τομείς. Το πρόγραμμα αυτό έδωσε τη δυνατότητα σε 20.000 φοιτητές και 15.000 εκπαιδευτικούς να συμμετάσχουν και να μετακινηθούν σε πανεπιστήμια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο προϋπολογισμός του συγκεκριμένου προγράμματος ανέρχεται σε 1 δισεκατομμύριο ECU. Στην ανώτερη εκπαίδευση δόθηκαν 586, στη σχολική εκπαίδευση 208 και στη μη επίσημη εκπαίδευση 215 εκατομμύρια για τη χρονική περίοδο 1995-1999 (Παντίδης, 2003).

Στρατηγικοί Στόχοι

- ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες·
- βελτίωση της γνώσης των ξένων γλωσσών·
- προαγωγή της συνεργασίας και της κινητικότητας στον τομέα της εκπαίδευσης·
- ενθάρρυνση της χρήσης νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση·
- προώθηση των ίσων ευκαιριών σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης

Η εναρμόνιση των στρατηγικών στόχων γίνεται μέσα από τρεις τομείς :

Πίνακας 2: Διάρθρωση του προγράμματος Σωκράτης

Το πρόγραμμα Σωκράτης συγκέντρωσε ένα σύνολο από εκπαιδευτικά προγράμματα, στοχεύοντας έτσι στην αύξηση της διοικητικής αποτελεσματικότητας και στην ουσιαστική διασταύρωση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε διάφορους τομείς. Όταν το Erasmus έγινε υποπρόγραμμα του προγράμματος Σωκράτης, αυξήθηκε σημαντικά η υποστήριξη για την κινητικότητα των φοιτητών και τη συνεργασία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εκτός από την κινητικότητα των φοιτητών, η κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και η καινοτομία στα προγράμματα σπουδών προωθήθηκαν επίσης, ώστε να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ευρεία ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να επωφεληθούν ακόμη και οι φοιτητές που δε συμμετείχαν στα προγράμματα κινητικότητας. Η ευθύνη για τη διαχείριση της κινητικότητας και της συνεργασίας των φοιτητών απομακρύνθηκε από τα δίκτυα των συνεργαζόμενων τμημάτων που υποστηρίχθηκαν προηγουμένως, που ονομάστηκαν Inter-University Co-Cooperation Programs (ICPs), στο κέντρο των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα μεμονωμένα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έγιναν εταίροι μέσα από τη σύναψη των λεγόμενων Θεσμικών Συμβάσεων (Bracht et al., 2006).

Εφαρμογή του προγράμματος

Η διαχείριση του προγράμματος αποτελεί έργο των εθνικών γραφείων σε κάθε συμμετέχουσα χώρα, και έτσι εξασφαλίζεται μια πιο άμεση επαφή με τους πολίτες. Η επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, καλείται να μεριμνήσει για τη συνεκτική εφαρμογή των κοινοτικών ενεργειών του προγράμματος. Για την καλύτερη επίτευξη των στόχων του συντονισμού και της συνεργασίας, η επιτροπή αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών και στην οποία εκτελεί χρέη προέδρου ο εκπρόσωπος της επιτροπής.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Το πρόγραμμα αποτελεί αντικείμενο συνεχούς παρακολούθησης από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Βάσει δύο τετραετών εκθέσεων που υποβάλλονται από κάθε κράτος μέλος, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών τα ακόλουθα έγγραφα:

- έκθεση ενδιάμεσης αξιολόγησης της εφαρμογής του προγράμματος,
- ανακοίνωση για τη συνέχεια του προγράμματος
- έκθεση εκ των υστέρων αξιολόγησης.

2.1.3 Το πρόγραμμα Σωκράτης II, 2000-2006

Το πρόγραμμα Σωκράτης I (1995-1999), μετά την πενταετή φάση του, αποφασίστηκε να παραταθεί για τα επόμενα επτά χρόνια (2000-2006). Η απόφαση αυτή έγινε δεκτή τον Ιανουάριο του 2000 με αρ. απόφασης 253/2000/EK και με περίοδο εφαρμογής από τη 1.1.2000 έως τις 31.12.2006 (άρθρο 1.2) και συνολικό προϋπολογισμό 1.850 εκατομμυρίων € (άρθρο 10). (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2000). Όραμα του προγράμματος είναι να συμβάλλει στην προαγωγή της Ευρώπης της

γνώσης με την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ενθαρρύνοντας τη δια βίου μάθηση, βάσει τυπικών και άτυπων μορφών εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το πρόγραμμα υποστηρίζει την ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που ευνοούν την ενεργό άσκηση της ιδιότητας του πολίτη και την ικανότητα απασχόλησης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2000, Πασιάς, 2006).

Οι στρατηγικοί στόχοι τους οποίους επιδιώκει να πετύχει το πρόγραμμα είναι:

- Η προώθηση των ίσων ευκαιριών μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης.
- Η ενίσχυση, η κατανόηση και η αλληλεγγύη μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η προώθηση της συνεργασίας και της κινητικότητας στον τομέα της εκπαίδευσης.
- Η ενθάρρυνση των καινοτομιών στην ανάπτυξη των εκπαιδευτικών πρακτικών.

Και εφαρμόζονται μέσα από επτά ενέργειες:

1. Comenius: Σχολική Εκπαίδευση.
2. Erasmus: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
3. Grundtvig: Εκπαίδευση ενηλίκων και άλλες εκπαιδευτικοί οδοί.
4. Lingua: Εκμάθηση γλωσσών.
5. Παρατήρηση και καινοτομία των εκπαιδευτικών συστημάτων.
6. Κοινές ενέργειες.
7. Συνοδευτικά μέτρα.

Η δράση του Erasmus στο πλαίσιο του προγράμματος Σωκράτης II περιλάμβανε τρεις βασικούς τομείς:

• Δράση 2.1 Ευρωπαϊκή διεπιστημονική συνεργασία,
• Δράση 2.2 Κινητικότητα φοιτητών και καθηγητών πανεπιστημίου,
• Δράση 2.3 Θεματικά δίκτυα.

Αποφασίστηκε να συνεχιστεί η Δράση 2 (ERASMUS) έως το 2006 χωρίς μεγάλες αλλαγές εκτός από τη διαχείριση του προγράμματος: με το ακαδημαϊκό έτος

2000/2001 η διαχείριση των κονδυλίων για το διδακτικό προσωπικό μεταφέρθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Εθνικές Υπηρεσίες και ο πανεπιστημιακός χάρτης ERASMUS (EUC) εισήχθη το 2003/2004, ο οποίος αντικαθιστά την προηγούμενη θεσμική σύμβαση. Ο πανεπιστημιακός χάρτης ERASMUS καθορίζει τις βασικές θεμελιώδεις αρχές πίσω από όλες τις δραστηριότητες ERASMUS ενός ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αντιπροσωπεύει τη δέσμευση του ιδρύματος σε αυτές τις αρχές και υποχρεώσεις.

Εφαρμογή του προγράμματος

Την εφαρμογή του τη διαχειρίζονται οι εθνικές αρχές των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και συγκροτούν Εθνικές Μονάδες Συντονισμού, ώστε να υπάρχει καλύτερος συντονισμός της διαχείρισης των ενεργειών του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Το πρόγραμμα αποτελεί αντικείμενο συνεχούς παρακολούθησης από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Βάσει δύο τετραετών εκθέσεων που υποβάλλονται από κάθε κράτος μέλος, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών τα ακόλουθα έγγραφα:

- έκθεση ενδιάμεσης αξιολόγησης της εφαρμογής του προγράμματος,
- ανακοίνωση για τη συνέχεια του προγράμματος
- έκθεση εκ των υστέρων αξιολόγησης

2.1.4 Το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης (Lifelong Learning Program, LLP), 2007-2013

Μετά τη λήξη του προγράμματος Σωκράτης II, η Επιτροπή εξέδωσε τον Μάρτιο του 2004 το νέο Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης που θα διαρκέσει επτά χρόνια (2007-2013). (Πασιάς, 2006: 340).

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα “έλαβε υπόψη του τις διακυβερνητικές διαδικασίες που ξεκίνησαν στην Μπολόνια και την Κοπεγχάγη, οι οποίες στόχευαν στη

βελτίωση της συνοχής της ποιότητας και της διαφάνειας στην ανώτατη εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση αντίστοιχα.” (Σταμέλος et al., 2015: 81).

Όραμα του προγράμματος είναι να συμβάλει μέσω της δια Βίου μάθησης στην ανάδειξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως μιας κοινωνία προηγμένης γνώσης, με αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, περισσότερη και καλύτερη εργασία και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Πιο συγκεκριμένα, αποσκοπεί στο να προάγει τις ανταλλαγές, την συνεργασία και την κινητικότητα μεταξύ των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης και κατάρτισης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης έτσι ώστε να αποτελέσουν παγκόσμιο σημείο αναφορά ως προς την ποιότητα.

Στρατηγικοί Στόχοι

Το πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης, επιχειρεί να εκσυγχρονίσει και να προσαρμόσει τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των χωρών που συμμετέχουν σύμφωνα με τους στρατηγικούς στόχους της Ατζέντας της Λισαβόνας. Οι συγκεκριμένοι στόχοι αναφέρονται παρακάτω :

Γενικοί Στόχοι της Ατζέντας της Λισαβόνας :

- Ενίσχυση των ανταλλαγών, της συνεργασία και της κινητικότητας μεταξύ των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, έτσι ώστε να αποτελέσουν παγκόσμιο σημείο αναφοράς ποιότητας.

Ειδικοί Στόχοι της Ατζέντας της Λισαβόνας :

1. Συμβολή στην ανάπτυξη ποιοτικής δια βίου μάθησης, προώθηση των υψηλών επιδόσεων, της καινοτομίας και της ευρωπαϊκής διάστασης στα σχετικά συστήματα και προγράμματα.

2. Συμβολή στην δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου δια βίου μάθησης.

3. Ενίσχυση της ποιότητας, της ελκυστικότητας και της προσβασιμότητας στις διαθέσιμες ευκαιρίες για δια βίου μάθηση εντός των Κρατών-Μελών.

4. Ενδυνάμωση της συμβολής της Δια Βίου Μάθησης στην επίτευξη της κοινωνικής συνοχής, την ενεργή συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, τον διαπολιτισμικό διάλογο, την ισότητα των δύο φύλων και την προσωπική ολοκλήρωση.

5. Προώθηση της δημιουργικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της απασχολισιμότητας και της ανάπτυξης επιχειρηματικού πνεύματος.

6. Αύξηση της συμμετοχής φυσικών προσώπων κάθε ηλικίας στα προγράμματα Δια Βίου Μάθησης συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των μη προνομιούχων ομάδων ανεξαρτήτως κοινωνικό-οικονομικού πνεύματος.

7. Προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας

8.Υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικών Δια Βίου Μάθησης βάσει των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας.

9. Ενίσχυση του ρόλου της Δια Βίου Μάθησης στην αποκρυστάλλωση της έννοιας της ευρωπαϊκής ιθαγένειας που θα βασίζεται στην κατανόηση και τον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας καθώς και στην ανεκτικότητα και τον σεβασμό των ανθρώπων και των πολιτισμών.

10. Προώθηση της συνεργασίας για την διασφάλιση της ποιότητας σε κάθε τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (VET) στην Ευρώπη

11. Ενθάρρυνση της βέλτιστης χρήσης των αποτελεσμάτων, καινοτόμων προϊόντων και διεργασιών, καθώς και της ανταλλαγής καλών πρακτικών στο πεδίο υλοποίησης του προγράμματος Δια Βίου Μάθησης προκειμένου να ενισχυθεί η ποιότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Το πρόγραμμα αυτό είχε τέσσερις τομείς:

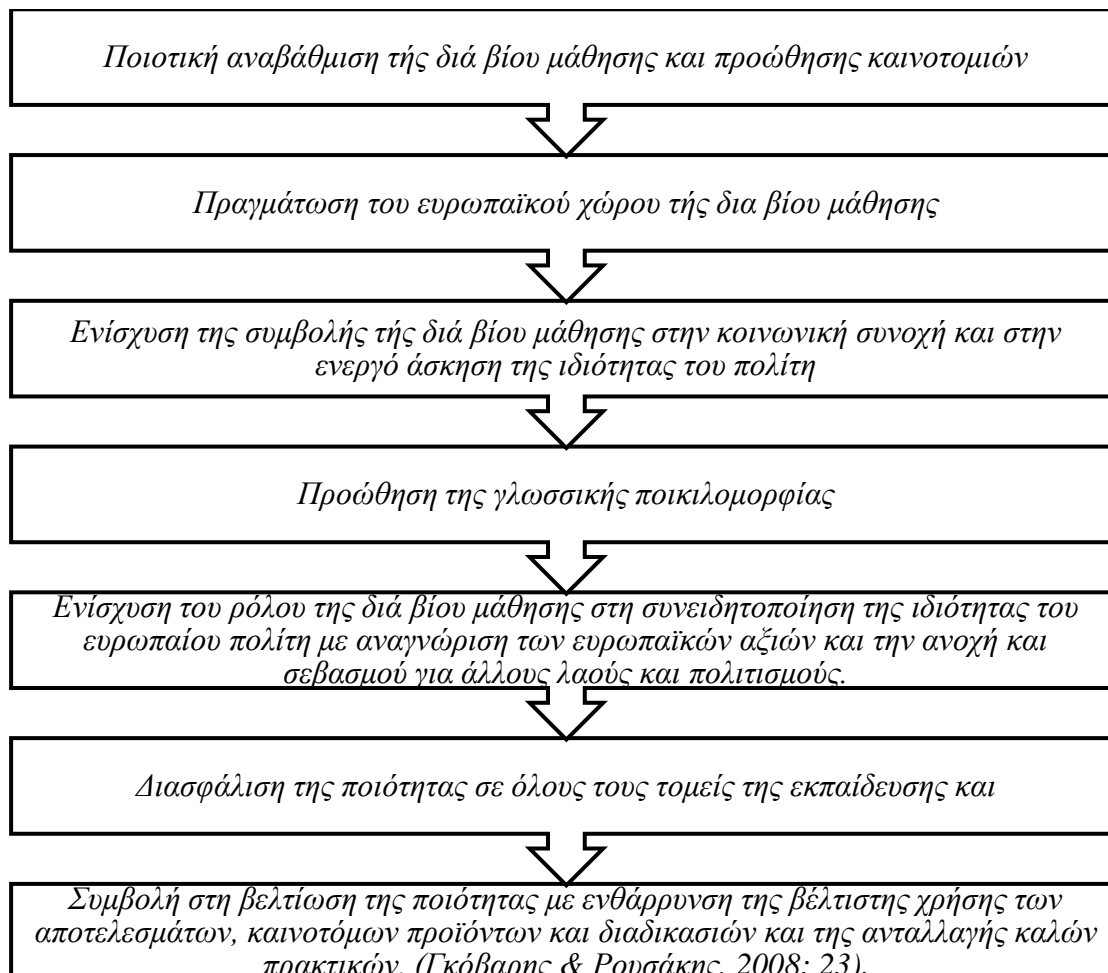
• Comenius: για τη σχολική εκπαίδευση
• Erasmus
• Leonardo da Vinci: για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
• Grundtvig: για την εκπαίδευση ενηλίκων

και συμπεριλαμβάνει δύο οριζόντια προγράμματα:

- *Το εγκάρσιο πρόγραμμα, το οποίο θα καλύπτει τέσσερις βασικές δραστηριότητες που αφορούν δια τομεακά θέματα όπως: α) τη στήριξη της ανάπτυξης πολιτικής (συμπεριλαμβανομένης της συλλογής και της ανάλυσης στοιχείων), β) την εκμάθηση γλωσσών, γ) τις νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ICT) και δ) τη διάδοση και αξιοποίηση αποτελεσμάτων.*

- Το πρόγραμμα *Jean Monnet* το οποίο προβλέπεται να υποστηρίζει ένα ευρύ φάσμα ιδρυμάτων και δραστηριοτήτων επικεντρωμένων στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. (Πασιάς, 2006: 347).

και οι στόχοι του είναι:

Πίνακας 3: Στόχοι του προγράμματος Δια Βίου Μάθησης

Και σε αυτό το στάδιο η κινητικότητα των σπουδαστών συνεχίζει να αποτελεί βασική πτυχή του προγράμματος Erasmus και πιθανοί τύποι ενεργειών Erasmus είναι πολλαπλοί. Το πρόγραμμα, σε αυτή τη φάση, παρέχοντας χρηματοδότηση για σπουδές, τοποθετήσεις στο εξωτερικό καθώς και εντατικά μαθήματα γλωσσών και εντατικά προγράμματα στοχεύει στους σπουδαστές των ευρωπαϊκών χωρών, ενώ εκτός από την κινητικότητα των φοιτητών, το πρόγραμμα χρηματοδοτεί αναθέσεις καθηγητών και προσωπικού στο εξωτερικό και προσωπικό ανώτατης εκπαίδευσης που αναζητά κατάρτιση στο εξωτερικό. Επιπλέον, το πρόγραμμα Erasmus υποστηρίζει τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να συνεργάζονται μέσω εντατικών προγραμμάτων, δικτύων και πολυμερών έργων και τα υποστηρίζει για να

φτάσουν στον κόσμο των επιχειρήσεων. Το 2010, περίπου το 90% των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων από 31 χώρες συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Η κινητικότητα των φοιτητών παραμένει το πιο σημαντικό μέρος του προγράμματος Erasmus με περίπου 213.000 φοιτητές ετησίως. Η πανεπιστημιακή συνεργασία του Erasmus σε αυτή τη φάση περιλαμβάνει πολυμερή σχέδια και δίκτυα που στοχεύουν στην τόνωση της από κοινού ανάπτυξης των ευρωπαϊκών χωρών (Gajdusek & Cikikyan, 2012).

2.2 Το πρόγραμμα Erasmus+ (2014-2020)

2.2.1 Εισαγωγή στο πρόγραμμα Erasmus+

Τον Δεκέμβριο του 2013 δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ο Κανονισμός αρ. 1288/2013 για τη θέσπιση του προγράμματος Erasmus+, το οποίο είναι ένα πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας για την περίοδο του 2014-2020. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα κατέργησε το πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci και Grundtvig) της περιόδου 2007-2013.

Όραμα και σκοπός του προγράμματος Erasmus+ σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι να προωθήσει σε μεγαλύτερο βαθμό την κατάρτιση της νεολαίας και να καταργήσει εμπόδια τα οποία είχαν εμφανιστεί τα προηγούμενα χρόνια προσπαθώντας συγχρόνως να αναπτύξει νέες ιδέες και να προσελκύσει νέους φορείς από τον κόσμο της εργασίας και την κοινωνίας. Οι τομείς αυτοί μπορούν να συνεισφέρουν σε μεγάλο βαθμό στην αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών αλλαγών, και των προκλήσεων στις οποίες καλείται να ανταποκριθεί η Ευρώπη ως το τέλος της δεκαετίας.

Το υψηλό επίπεδο ανεργίας, κυρίως των νέων, αποτελεί ένα από τα πιο επιτακτικά καθήκοντα των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων. Πολλοί νέοι εγκαταλείπουν το σχολείο πρόωρα, αντιμετωπίζοντας μεγάλο κίνδυνο ανεργίας και κοινωνικής περιθωριοποίησης. Η σύγχρονη τεχνολογία άλλαξε σημαντικά τον τρόπο λειτουργίας της κοινωνίας και είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η βέλτιστη χρήση της. Το πρόγραμμα Erasmus+ είναι ένα πολύ σημαντικό μέσο για την προώθηση της ένταξης των ατόμων που προέρχονται από μειονεκτικές κοινωνικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών.

Μία άλλη πρόκληση αφορά την ανάπτυξη κοινωνικού κεφαλαίου μεταξύ των νέων, την ενδυνάμωση και την ανάπτυξη της δυνατότητας των νέων να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης της Λισαβόνας, όπου προβλέπεται ο στόχος της ΕΕ «να ενθαρρύνει τη συμμετοχή νέων στο δημοκρατικό βίο της Ευρώπης».

Το πρόγραμμα Erasmus+ έχει σχεδιαστεί με σκοπό να στηρίζει τις προσπάθειες των χωρών του προγράμματος για τη διά βίου αξιοποίηση των δυνατοτήτων του ταλέντου και των κοινωνικών εφοδίων της Ευρώπης μέσω της ενοποίησης της παρεχόμενης στήριξης προς την τυπική, τη μη τυπική και την άτυπη μάθηση σε ολόκληρο το φάσμα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της ενασχόλησης με τη νεολαία. Το πρόγραμμα ενισχύει επίσης δυνατότητες συνεργασίας και κινητικότητας με χώρες εταίρους, ιδίως στους τομείς της ανώτατης εκπαίδευσης και νεολαίας.

Σύμφωνα με ένα από τα νέα στοιχεία που εισήχθησαν στη Συνθήκη της Λισαβόνας, το Erasmus+, υποστηρίζει επίσης δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στον αθλητισμό, προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των φορέων που είναι υπεύθυνοι για τον αθλητισμό. Το πρόγραμμα προωθεί επίσης τη δημιουργία και ανάπτυξη ευρωπαϊκών δικτύων, παρέχοντας ευκαιρίες συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών καθώς και ανταλλαγής και μετάδοσης γνώσεων και τεχνογνωσίας σε διάφορους τομείς που συνδέονται με τον αθλητισμό και τη σωματική άσκηση.

Το πρόγραμμα υποστηρίζει δράσεις, συνεργασίες και εργαλεία που συνάδουν με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και των εμβληματικών πρωτοβουλιών της όπως: «Νεολαία σε κίνηση» και «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας». Το πρόγραμμα επίσης συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στην εκπαίδευση και την κατάρτιση καθώς και τη στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία, μέσω των «Ανοικτών μεθόδων συντονισμού».

Το Erasmus+ δεν περιλαμβάνει μόνο προγράμματα κινητικότητας για φοιτητές, αλλά προωθεί δυνατότητες ανταλλαγής για όλους τους τύπους ατόμων ή ακόμη και οργανώσεων. Επιπλέον, δεν επικεντρώνεται μόνο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά στην εκπαίδευση με την ευρύτερη έννοια. Λειτουργεί με το σύνθημα της υποστήριξης «εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός στην Ευρώπη» και αποτελεί τη συγχώνευση πολλών προηγούμενων προγραμμάτων

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019). Ένας από τους στόχους που υπογραμμίζεται δίπλα στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας είναι να ενισχύσει τις πιθανότητες για τους νέους Ευρωπαίους να εδραιωθούν στη διεθνή αγορά εργασίας (Erasmus+, 2019). Το Erasmus+ έχει καθοριστεί για την περίοδο 2014-2020 και έχει συνολικό προϋπολογισμό 14,7 δισ. Ευρώ. Περιλαμβάνει επιχορηγήσεις και δυνατότητες χρηματοδότησης για περίπου 3 εκατομμύρια άτομα και πολλά άλλα έργα. Μεταξύ μεμονωμένων επιχορηγήσεων, χρησιμοποιείται το μεγαλύτερο ποσοστό για το πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών. Οι επιχορηγήσεις Erasmus+ για την κινητικότητα των φοιτητών κλιμακώνονται μεταξύ τριών κατηγοριών χωρών, έτσι ώστε οι φοιτητές που πηγαίνουν σε χώρες με υψηλότερο μέσο κόστος διαβίωσης να λαμβάνουν περισσότερα χρήματα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018). Λόγω της προσήλωσής του στη Διαδικασία της Μπολόνια, το Πρόγραμμα Erasmus+ είναι ένα από τα ισχυρότερα θεσμοθετημένα προγράμματα ανταλλαγών παγκοσμίως, το οποίο είναι επίσης συντονισμένο με το σύστημα ECT (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πίστωσης και Συσσώρευσης). Αυτό το σύστημα τυποποιεί τον φόρτο εργασίας των μαθητών και καθορίζει ένα ακαδημαϊκό έτος με 60 μονάδες ECTS. Το ECTS είναι ένα σημαντικό εργαλείο στο ευρωπαϊκό σύστημα ανταλλαγών, καθότι εναρμονίζει τα εθνικά συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και καθιστά τις ανταλλαγές πιο ελκυστικές για τους φοιτητές, επειδή μπορούν να ενσωματώσουν ευκολότερα τον χρόνο στο εξωτερικό στο τυπικό πρόγραμμα σπουδών τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019).

2.2.2 Στρατηγικοί Στόχοι Προγράμματος

Οι στρατηγικοί στόχοι του προγράμματος Erasmus+ είναι η επίτευξη των στόχων Ευρώπη 2020, δηλαδή να γεφυρωθούν οι διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών σε ότι αφορά το επίπεδο της εκπαίδευσης καθώς επίσης και την επίτευξη διεθνών προτύπων εκπαίδευσης. Επιπλέον ένας ακόμα στόχος είναι η επίτευξη του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020») δηλαδή

- της βιώσιμης ανάπτυξης των χωρών εταίρων στον τομέα της ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης·
- των συνολικών στόχων του ανανεωμένου πλαισίου ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας (2010- 2018)·

- του στόχου της ανάπτυξης ευρωπαϊκής διάστασης στον αθλητισμό, και ιδίως στον μαζικό αθλητισμό, σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας της ΕΕ για τον αθλητισμό· και
- της προαγωγής των ευρωπαϊκών αξιών σύμφωνα με το άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (δηλαδή τις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου).

Η εναρμόνιση των στρατηγικών στόχων για τον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα επιτευχθεί με την :

1. διεθνοποίηση της εκπαίδευσης και την αυξανόμενη χρήση της ψηφιακής μάθησης
2. υποστήριξη και τη δημιουργία ευέλικτων δυνατοτήτων μάθησης ανάλογα με τις ανάγκες και τους στόχους των εκπαιδευομένων.

Οι ειδικοί στόχοι για τον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης είναι:

1.	Βελτίωση του επιπέδου ικανοτήτων και δεξιοτήτων ιδίως όσον αφορά τη σημασία τους για την αγορά εργασίας και τη συμβολή τους σε μια συνεκτική κοινωνία, ιδίως μέσω αυξημένων ευκαιριών μαθησιακής κινητικότητας και μέσω της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ του κόσμου της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και του κόσμου της εργασίας.
2.	Βελτίωση της ποιότητας, προαγωγή της αριστείας στην καινοτομία και της διεθνοποίησης στο επίπεδο των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως μέσω της ενίσχυσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ των παροχών υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλων εμπλεκόμενων μερών
3.	Προαγωγή της δημιουργίας και ευρύτερη γνωστοποίηση ενός ευρωπαϊκού χώρου διά βίου μάθησης, για τη συμπλήρωση μεταρρυθμίσεων πολιτικής σε εθνικό επίπεδο και την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας σε θέματα πολιτικής, της καλύτερης χρήσης των μέσων της Ένωσης για τη διαφάνεια και την αναγνώριση και της διάδοσης ορθών πρακτικών
4.	Ενίσχυση της διεθνούς διάστασης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ιδίως μέσω της συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και ιδρυμάτων χωρών εταίρων στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΚ) και της ανώτατης εκπαίδευσης, μέσω της αύξησης της ελκυστικότητας των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων

	ανώτατης εκπαίδευσης και της υποστήριξης των εξωτερικών δράσεων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αναπτυξιακών της στόχων, μέσω της προαγωγής της κινητικότητας και της συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της Ένωσης και των χωρών εταίρων καθώς και της στοχευόμενης δημιουργίας ικανοτήτων σε χώρες εταίρους
5.	Βελτίωση της διδασκαλίας και της εκμάθησης γλωσσών και προώθηση της ευρείας γλωσσικής πολυμορφίας και της διαπολιτισμικής ευαισθησίας της Ένωσης
6.	Προώθηση της αριστείας στις δραστηριότητες διδασκαλίας και έρευνας για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, μέσω των δραστηριοτήτων Jean Monnet παγκοσμίως σύμφωνα με το άρθρο 10. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 5, 2013, σελ. 57-58.

Πίνακας 4: Ειδικό Στόχο Erasmus+ για την εκπαίδευση και κατάρτιση

2.2.3 Διάρθρωση του Προγράμματος

Για την επίτευξη των στόχων το πρόγραμμα Erasmus+ (*Οδηγός Erasmus*, 2014: 14-16) υλοποιεί τις ακόλουθες δράσεις:

Βασική Δράση 1 – Κινητικότητα των ατόμων

- Κινητικότητα εκπαιδευόμενων και προσωπικού.
- Erasmus Mundus. Κοινά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών. Ολοκληρωμένα διεθνή προγράμματα σπουδών υψηλού επιπέδου που παρέχονται από κοινοπραξίες ιδρυμάτων ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία χορηγούν πλήρη υποτροφία στους καλύτερους μεταπτυχιακούς φοιτητές παγκοσμίως.
- Δάνεια Μεταπτυχιακών Σπουδών Erasmus+ όπου οι φοιτητές ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης από χώρες τους προγράμματος μπορούν να υποβάλουν αίτηση για να λάβουν δάνειο με τη στήριξη του προγράμματος, προκειμένου να μεταβούν στο εξωτερικό για να πραγματοποιήσουν πλήρεις μεταπτυχιακές σπουδές.

Βασική Δράση 2 – Συνεργασία για καινοτομία και ανταλλαγή ορθών πρακτικών

- Διακρατικές στρατηγικές συμπράξεις με στόχο την ανάπτυξη πρωτοβουλιών που αφορούν έναν ή περισσότερους τομείς εκπαίδευσης, κατάρτισης ή νεολαίας και προωθούν την καινοτομία, την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας μεταξύ

διαφόρων τύπων οργανισμών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας ή σε άλλους συναφείς τομείς.

- Συμμαχίες γνώσης δεξιοτήτων που υποστηρίζουν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή κοινών κορμών μαθημάτων και αναλυτικών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και μεθοδολογιών διδασκαλίας και κατάρτισης βασιζόμενες σε στοιχεία που καταδεικνύουν τις τάσεις που επικρατούν σε έναν συγκεκριμένο οικονομικό τομέα και τις απαιτούμενες δεξιότητες για την άσκηση ενός ή περισσότερων επαγγελμάτων.
- Σχέδιο ανάπτυξης ικανοτήτων/δυνατοτήτων για τη στήριξη της συνεργασίας με χώρες εταίρους στους τομείς της ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της νεολαίας. Τα σχέδια ανάπτυξης ικανοτήτων/δυνατοτήτων αποσκοπούν στη στήριξη οργανισμών/ιδρυμάτων και συστημάτων κατά τη διαδικασία εκσυγχρονισμού και διεθνοποίησής τους.
- Πλατφόρμες υποστήριξης ΤΠ, συμπεριλαμβανομένης της πλατφόρμας e-Twinning (ηλεκτρονική αδελφοποίηση), της ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Ευρώπη (EPALE) και της Ευρωπαϊκής Δικτυακής Πύλης της Νεολαίας, οι οποίες παρέχουν εικονικούς χώρους.

Βασική Δράση 3 – Υποστήριξη μεταρρυθμίσεων πολιτικής

- Απόκτηση γνώσεων στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας για χάραξη πολιτικής βάσει στοιχείων και παρακολούθηση συγκεκριμένα:
 - Ειδική ανά χώρα και θεματική ανάλυση, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο συνεργασίας με ακαδημαϊκά δίκτυα.
 - Μάθηση και αξιολόγηση από ομότιμους μέσω της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας.
- Πρωτοβουλίες για καινοτομίες στην πολιτική με σκοπό την προώθηση της χάραξης καινοτόμων πολιτικών από τα ενδιαφερόμενα μέρη και τον έλεγχο από τις δημόσιες αρχές της αποτελεσματικότητας των καινοτόμων πολιτικών μέσω επιτόπιων δοκιμών που βασίζονται σε ορθές μεθοδολογίες αξιολόγησης.
- Στήριξη των μέσων ευρωπαϊκής πολιτικής για τη διευκόλυνση της διαφάνειας και της αναγνώρισης των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων, καθώς και της μεταφοράς διδακτικών μονάδων, με σκοπό την προαγωγή της διασφάλισης ποιότητας, τη στήριξη της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, τη

διαχείριση των δεξιοτήτων και την καθοδήγηση. Η εν λόγω δράση περιλαμβάνει επίσης την παροχή στήριξης σε δίκτυα που διευκολύνουν τις διευρωπαϊκές ανταλλαγές, την κινητικότητα των πολιτών για εκπαιδευτικούς και επαγγελματικούς σκοπούς, καθώς και την ανάπτυξη ευέλικτων μαθησιακών οδών μεταξύ των διαφόρων τομέων της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας.

- Συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς με ευρέως αναγνωρισμένη πείρα και αναλυτικές ικανότητες (όπως ο ΟΟΣΑ και το Συμβούλιο της Ευρώπης), με σκοπό την ενίσχυση του αντίκτυπου και της προστιθέμενης αξίας των πολιτικών στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας.
- Διάλογο μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και προώθηση της πολιτικής και του προγράμματος.

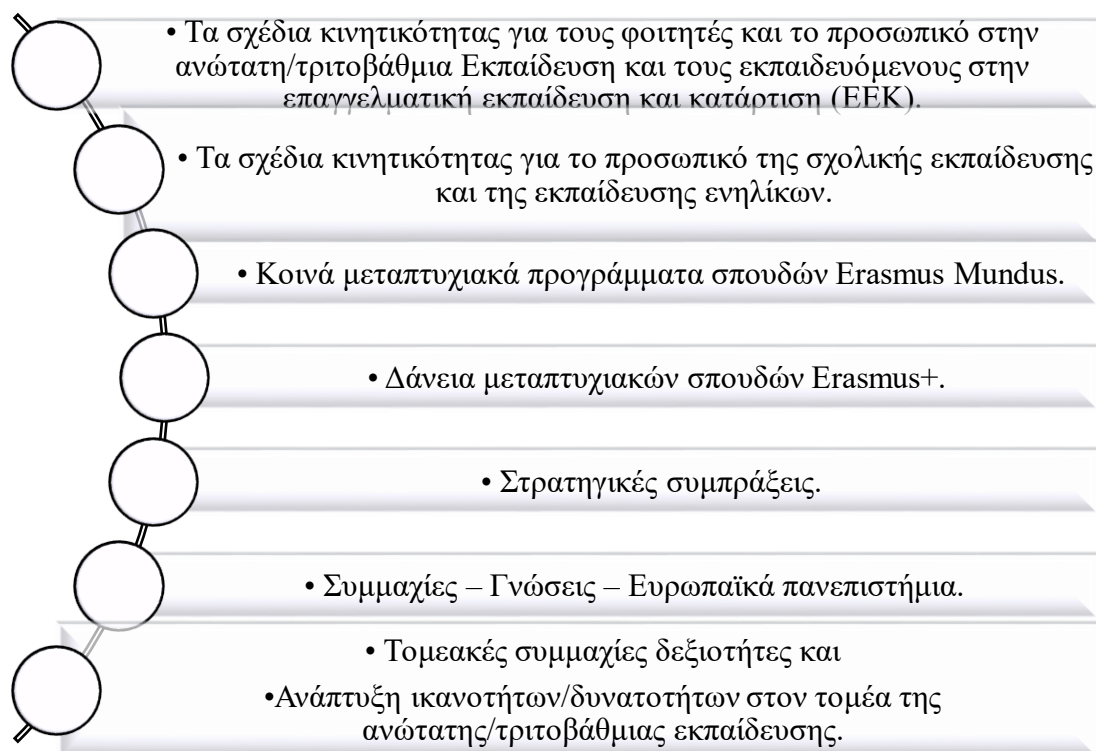
Βασική Δράση 4. Δραστηριότητες Jean Monnet

- Ακαδημαϊκές Ενότητες, Έδρες και Κέντρα Αριστείας
- Πολιτικό διάλογο με τον ακαδημαϊκό κόσμο
- Στήριξη Ενώσεων / Συνδέσμων

Βασική Δράση 5. Αθλητισμός

- Συμπράξεις Συνεργασίας
 - Ευρωπαϊκές αθλητικές διοργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
 - Ενίσχυση της βάσης τεκμηρίωσης για τη χάραξη πολιτικής μέσω μελετών
- Διάλογο με τους αρμόδιους ευρωπαϊκούς φορείς.

Οι συγκεκριμένες δράσεις έχουν σχεδιαστεί για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Μεταξύ αυτών των δράσεων αυτές που συνδέονται με τον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης είναι:

Πίνακας 5: Δράσεις που συνδέονται με τον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης

2.2.4 Χώρες του προγράμματος Erasmus+

Μέχρι το 2017, τα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) καθώς και η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ), η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Τουρκία ήταν οι χώρες του προγράμματος που μπορούσαν να συμμετάσχουν πλήρως σε όλες τις δράσεις του προγράμματος Erasmus+. Στον **Πίνακα 6** παρουσιάζονται τα κράτη-μέλη της ΕΕ που συμμετέχουν στο πρόγραμμα σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 ενώ στον **Πίνακα 7** παρουσιάζονται οι χώρες του προγράμματος που δεν είναι μέλη της ΕΕ και πάλι σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020. Στον **Πίνακα 8** που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι χώρες που μπορούν να συμμετέχουν σε ορισμένες δράσεις του προγράμματος βάσει ειδικών κριτηρίων ή προϋποθέσεων.

ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΕΕ)

Βέλγιο	Ελλάδα	Λιθουανία	Πορτογαλία
Βουλγαρία	Ισπανία	Λουξεμβούργο	Ρουμανία
Γερμανία	Ιταλία	Κάτω Χώρες	Φινλανδία
Δανία	Κροατία	Μάλτα	Σλοβακία
Εσθονία	Κύπρος	Αυστρία	Σουηδία
Ιρλανδία	Λετονία	Πολωνία	Ηνωμένο Βασίλειο
Τσέχικη Δημοκρατία	Γαλλία	Ουγγαρία	Σλοβενία

Πίνακας 6: Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020.

<i>ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ</i>		
Βόρεια Μακεδονία	Ισλανδία Λιχτενστάιν	Νορβηγία Τουρκία Σερβία

Πίνακας 7: Χώρες του προγράμματος που δεν αποτελούν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020

ΔΥΤΙΚΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ	ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ	ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • (Περιφέρεια1) • Αλβανία • Βοσνία Ερζεγοβίνη • Κόσσοβο • Μαυροβούνιο 	<ul style="list-style-type: none"> • (Περιφέρεια2) • Αρμενία • Αζερμπαϊτζάν • Λευκορωσία • Γεωργία • Μολδαβία • Εθνικό έδαφος της Ουκρανίας όπως αναγνωρίζεται απο το διεθνές δίκαιο 	<ul style="list-style-type: none"> • (Περιφέρεια3) • Αλγερία • Αίγυπτος • Ισραήλ • Ιορδανία • Λίβανος • Λιβύη • Μαρόκο • Παλαιστίνη • Συρία • Τυνησία 	<ul style="list-style-type: none"> • (Περιφέρεια 4) • Εθνικό έδαφος της Ρωσίας όπως αναγνωρίζεται απο το διεθνές δίκαιο

Πίνακας 8:Χώρες Εταίροι που γειτνιάζουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020: 27

2.2.5 Φορείς που υλοποιούν το πρόγραμμα Erasmus+

i) **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει την τελική ευθύνη για την υλοποίηση του προγράμματος Erasmus+. Πιο συγκεκριμένα, διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό του προγράμματος, θέτει προτεραιότητες, στόχους και κριτήρια για το πρόγραμμα σε συνεχή βάση. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει συνεχή καθοδήγηση και παρακολουθεί τη γενική εφαρμογή του προγράμματος καθώς και την αξιολόγηση του προγράμματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τέλος, η επιτροπή φέρει την τελική ευθύνη για τον συντονισμό των δομών οι οποίες είναι αρμόδιες για την υλοποίηση του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Μέσων και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Εκτελεστικός Οργανισμός) είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση κεντρικών δράσεων

του προγράμματος Erasmus+. Ο Εκτελεστικός Οργανισμός είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση ολόκληρου του κύκλου ζωής των σχεδίων, από την προώθηση του προγράμματος, την ανάλυση των αιτήσεων επιχορήγησης, την επιτόπια παρακολούθηση των σχεδίων για την προκήρυξη ειδικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων σχετικά με ορισμένες δράσεις του προγράμματος.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω του Εκτελεστικού Οργανισμού είναι αρμόδια για τα εξής:

➤	<i>Διενέργεια μελετών στους τομείς που λαμβάνουν στήριξη από το πρόγραμμα</i>
➤	<i>Διενέργεια έρευνας και δραστηριοτήτων βάσει στοιχείων στο πλαίσιο του δικτύου Ευρυδίκη</i>
➤	<i>Βελτίωση της προβολής και της συστημικής επίδρασης του προγράμματος μέσω δραστηριοτήτων διάδοσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων του προγράμματος</i>
➤	<i>Διασφάλιση της συμβατικής διαχείρισης και χρηματοδότησης των φορέων και των δικτύων που λαμβάνουν στήριξη από το πρόγραμμα Erasmus+</i>
➤	<i>Διαχείριση των προσκλήσεων υποβολής προσφορών για παροχή υπηρεσιών στο πλαίσιο του προγράμματος.</i>

Πίνακας 9: Δράσεις για τις οποίες είναι αρμόδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ii) Εθνικές Μονάδες/ Εθνικές Υπηρεσίες

Η εκτέλεση του προγράμματος Erasmus+ πραγματοποιείται στο πλαίσιο Έμμεσης Διαχείρισης, το οποίο σημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθέτει καθήκοντα εκτέλεσης του προϋπολογισμού στις Εθνικές Μονάδες. Το σκεπτικό αυτής της προσέγγισης είναι όσο δυνατόν μεγαλύτερη εγγύτητα του Erasmus+ με τους δικαιούχους του και η προσαρμογή στην πολυμορφία των εθνικών συστημάτων για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία. Για τον σκοπό αυτό κάθε χώρα του προγράμματος έχει ορίσει έναν ή περισσότερους εθνικούς οργανισμούς. Οι συγκεκριμένες Εθνικές Μονάδες/ Εθνικές Υπηρεσίες προωθούν και υλοποιούν το πρόγραμμα σε εθνικό επίπεδο και ενεργούν ως σύνδεσμοι μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των συμμετεχόντων οργανισμών σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Στα καθήκοντα τους περιλαμβάνονται:

➤	<i>Παροχή κατάλληλων πληροφοριών σχετικά με το πρόγραμμα Erasmus+</i>
➤	<i>Διαχείριση μιας δίκαιης και διαφανούς διαδικασίας επιλογής αιτήσεων χρηματοδότησης σχεδίων στη χώρα τους.</i>

➤ Παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος στη χώρα τους, παροχή στήριξης σε αιτούντες και συμμετέχοντες οργανισμούς σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των σχεδίων
➤ Αποτελεσματική συνεργασία με το δίκτυο όλων των Εθνικών Μονάδων/Εθνικών Υπηρεσιών και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
➤ Διασφάλιση της προβολής του προγράμματος
➤ Προώθηση της διάδοσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων του προγράμματος σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.
Επίσης, οι Εθνικές Μονάδες/Εθνικές Υπηρεσίες έχουν σημαντικό ρόλο ως ενδιάμεσες δομές για την ποιοτική ανάπτυξη του προγράμματος Erasmus+ μέσω:
➤ Της διεξαγωγής δραστηριοτήτων – εκτός των καθηκόντων διαχείρισης του κύκλου ζωής του σχεδίου- για τη στήριξη της ποιοτικής εφαρμογής του προγράμματος και την προώθηση των εξελίξεων σε επίπεδο πολιτικής στους τομείς που λαμβάνουν στήριξη από το πρόγραμμα
➤ Της παροχής στήριξης στους νεοεισερχόμενους και τις περισσότερο ευπαθείς ομάδες- στόχους με σκοπό την άρση των εμποδίων ως προς την πλήρη συμμετοχή στο πρόγραμμα
➤ Της επιδίωξης συνεργασίας με εξωτερικούς φορείς προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπος του προγράμματος στη χώρα τους

Πίνακας 10: Καθήκοντα Εθνικών Μονάδων/Εθνικών Υπηρεσιών

Η παροχή υποστήριξης την οποία ακολουθούν οι Εθνικές Μονάδες/Εθνικές Υπηρεσίες έχει ως στόχο την καθοδήγηση των συμμετεχόντων του προγράμματος σε όλα τα στάδια, από την πρώτη επαφή με το πρόγραμμα και τη διαδικασία υποβολής αίτησης έως και την υλοποίηση του σχεδίου και την τελική αξιολόγηση. Η συγκεκριμένη αρχή βασίζεται στη λογική ότι για την εγγύηση ίσων ευκαιριών για όλους είναι αναγκαίο να παρασχεθεί μεγαλύτερη βοήθεια σε ορισμένες ομάδες του προγράμματος μέσω συστημάτων παροχής συμβούλων προσανατολισμού και καθοδήγησης προσαρμοσμένων στις ανάγκες τους.

iii) Δίκτυο Ευρυδίκη

Το συγκεκριμένο δίκτυο εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο διαρθρώνεται και οργανώνεται η εκπαίδευση στην Ευρώπη και σκοπός του είναι να συμβάλει στην καλύτερη αμοιβαία κατανόηση των ευρωπαϊκών συστημάτων. Με αυτόν τον τρόπο παρέχει στους υπεύθυνους για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις εκπαιδευτικές

πολιτικές στην Ευρώπη συγκριτικές αναλύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ειδικές πληροφορίες ανά χώρα στους τομείς της εκπαίδευσης και της νεολαίας οι οποίες θα βοηθήσουν στη λήψη αποφάσεων.

Το δίκτυο Ευρυδίκη παρέχει εύρος πληροφοριών. Πιο αναλυτικά:

➤ <i>Λεπτομερείς περιγραφές και επισκόπηση των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων</i>
➤ <i>Συγκριτικές θεματικές εκθέσεις για ειδικά θέματα κοινοτικού ενδιαφέροντος</i>
➤ <i>Δείκτες και στατιστικά στοιχεία</i>
➤ <i>Σειρά στοιχείων και αριθμών σχετικά με την εκπαίδευση</i>
➤ <i>Εκπαιδευτικές δομές, τα σχολικά ωράρια, η σύγκριση των μισθών του διδακτικού προσωπικού και των υποχρεωτικών ωρών διδασκαλίας ανά χώρα και επίπεδο εκπαίδευσης.</i>

Πίνακας 11: Πληροφορίες που παρέχει το δίκτυο Ευρυδίκη

2.3. Αξιολόγηση της επίδοσης του προγράμματος Erasmus+

Όπως κάθε έργο, έτσι και το Erasmus αξιολογείται συστηματικά προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές και διορθώσεις για να βελτιώνεται η επίδοση του θεσμού συνολικά αλλά και σε κάθε χώρα. Όσον αφορά την αξιολόγηση της επίδοσης του Ευρωπαϊκού Έργου Erasmus+, αυτή γίνεται με τη μορφή ειδικών εκθέσεων-αξιολογήσεων οι οποίες καταρτίζονται σε συγκεκριμένους χρονικούς άξονες και τις συντάσσει η αντίστοιχη επιτροπή που παρακολουθεί το σύνολο του προγράμματος και τις δράσεις του, ώστε να εντοπίζονται έγκαιρα και να διορθώνονται οι αδυναμίες, αλλά και να υπάρχει μια σαφής εικόνα των στόχων οι οποίοι έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο υλοποίησής τους (Schnepf, Ghirelli & Verzillo, 2017). Οι εκθέσεις αυτές, αποτελούν εργαλεία αξιολόγησης της επίδοσης του προγράμματος και επικεντρώνονται σε τρία ζητήματα:

1. Την ευρωπαϊκής φύσεως προστιθέμενη αξία η οποία παράγεται μέσα από τις επιμέρους δράσεις και δραστηριότητες του προγράμματος Erasmus+ (Schnepf et al., 2017).
2. Τον τρόπο διανομής των διαθέσιμων χρηματικών κεφαλαίων του Erasmus+ στους αντίστοιχους τομείς ενδιαφέροντος, που είναι η νεολαία, η ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης καθώς και η επαγγελματική κατάρτιση με βάση τις ανάγκες τους.

<p>Λαμβάνοντας όμως υπόψη τον χρονικό άξονα υλοποίησης του προγράμματος, γιατί σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμα χρηματικά κεφάλαια τα οποία να είναι έτοιμα να ικανοποιήσουν αυτές τις ανάγκες (Schnepf et al., 2017).</p>
<p>3. Την εφαρμογή και την κατανομή των χρηματικών διαθέσιμων κεφαλαίων για τις δραστηριότητες του προγράμματος τα οποία προέρχονται από εξωτερικές πηγές άντλησης χρηματικών κεφαλαίων (Schnepf et al., 2017).</p>

Πολύ σημαντικό στοιχείο το οποίο συμβάλλει και στην προάσπιση της επίδοσης του προγράμματος Erasmus+ είναι το γεγονός ότι τα στοιχεία που προκύπτουν, δημοσιοποιούνται στις αντίστοιχες βάσεις δεδομένων που έχουν αναπτυχθεί για τις ανάγκες του προγράμματος – στις οποίες έχουν πρόσβαση όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, με σκοπό να παρατεθούν τα θετικά αλλά και τα αρνητικά αποτελέσματα του προγράμματος. Τέλος, σύμφωνα με το υπό αρ. 1288/2013 *Παράρτημα Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, φαίνεται ότι έχουν αναπτυχθεί ειδικοί δείκτες αξιολόγησης για το πρόγραμμα Erasmus+, ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία αξιολόγησης του. Οι δείκτες παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

A/A	Άξονας υλοποίησης του δείκτη	Δείκτης
1	«Ευρώπη 2020»	<p>1. Το ποσοστό του ηλικιακού γκρουπ μεταξύ 18-24 που έχουν ολοκληρώσει μόνο τον κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή την επαγγελματική κατάρτιση.</p> <p>2. Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει ανώτερη ή ισοδύναμη εκπαίδευση.</p>
2	Δείκτης αναφοράς για την κινητικότητα	<p>3. Το ποσοστό πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης που είχαν ένα διάστημα σχετικών με την ανώτατη εκπαίδευση σπουδών ή κατάρτισης στο εξωτερικό.</p> <p>4. Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 18-34 ετών με τίτλο αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, που είχαν ένα διάστημα σχετικών με την αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση σπουδών ή κατάρτιση στο εξωτερικό.</p>

3	Ποσοτικά (γενικά)	<p>5. Αριθμός των μελών προσωπικού που υποστηρίχθηκαν από το πρόγραμμα ανά χώρα και ανά τομέα.</p> <p>6. Αριθμός συμμετεχόντων με ειδικές ανάγκες ή λιγότερες ευκαιρίες.</p> <p>7. Αριθμός και είδος των οργανώσεων και σχεδίων ανά χώρα και ανά δράση.</p>
4	Εκπαίδευση και κατάρτιση	<p>8. Αριθμός σπουδαστών και ασκούμενων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, ανά χώρα, τομέα και φύλο.</p> <p>9. Αριθμός σπουδαστών ανώτατης εκπαίδευσης που δέχονται υποστήριξη για σπουδές σε χώρα εταίρο καθώς και αριθμό σπουδαστών από χώρες εταίρους που έρχονται για να σπουδάσουν σε χώρα του προγράμματος.</p> <p>10. Αριθμός των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης των χωρών εταίρων που συμμετέχουν στις δράσεις κινητικότητας και συνεργασίας.</p> <p>11. Αριθμός των χρηστών του Euroguidance.</p> <p>12. Ποσοστό των συμμετεχόντων που έχουν αποκτήσει πιστοποιητικό, δίπλωμα ή άλλου είδους επίσημη αναγνώριση της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα.</p> <p>13. Ποσοστό των συμμετεχόντων που δηλώνουν ότι έχουν αυξήσει τις βασικές ικανότητές τους.</p> <p>14. Ποσοστό των συμμετεχόντων σε μακροπρόθεσμη κινητικότητα που δηλώνουν ότι έχουν αυξήσει τις γλωσσικές δεξιότητές τους.</p>
5	Jean Monnet	<p>15. Αριθμός σπουδαστών που παρακολουθούν κατάρτιση στα πλαίσια δραστηριοτήτων.</p>
6	Νεολαία	<p>16. Αριθμός των νέων που συμμετέχουν σε δράσεις κινητικότητας οι οποίες υποστηρίζονται από το πρόγραμμα, ανά χώρα, δράση και φύλο.</p> <p>17. Αριθμός των οργανώσεων νεολαίας, τόσο από τις χώρες του προγράμματος όσο και από χώρες εταίρους που συμμετέχουν σε δράσεις διεθνούς κινητικότητας και συνεργασίας.</p>

		<p>18. Αριθμός των χρηστών του δικτύου Eurodesk.</p> <p>19. Ποσοστό των συμμετεχόντων που έχουν αποκτήσει πιστοποιητικό προγράμματος.</p> <p>20. Ποσοστό των συμμετεχόντων που δηλώνουν ότι έχουν αυξήσει τις ικανότητές τους.</p> <p>21. Ποσοστό των συμμετεχόντων σε εθελοντικές δραστηριότητες που δηλώνουν ότι έχουν αυξήσει τις γλωσσικές δεξιότητές τους.</p>
7	Αθλητισμός	<p>22. Αριθμός των μελών των αθλητικών οργανώσεων που υποβάλλουν αίτηση και συμμετέχουν στο πρόγραμμα ανά χώρα.</p> <p>23. Ποσοστό των συμμετεχόντων που χρησιμοποίησαν τα αποτελέσματα διασυνοριακών σχεδίων για την καταπολέμηση των απειλών για τον αθλητισμό, για την προαγωγή της διακυβέρνησης και της διπλής σταδιοδρομίας και για την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και της ισότητας των ευκαιριών.</p>

Πίνακας 12: Δείκτες Αξιολόγησης του προγράμματος Erasmus+

Πληθώρα από ανεπισήμως δημοσιευμένα στοιχεία υποστηρίζουν την επιτυχία του Erasmus, αλλά οι δείκτες αξιολόγησης της επίδρασης του προγράμματος Erasmus έχουν επίσης αναλυθεί συστηματικά από διάφορες μελέτες αξιολόγησης σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο αντίκτυπος του Erasmus στην απασχόληση των σπουδαστών και στην πρώιμη σταδιοδρομία ήταν το επίκεντρο τριών μελετών αξιολόγησης. Η πιο πρόσφατη είναι η μελέτη VALERA (2005) στην οποία συμμετείχαν 4.600 πρώην φοιτητές Erasmus από το ακαδημαϊκό έτος 2000/01 περίπου πέντε χρόνια μετά τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Erasmus (Bracht et al., 2006). Οι πρώην φοιτητές του Erasmus αξιολόγησαν τις ικανότητές τους κατά την αποφοίτησή τους πολύ θετικά, ιδιαίτερα για τις ικανότητες που θα μπορούσαν να αποδοθούν απευθείας στην περίοδο σπουδών στο εξωτερικό, όπως η προσαρμοστικότητα ή η ικανότητα κατάκτησης ξένων γλωσσών. Ομοίως, αξιολογούν επίσης τις γνώσεις και τις δεξιότητες που σχετίζονται με το πεδίο σπουδών τους με πολύ θετικό τρόπο και σε σύγκριση με συμφοιτητές τους που δε συμμετείχαν στο ίδιο ή σε αντίστοιχο πρόγραμμα κινητικότητας, βαθμολογήθηκαν πολύ καλύτερα όσον

αφορά τις διεθνείς ικανότητες όπως η γνώση άλλων χωρών, η γνώση ξένων γλωσσών ή η διαπολιτισμική κατανόηση. Επιπλέον, η έρευνα διαπίστωσε ότι οι ίδιοι οι φοιτητές αισθάνονται επίσης καλύτερα προετοιμασμένοι για μελλοντική απασχόληση και εργασία (63%) και ότι είναι κάπως καλύτεροι (53%) όσον αφορά τις ειδικές γνώσεις και δεξιότητες στον τομέα από συμφοιτητές τους που δε συμμετείχαν στο ίδιο ή σε αντίστοιχα προγράμματα κινητικότητας σπουδαστών.

Η πλατφόρμα αποτελεσμάτων των έργων του Erasmus+ (Erasmus+ Project Results Platform, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018) αποτελεί ένα ακόμη πλαίσιο που προσφέρει ένα κοινό και προσβάσιμο περιβάλλον για τη διάδοση των περισσότερων αποτελεσμάτων του έργου, ενώ επισημαίνει επίσης καλές πρακτικές και ιστορίες επιτυχίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017). Η πλατφόρμα χρησιμοποιείται για την ενημέρωση των υπευθύνων χάραξης πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017), ωστόσο, ο κύριος περιορισμός είναι η έλλειψη συμπληρωματικών στοιχείων εξωτερικής αναφοράς που θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν τους χρήστες. Σε εθνικό επίπεδο, η αξιολόγηση είναι επίσης επικοινωνιακή για την επιλογή παραδειγμάτων ορθής πρακτικής. Ωστόσο, η απόδειξη της αποτελεσματικότητας των αποτελεσμάτων του έργου δεν είναι σαφής, όταν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής δεν εμπλέκονται στο ίδιο το έργο. Η χρησιμότητα των «ορθών πρακτικών» περιλαμβάνεται επίσης στη νομική βάση και τους κανονισμούς του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013). Συνιστά στους πιθανούς υποψηφίους να υιοθετήσουν καλές πρακτικές από το Erasmus+ και να τις αναπτύξουν περαιτέρω στο πλαίσιο του ΕΚΤ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013; 2017; 2018).

Η σημασία της τακτικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του προγράμματος κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του είναι μεγάλης σημασίας. Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, το Erasmus+ θα παράσχει 14,8 δισεκατομμύρια ευρώ για τη στήριξη της ανάπτυξης δράσεων, συνεργασίας και εργαλείων που συνδέονται με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Το άρθρο 21 του Κανονισμού της ΕΕ αριθ. 1288/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και το άρθρο 21.2 της νομικής βάσης Erasmus+ ορίζουν την ανάγκη αξιολόγησης των επιδράσεων των προγραμμάτων. Επιπλέον, η ατζέντα για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η οποία πρόσφατα ενημερώθηκε, τονίζει τη σημασία των αξιολογήσεων, αναφέροντας το πλεονέκτημα της αξιολόγησης των επιδράσεων.

Ο αιτιώδης αντίκτυπος μιας πολιτικής είναι σημαντικός για να κριθεί εάν οι πολιτικές λειτουργούν και να εξαχθούν συμπεράσματα πολιτικής για μελλοντικές αποφάσεις σχεδιασμού και προϋπολογισμού (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

2.4 Κινητικότητα Erasmus+

A. Κινητικότητα φοιτητών.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα κινητικότητας πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του φοιτητή για εξέλιξη και μάθηση σε συνδυασμό με την απόκτηση κάποιου πτυχίου. Με αυτόν τον τρόπο δίνεται η ευκαιρία στους φοιτητές να φοιτήσουν μια περίοδο στο εξωτερικό σε ένα συνεργαζόμενο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα και να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία μέσω πρακτικής άσκησης σε επιχειρήσεις ή σε οποιονδήποτε άλλο χώρο εργασίας στο εξωτερικό.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι από τη δεκαετία του 1980, η κινητικότητα των φοιτητών στην Ευρώπη αποτελεί αντικείμενο συστηματικής προώθησης. Η έναρξη του προγράμματος ERASMUS το 1987 δείχνει ένα σημαντικό ενδιαφέρον αλλά και έντονη δραστηριότητα σε αυτόν τον τομέα. Οι μελετητές και οι αναλυτές έχουν προτείνει ότι, ακόμη και από τη δεκαετία του 1970 και μετά, η ΕΕ έγινε ο πιο ενεργός πολιτικός παράγοντας στην Ευρώπη για την τόνωση της κινητικότητας των φοιτητών και την ενίσχυση της αναγνώρισης των σπουδών στο εξωτερικό εντός της Ευρώπης (de Wit, 2002; Smith, 1996; Waechter et al., 1999). Η κινητικότητα των σπουδαστών αντιπροσωπεύει μια ευρέως αποδεκτή δραστηριότητα ενόψει της δημιουργίας του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και ο στόχος αυτός στο πλαίσιο του Erasmus+ βρίσκεται σε απόλυτη σύμπνοια με τη διαδικασία της Μπολόνια.

B. Κινητικότητα προσωπικού.

Η κινητικότητα αυτή δίνει τη δυνατότητα σε καθηγητές και προσωπικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να διδάξουν σε ένα συνεργαζόμενο ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και να αναπτυχθούν επαγγελματικά μέσω διαφόρων εκδηλώσεων.

C. Χάρτης Κινητικότητας για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (VET).

Ο χάρτης κινητικότητας του Erasmus+ έχει ως σκοπό να οργανώσει την κινητικότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EEK) για το προσωπικό και τους εκπαιδευόμενους με στόχο την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διεθνοποίησης. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα απευθύνεται σε όλους τους ιδιωτικούς και δημόσιους υπαλλήλους οι οποίοι επιθυμούν να αποκτήσουν μια ακόμα εμπειρία στο εξωτερικό. Θα πρέπει ωστόσο να έχουν εκπληρώσει τρία προγράμματα κινητικότητας Erasmus+ ή Erasmus LLP.

D. Σχέδιο κινητικότητας προσωπικού.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο σχέδιο δίνεται η δυνατότητα σε διευθυντές σχολείων, καθηγητές και άλλο προσωπικό να περάσουν μια περίοδο στο εξωτερικό σε σχολείο με το οποίο υπάρχει συνεργασία. Οι δραστηριότητες του συγκεκριμένου σχεδίου κινητικότητας δίνει τη δυνατότητα στο προσωπικό του σχολείου να αποκτήσει ικανότητες για την αντιμετώπιση μαθητών που ανήκουν στην κατηγορία της μειονότητας. Το σχέδιο έχει ως στόχο του να βοηθήσει και να εκπαιδεύσει το προσωπικό του σχολείου σε θέματα που αφορούν τους μετανάστες, την εκπαίδευση των παιδιών-προσφύγων ακόμα και τη διδασκαλία μαθητών στη μητρική τους γλώσσα.

E. Σχέδιο κινητικότητας προσωπικού οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων.

Δίνει την ευκαιρία στο προσωπικό εκπαίδευσης ενηλίκων να περάσει μια περίοδο στο εξωτερικό σε κάποιο τομέα που δραστηριοποιείται στην εκπαίδευση ενηλίκων. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα αποτελεί και αυτή μια ευκαιρία για το προσωπικό των οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων προκειμένου να αποκτήσει συγκεκριμένες ικανότητες για την αντιμετώπιση των αναγκών μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων.

F. Σχέδιο κινητικότητας για νέους και εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας.

Στηρίζεται: α) Στις ανταλλαγές νέων, επιτρέποντας σε άτομα ηλικίας 13-30 ετών από διαφορετικές χώρες, να συναντηθούν και να συμβιώσουν για χρονικό διάστημα έως και 21 ημερών. Στο διάστημα αυτό οι νέοι συμμετέχουν σε εργαστήρια, συζητήσεις, παιχνίδια ρόλων, υπαίθριων δραστηριοτήτων κ.λπ. τα οποία σχεδιάζονται από αυτούς πριν την ανταλλαγή και β) στην κινητικότητα εργαζομένων στον τομέα

της νεολαίας υποστηρίζοντας την επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων σε θέματα που αφορούν τη νεολαία, παρέχοντας ευκαιρίες συμμετοχής σε σεμινάρια, εκδηλώσεις για επαγγελματική επαφή, μαθήματα κατάρτισης ή ακόμη και μια περίοδο εργασίας στο εξωτερικό σε επιλέξιμο οργανισμό που δραστηριοποιείται στον τομέα της νεολαίας.

G. Κοινά μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών Erasmus Mundus.

Είναι ολοκληρωμένα διεθνή προγράμματα σπουδών υψηλού επιπέδου 60, 90 ή 120 ακαδημαϊκών μονάδων που υλοποιούνται από διεθνείς κοινοπραξίες ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων διαφόρων χωρών. Στόχος της δράσης αυτής είναι η βελτίωση της ποιότητας της ευρωπαϊκής ανώτατης εκπαίδευσης καθώς και της κατανόησης μεταξύ λαών και πολιτισμών μέσω της συνεργασίας με τρίτες χώρες.

2.4.1 Στόχοι σχεδίου Κινητικότητας

Οι δραστηριότητες εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας έχουν βασικό ρόλο καθώς εφοδιάζουν τα άτομα κάθε ηλικίας με τα απαραίτητα μέσα να συμμετάσχουν ενεργά στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας. Το σχέδιο κινητικότητας έχει ως σκοπό:

<p>➤ Την υποστήριξη των εκπαιδευόμενων ως προς την επίτευξη μαθησιακών αποτελεσμάτων (γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων) με στόχο να βελτιώσουν την προσωπική τους ανάπτυξη, τη συμμετοχή τους στην κοινωνία ως σκεπτόμενοι και ενεργοί πολίτες και τις δυνατότητές τους στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας αλλά και εκτός αυτής.</p>
<p>➤ Την υποστήριξη της επαγγελματικής εξέλιξης όσων εργάζονται στην εκπαίδευση στην κατάρτιση και στον τομέα της νεολαίας, με στόχο να εκσυγχρονίσουν και να βελτιώσουν την ποιότητα διδασκαλίας, κατάρτισης και εργασίας στον τομέα της νεολαίας σε όλη την Ευρώπη.</p>
<p>➤ Τη βελτίωση της ικανότητας των συμμετεχόντων στις ξένες γλώσσες</p>
<p>➤ Αύξηση των δυνατοτήτων, της ελκυστικότητας και της διεθνούς διάστασης των οργανισμών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της εκπαίδευσης της κατάρτισης και της νεολαίας, ώστε να είναι σε θέση να</p>

<i>προσφέρουν δραστηριότητες και προγράμματα που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των ατόμων, εντός και εκτός Ευρώπης.</i>
<i>➤ Ενίσχυση των συνεργειών και των μεταβάσεων μεταξύ τυπικής, μη τυπικής εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, απασχόλησης και επιχειρηματικότητας.</i>
<i>➤ Την εξασφάλιση καλύτερης αναγνώρισης των γνώσεων που αποκτώνται στη διάρκεια των περιόδων εκπαίδευσης στο εξωτερικό.</i>

Πίνακας 13: Σκοποί του σχεδίου κινητικότητας

Σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά κάθε συμμετέχοντα, υποστηρίζονται οι εξής τύποι κινητικότητας στο πλαίσιο της Βασικής Δράσης 1 του προγράμματος:

<i>➤ Σχέδιο κινητικότητας για σπουδαστές και προσωπικό της ανώτατης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης</i>
<i>➤ Σχέδιο κινητικότητας για εκπαιδευόμενους και προσωπικό ΕΕΚ</i>
<i>➤ Σχέδιο κινητικότητας για σχολικό προσωπικό</i>
<i>➤ Σχέδιο κινητικότητας για το προσωπικό εκπαίδευσης ενηλίκων</i>

Πίνακας 14: Τύποι κινητικότητας για τη Βασική Δράση 1

Στον τομέα της Νεολαίας:

<i>➤ Σχέδιο κινητικότητας για νέους και για άτομα που δραστηριοποιούνται στον τομέα της νεολαίας</i>
--

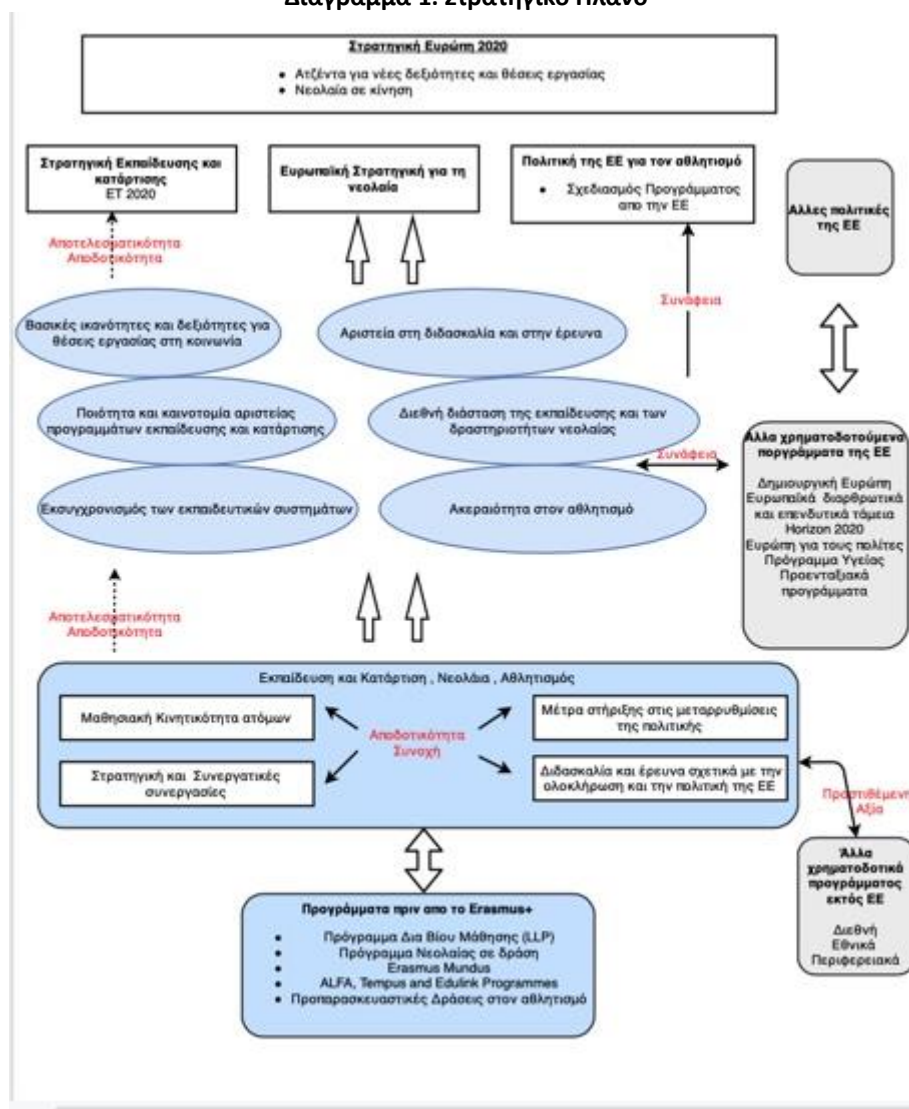
Όσον αφορά τους σπουδαστές τους ασκούμενους, και τους νέους με τις δραστηριότητες κινητικότητας του προγράμματος επιδιώκονται τα εξής αποτελέσματα :

➤ <i>Βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων</i>
➤ <i>Βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης και των προοπτικών σταδιοδρομίας</i>
➤ <i>Καλλιέργεια του πνεύματος ανάληψης πρωτοβουλιών και του επιχειρηματικού πνεύματος</i>
➤ <i>Αύξηση της αυτό-ενδυνάμωσης και της αυτοεκτίμησης</i>
➤ <i>Βελτίωση των δεξιοτήτων στις ξένες γλώσσες</i>
➤ <i>Ενίσχυση της διαπολιτισμικής επίγνωσης</i>
➤ <i>Πιο ενεργή συμμετοχή στην κοινωνία</i>
➤ <i>Ευρύτερη ενημέρωση για το ευρωπαϊκό εγχείρημα και της αξίες της ΕΕ</i>
➤ <i>Αύξηση κινήτρων για τη συμμετοχή σε μελλοντικά πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης μετά την περίοδο κινητικότητας στο εξωτερικό</i>

Πίνακας 15: Αποτελέσματα που επιδιώκονται από τις δραστηριότητες κινητικότητας

2.5 Στρατηγικό πλάνο του προγράμματος Erasmus+

Διάγραμμα 1: Στρατηγικό Πλάνο

Στο **Διάγραμμα 1**, αποτυπώνεται το στρατηγικό πλάνο του προγράμματος Erasmus+, σύμφωνα με τους στόχους τους οποίους θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020», είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία έχει ως στόχο της να βοηθήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση να ανακάμψει από την οικονομική κρίση και να θέσει ισχυρά θεμέλια για την ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέχρι το 2020. Στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» ενσωματώνονται η «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» και η «Νεολαία σε κίνηση». Πιο αναλυτικά :

1. Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας

Στόχος της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας είναι να δημιουργήσει συνθήκες για τον εκσυγχρονισμό της αγοράς εργασίας, ώστε να μπορέσουν να αυξηθούν τα επίπεδα απασχόλησης. Αυτό σημαίνει πως θα υπάρξει παροχή στους πολίτες να αποκτήσουν καινούριες δεξιότητες ώστε να μειωθούν τα ποσοστά ανεργίας και να αυξηθεί η παραγωγικότητα εργασίας. Από την άλλη πλευρά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ως θέσει ως στόχο της :

- *Να δώσει ισχυρή ώθηση στο στρατηγικό πλαίσιο συνεργασίας για την εκπαίδευση και την κατάρτιση με συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών. Αυτό θα έπρεπε να οδηγήσει στην εφαρμογή των αρχών της δια βίου μάθησης χρησιμοποιώντας ευέλικτες οδούς μάθησης που συνδυάζουν διαφόρους τομείς και επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.*
- *Να διασφαλίσει ότι τα προσόντα που απαιτούνται για συμμετοχή στη δια βίου μάθηση και στην αγορά εργασίας αποκτώνται και αναγνωρίζονται καθ' όλη τη διάρκεια της γενικής, επαγγελματικής, ανώτατης εκπαίδευσης και εκπαίδευσης ενηλίκων και να αναπτύξει μια κοινή γλώσσα και ένα επιχειρησιακό εργαλείο για την εκπαίδευση/κατάρτιση και την εργασία.*

2. Νεολαία σε κίνηση

Στόχος αυτής της πρωτοβουλίας είναι να αναπτυχθούν οι επιδόσεις και η ελκυστικότητα των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη αλλά και σε διεθνές επίπεδο και να μπορέσει να βελτιωθεί η συνολική ποιότητα σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ, συνδυάζοντας αριστεία και ισότητα μέσα από την προώθηση της κινητικότητας των σπουδαστών και των εκπαιδευομένων και τη βελτίωση της καταστάσεις των νέων στον τομέα της απασχόλησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ως σκοπό της :

- *Να ολοκληρώσει και να ενισχύσει τα προγράμματα της ΕΕ για την κινητικότητα, τα πανεπιστήμια και τους ερευνητές και να τα συνδέσει με εθνικά προγράμματα και πόρους.*
- *Να επιταχύνει τα προγράμματα εκσυγχρονισμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (προγράμματα σπουδών, διοίκηση και χρηματοδότηση) ιδίως με την αξιολόγηση των επιδόσεων των πανεπιστημίων και των αποτελεσμάτων σε ένα συνολικό πλαίσιο.*

- Να διερευνήσει τρόπους προώθησης της επιχειρηματικότητας μέσω προγραμμάτων για νέους επαγγελματίες.
- Να προωθήσει την αναγνώριση της άτυπης και ανεπίσημης μάθησης.
- Να δρομολογήσει ένα πλαίσιο για την απασχόληση των νέων που παρουσιάζει τις πολιτικές που αποβλέπουν στη μείωση του ποσοστού ανεργίας στους νέους. Το πλαίσιο αυτό πρέπει να προωθεί, από κοινού με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους, την είσοδο των νέων στην αγορά της εργασίας μέσω μαθητείας, περιόδων άσκησης ή άλλης εργασιακής εμπειρίας, καθώς και μέσω ενός προγράμματος που αποσκοπεί στην αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης για νέους ευνοώντας την κινητικότητα στην ΕΕ.

2.6 Ανασκόπηση της επίδρασης της κινητικότητας των σπουδαστών στην επίδοση του Erasmus+: Προηγούμενα ερευνητικά ευρήματα

Σε αρκετές ερευνητικές μελέτες που διεξήχθησαν για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη διεθνοποίηση της, δόθηκε μεγάλη προσοχή στην κινητικότητα των σπουδαστών (Rivza & Teichler, 2007; West & Barham, 2009; Guruz, 2011). Οι Rivza και Teichler (2007) στη μελέτη τους εστιάζουν στη διαμάχη ανάμεσα στους ερευνητές αναφορικά με τον κίνδυνο του φαινομένου «brain drain» ή της εμπορευματοποίησης της εκπαίδευσης καθώς και τον κίνδυνο μείωσης της ποιότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από πρωτοβουλίες κινητικότητας σπουδαστών σε διαφορετικές χώρες (Rivza & Teichler, 2007). Ωστόσο, οι προσδοκίες που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την κινητικότητα των σπουδαστών αντίκεινται σε αυτές τις ανησυχίες, αναδεικνύοντας την προοπτική ένα μεγάλο φάσμα πλεονεκτημάτων που απορρέουν από την κινητικότητα φοιτητών και επαγγελματιών που υπερβαίνουν τα μειονεκτήματά της. Ακόμα η κινητικότητα των σπουδαστών μπορεί να θεωρηθεί ως μια συγκεκριμένη μορφή μετανάστευσης, ωστόσο σε αντίθεση με τη μετανάστευση εργασίας, η πρώτη δεν καθοδηγείται από οικονομικά κίνητρα, αλλά ενθαρρύνει τους σπουδαστές να αποκτήσουν εμπειρία (Di Pietro & Page, 2008; Van Mol, 2013).

Το πρόγραμμα Erasmus επέτρεψε σε σπουδαστές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συμμετάσχουν σε προγράμματα κινητικότητας. Η κινητικότητα των σπουδαστών θεωρείται ένα σημαντικό εργαλείο για τον μετασχηματισμό του συστήματος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και ειδικότερα στην Ανατολική Ευρώπη με σκοπό την προσαρμογή στα δυτικά ιδρύματα (Bruns, Happ & Zichner, 2016).

Όπως αναφέρεται στους Rivza & Teichler (2007), υπάρχει μεγάλη έλλειψη ενδιαφέροντος των σπουδαστών από τη Δυτική Ευρώπη να σπουδάσουν στην Ανατολική Ευρώπη. Επίσης, σπουδαστές από την Ανατολική Ευρώπη αντιμετώπισαν πολλές δυσκολίες όσον αφορά τις καθυστερήσεις στη διαδικασία έγκρισης καθώς και την παροχή οικονομικής στήριξης όπως ορίζει το πρόγραμμα. Σε αυτό το πλαίσιο αξίζει να σημειωθεί ότι, αποφασίστηκε από το 2014, το Erasmus + να είναι διαθέσιμο για χώρες που συμμετέχουν στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ). Το σκεπτικό πίσω από αυτήν την πολιτική επιλογή είναι ότι η συμμετοχή των χωρών ΕΠΓ στα προγράμματα της ΕΕ είναι ένα μέσο για την προώθηση της μεταρρύθμισης και της καινοτομίας στη γειτονιά της ΕΕ. Επίσης, είναι ένα μέσο για τη στήριξη της διοικητικής και κανονιστικής σύγκλισης των χωρών εταίρων με την ΕΕ, ιδιαίτερα των ανατολικών χωρών που αποκλίνουν σε επίπεδο μεταρρυθμίσεων και πολιτικών σημαντικά σε σχέση με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Δύσης (Bruns, Happ & Zichner, 2016).

Σε κάθε περίπτωση όμως, όπως συμβαίνει και με κάθε διεθνή πρωτοβουλία, η επιτυχής και αποτελεσματική εφαρμογή των διακρατικών προγραμμάτων περιορίζεται από εμπόδια τα οποία αφορούν την κινητικότητα των σπουδαστών. Τα εμπόδια αυτά έχουν ερευνηθεί εκτενώς από αρκετούς ερευνητές στον τομέα και δόθηκε μεγάλη έμφαση στην ανεπαρκή γνώση ξένων γλωσσών, την οικονομική υποστήριξη και τη μη αναγνώριση των προτύπων του προγράμματος σπουδών (West & Barhma, 2009). Μεταξύ των προτεραιοτήτων επιλογής είναι οι αγγλόφωνες χώρες, οι μεγάλες χώρες και οι μεγάλες πόλεις (Teichler, 2004).

Με όραμά του να προωθήσει μια ευρωπαϊκή ταυτότητα το πρόγραμμα Erasmus, έχει γίνει το κέντρο των συζητήσεων στην επιστημονική ερευνητική κοινότητα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τη διεθνή βιβλιογραφία, διαπιστώνεται η αυξανόμενη δημοτικότητα του προγράμματος καθώς και διάφορες μορφές ανταλλαγής μάθησης μέσω της Χαρτογράφησης των τάσεων της κινητικότητας των σπουδαστών. (Teichler et. al, 2011) Συγκεκριμένα, στο έργο του Teichler και των συνεργατών του (2011) που αφορά την προηγούμενη δεκαετία υλοποίησης του προγράμματος, αναφέρονται στοιχεία που δείχνουν επιτυχία του προγράμματος σε σχέση με ποσοτικούς δείκτες επίδοσης. Η επιτυχία ποσοτικών δεικτών της επίδοσης του προγράμματος αναφέρεται και σε άλλες μελέτες των προηγούμενων ετών υλοποίησης του προγράμματος, όπως οι μελέτες των Kelo et al.

(2006), deWit et al. (2008) και Souto-Otero et al. (2013) που βασίζονται σε στοιχεία από την Eurostat, τον ΟΟΣΑ και την Ευρωπαϊκή Έρευνα Εργατικού Δυναμικού.

Μία πιο εξειδικευμένη μελέτη σε ευρωπαϊκό επίπεδο η οποία υλοποιήθηκε από τους Branderburg et al. (2014) εστίασε στη μελέτη του αντίκτυπου Erasmus, στο πλαίσιο μίας εθνικής έρευνας με συλλογή δεδομένων στο διαδίκτυο σε σύνθεση με επίσημα στοιχεία που αντλήθηκαν από επιλεγμένες χώρες. Η μελέτη αυτή αναγνωρίζει τη σημασία των ανταλλαγών για ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη συμβολή της διεθνοποίησης καθώς και στον ρόλο που διαδραματίζει η κινητικότητα στην υποστήριξη της απασχολισιμότητας μεταξύ των μεμονωμένων μετακινούμενων (Branderburg et al., 2014). Συνολικά φαίνεται να δίνεται αρκετή έμφαση στους δείκτες κινητικότητας, αλλά δεν υπάρχει εκτενής διερεύνηση των χαρακτηριστικών των φοιτητών που συμμετέχουν σε αυτές τις δράσεις, όπως είναι το φύλο, η κοινωνικό-οικονομική κατάσταση κλπ., και όπως εξηγεί ο Bottcher (2016) στην έρευνα του, θέματα όπως το φύλο και η κοινωνική τάξη δεν εξετάζονται λόγω έμφασης στην προσωπική διάσταση ανάπτυξης των προγραμμάτων κινητικότητας και ανταλλαγής.

Μία άλλη πτυχή της κινητικότητας των σπουδαστών που εξετάζεται στο πλαίσιο των διακρατικών προγραμμάτων στην Ανώτερη Εκπαίδευση αφορά την ίδια την εμπειρία των σπουδαστών από το πρόγραμμα. Ερευνητικά στοιχεία σχετικά με τις εμπειρίες των σπουδαστών του προγράμματος Erasmus συγκλίνουν στην άποψη ότι οι σπουδαστές επιτυγχάνουν σε ένα ευρύ φάσμα επιτευγμάτων μέσα από τις εμπειρίες που συλλέγουν στο πλαίσιο αυτής της κινητικότητας (Mercer, 2011; Sigalas, 2010; Uzpalienė & Vaiciuniene, 2012). Οι σπουδαστές εκτίθενται σε διαφορετικές μαθησιακές εμπειρίες, όπως η προσαρμογή σε διαφορετικές συνθήκες, αλληλεπίδραση με νέους πολιτισμούς, νέες εμπειρίες και νέες ευκαιρίες μάθησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων (Mercer, 2011 ; Sigalas, 2010; Uzpalienė & Vaiciuniene, 2012). Επομένως, εκτός τα συλλογικά οφέλη για τα κράτη και την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και εργασιακής απασχόλησης που μπορεί να απορρέουν από την κινητικότητα, ερευνητές όπως ο Kehm (2005) και οι Jacobone και Moro (2015) αναφέρουν στις μελέτες τους ότι η συμμετοχή σε προγράμματα κινητικότητας προάγει την ανθρώπινη ανάπτυξη και την παγκόσμια κατανόηση στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Kehm, 2005) καθώς και την ατομική απασχολησιμότητα και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που απαιτούνται από τις σύγχρονες αγορές εργασίας από τους νεοεισερχόμενους στις θέσεις απασχόλησης (Jacobone & Moro, 2015).

Οι Jansone & Dislere (2016) και Leun (2012) μελέτησαν την παγκόσμια κινητικότητα σπουδαστών, ερευνητών, επιστημόνων και μελών πανεπιστημίων που προωθούν την ακαδημαϊκή αριστεία και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Μέσω των ευρημάτων της μελέτης Leun (2012) ο αντίκτυπος της πρακτικής εμπειρίας που αποκτήθηκε μέσω των ταξιδιών έχει προσδώσει αξία σε ένα διευρυμένο παγκόσμιο όραμα για το άτομο, ενώ οι Jansone και Dislere (2016) προσθέτουν ότι συμβάλλει στην επίτευξη των θεσμών. Καθώς οι οικονομίες της γνώσης γίνονται πιο συνδεδεμένες παγκοσμίως, ένας αυξανόμενος αριθμός σπουδαστών και ακαδημαϊκών έχουν φτάσει πέρα από την έδρα τους για να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες (Jansone & Dislere, 2016).

Επιπλέον, ο Mitchell (2012) προσθέτει ότι μέσα από τις δυνατότητες κινητικότητας που παρέχει το πρόγραμμα στους σπουδαστές, συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής τους ταυτότητας μέσα στα χρόνια της πολυεπίπεδης ακαδημαϊκής και μαθησιακής κινητικότητας μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Ομοίως, ο Σιγάλας (2010) προσθέτει ότι η αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος μπορεί να έχει άμεση συμβολή στην ανάπτυξη του ιδανικού και την προαγωγή των αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη μελέτη του αναφέρεται ότι οι σπουδαστές που προέρχονται από χώρες της ΕΕ, εξέφρασαν ότι είχαν βιώσει το πλεονέκτημα ότι είναι Ευρωπαίοι πολίτες, ενώ από την άλλη πλευρά, σπουδαστές από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως η Τουρκία, η Ισλανδία, η Νορβηγία και το Λιχτενστάιν έχουν τις δικές τους ιδιότυπες εμπειρίες μέσα από τις οποίες μπόρεσαν να γνωρίσουν βιωματικά της εμπειρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σιγάλας, 2010). Έτσι, η ευρωπαϊκή ταυτότητα μπορεί να λειτουργήσει ως προστιθέμενη αξία για τους Ευρωπαίους, και ένα παγκόσμιο όραμα για όσους δεν είναι Ευρωπαίοι πολίτες, δημιουργώντας έτσι και γέφυρες διαπολιτισμικής επικοινωνίας μεταξύ ευρωπαϊκών και μη ευρωπαϊκών χωρών.

Επιπλέον, η κινητικότητα φαίνεται να ενισχύει σημαντικά την ακαδημαϊκή και μελλοντική επαγγελματική σταδιοδρομία των σπουδαστών που συμμετέχουν σε σχετικά προγράμματα. Οι Vermeulen και Schmidt (2008) στη μελέτη που πραγματοποίησαν στην Ολλανδία διαπίστωσαν ότι το μαθησιακό περιβάλλον είναι σημαντικό για τη μάθηση των σπουδαστών καθώς και για τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες και πως τα δυο αυτά στοιχεία της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης είναι καθοριστικοί παράγοντες της επιτυχημένης σταδιοδρομίας. Σε μια άλλη έρευνα που διεξήχθη από του Fombona et al. (2013) ενόσω ήταν σπουδαστές

του προγράμματος Erasmus στο Πανεπιστήμιο του Ονιέδο, διαπιστώθηκε ότι οι προοπτικές εργασίας είναι σημαντικός παράγοντας παρακίνησης για συμμετοχή στη διεθνή κινητικότητα των φοιτητών και η συνολική αξιολόγηση της προγραμματισμένης παραμονής είναι αποδεκτή, καλή ή εξαιρετική στις περισσότερες περιπτώσεις.

Σε μια διαφορετική μελέτη περίπτωσης που υλοποιήθηκε από τους Vossenstyen et al. (2010), επισημαίνονται κάποιες ενδιαφέρουσες απόψεις συμμετεχόντων στο πρόγραμμα Erasmus από την Πολωνία. Ένας από τους σπουδαστές του προγράμματος θεωρεί τη συμμετοχή στην κινητικότητα του Erasmus ως ένα είδος επένδυσης στην επαγγελματική σταδιοδρομία: *«Οι μαθητές που έχουν κίνητρα να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα Erasmus, γνωρίζουν ότι επενδύουν στην καριέρα τους και αυτό είναι από τα μεγαλύτερα κίνητρα ώστε να σπουδάσει κάποιος στο εξωτερικό. Έχουν επίγνωση του γεγονότος ότι επενδύουν στον εαυτό τους»*. (Vossenstyen et al., 2010 σελ. 102). Η σχέση μεταξύ της συμμετοχής στο Erasmus και των οικονομικών οφελών που αποκτήθηκαν επισημαίνεται από έναν συμμετέχοντα ο οποίος ισχυρίστηκε: *« Βρήκαμε ότι κάθε πρακτική άσκηση εκτιμάται από τους πιθανούς εργοδότες και η πρακτική άσκηση στο εξωτερικό είναι σίγουρα μια «προστιθέμενη αξία» για τους απόφοιτους»* (Vossenstyen et al., 2010 σελ. 102). Σύμφωνα με τους Botas & Huisma (2013) η συμμετοχή των Πολωνών φοιτητών στο πρόγραμμα Erasmus έχει θετικό αντίκτυπο στο ακαδημαϊκό τους επίτευγμα, στο κοινωνικό και πολιτιστικό, αλλά ταυτόχρονα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ολοκλήρωση του πτυχίου καθώς λαμβάνουν υψηλά αμειβόμενες θέσεις οι οποίες τους εμπόδιζαν να αναπτύξουν πλήρως το πολιτιστικό τους κεφάλαιο.

Στο έργο των Schnepf et al. (2017) αναφέρεται ότι η αξιολόγηση της επίδοσης του προγράμματος συμπεραίνει ότι το πρόγραμμα Erasmus+ εκτιμάται ιδιαίτερα από το ευρύ κοινό καθώς και από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτό το εύρημα συνδέεται με τα διαθέσιμα στοιχεία ότι τα υπό αξιολόγηση προγράμματα - τόσο στο πλαίσιο της ενδοκοινοτικής όσο και της εξωτερικής τους διάστασης - επιτυγχάνουν ένα ευρύ φάσμα συγκεκριμένων και θετικών επιπτώσεων στους δικαιούχους τους: φοιτητές, επαγγελματίες, συμμετέχοντες οργανισμοί (σχολεία, πανεπιστήμια, οργανώσεις νεολαίας και αθλητισμού, φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων κ.λπ.) (Schnepf et al., 2017). Επιπλέον, η αξιολόγηση επιβεβαιώνει τη συστηματική επίδραση των αξιολογούμενων προγραμμάτων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, μέσω της κρίσιμης

επίδρασης που έχει επιτευχθεί τουλάχιστον στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή έμμεσα στη συνεργασία χρηματοδότησης της πολιτικής. Αυτό το συστημικό αποτέλεσμα συμβαδίζει με τη μερική πρόοδο που σημειώθηκε στον τομέα της διάδοσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Ωστόσο, τα στοιχεία για την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων του έργου από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και την αποτελεσματική εμπλοκή των τελευταίων όταν δεν περιλαμβάνονται στο ίδιο το έργο, δεν είναι πάντα σαφή. Υπό αυτήν την έννοια, η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι η διάδοση των αποτελεσμάτων είναι μία από τις πτυχές του Erasmus+ όπου υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω βελτίωση. Η αξιολόγηση σημείωσε επίσης ότι ο αντίκτυπος των χρηματοδοτούμενων έργων στα εθνικά συστήματα θα μπορούσε να είναι πιο συστηματικός εάν υπήρχαν περισσότερα έργα συνεργασίας κατάλληλα για ενσωμάτωση, επικεντρωμένα σε λιγότερες προτεραιότητες σε επίπεδο ΕΕ και περαιτέρω προσπάθειες για την ενσωμάτωση αυτών σε εθνικό επίπεδο (Schnepf et al., 2017).

Στη μελέτη τους σε δείγμα 89 φοιτητών τεχνικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ανώτατης εκπαίδευσης, οι Dolga, Filipescu, Popescu & Mazilescu (2015) διερεύνησαν την επίδραση της κινητικότητας των σπουδαστών στο πλαίσιο της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα Erasmus σε σχέση με την επαγγελματική τους εκπαίδευση και την προσωπική τους ανάπτυξη. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι σύμφωνα με τις απόψεις των ίδιων των φοιτητών που επωφελήθηκαν από το πρόγραμμα, το 60% περίπου των συμμετεχόντων θεωρούν ότι η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα είχε μεγάλη ή και πολύ μεγάλη επίδραση στην απόκτηση επιστημονικών γνώσεων και δεξιοτήτων στον τομέα των σπουδών τους, ενώ το 78,6% πιστεύουν ότι το πρόγραμμα είχε σημαντική θετική επίδραση στην ανάπτυξη των επαγγελματικών τους γνώσεων και δεξιοτήτων. Ακόμη, το 54% των συμμετεχόντων εκτιμούν ότι η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα είχε σημαντική επίδραση στην αναγνώριση καλύτερων ακαδημαϊκών, επιστημονικών και επαγγελματικών ευκαιριών, ενώ το 69% απάντησαν ότι ενισχύθηκε σημαντικά και η αυτοπεποίθησή τους, το αίσθημα ανεξαρτησίας τους, το αίσθημα του “ανήκειν” σε μία ευρύτερη κοινότητα, το 73% να αποτιμά ότι το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε πολύ ικανοποιητικά στις επαγγελματικές και επιστημονικές τους ανάγκες.

Εκτός από τις επιστημονικές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την κινητικότητα και τις σχετικές πτυχές της επίδοσης του προγράμματος Erasmus+, σε αυτές τις πτυχές έχουν αναφερθεί και σημαντικά πρόσωπα της πολιτικής και

θεσμικής ηγεσίας κρατών αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως συνόλου. Σε ένα άρθρο για την Dziennik Gazeta Wybrocza, η καθηγήτρια Barbara Kudryca (Πολωνή Υπουργός Επιστημών) ανέφερε: « Οι σπουδές σε άλλο πανεπιστήμιο, άλλη περιοχή ή χώρα, επιτρέπουν να απαλλαγούμε από τα συμπλέγματα, να πιστεύουμε στον εαυτό μας και να γνωρίζουμε τη δικιά μας αξία. Οι καλύτερα μορφωμένοι σπουδαστές είναι ευεργετικοί για τον εαυτό τους και την οικονομίας» (Grabek, 2011). Ο Γενικός Διευθυντής Εκπαίδευσης και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τον Οκτώβριο του 2009, Jan Truszczyński σε συνέντευξή του με τον Roman Gutkowski από την EurAcadiv αναφέρει: « Επιστημονικές μελέτες έχουν δείξει ότι σπουδαστές που πήραν υποτροφίες στο εξωτερικό, μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους είναι πιο πιθανό να βρουν μια καλή δουλειά γρήγορα και λίγα χρόνια μετά την αποφοίτησή τους να κερδίζουν περισσότερα από τους συναδέλφους τους που δεν είχαν επαφή με άλλο από το δικό τους πανεπιστήμιο, με διαφορετική ξένη γλώσσα και με διαφορετική κουλτούρα από τη δική τους, Ακόμα και οι νέοι που μαθαίνουν από επαγγελματικά σχολεία και είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε πρακτική άσκηση στο εξωτερικό, επωφελούνται από αυτό το οποίο θα αποδώσει στο μέλλον»(Truszczyński, 2011).

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει τις ιστοσελίδες οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για την ανεύρεση βιβλιογραφικών πηγών, τη χρονική περίοδο όπου διεξήχθη η έρευνα καθώς και τις λέξεις κλειδιά.

Science Direct	Δεκέμβριος 2020 - Μάιος 2020	Erasmus, Erasmus+, κινητικότητα, ανάλυση, επίδοση
Google Scholar	Δεκέμβριος 2020 - Μάιος 2020	Erasmus, Erasmus+, κινητικότητα, ανάλυση, επίδοση

Πίνακας 16:Απεικόνιση τρόπου συλλογής βιβλιογραφικών δεδομένων

2.7 Παρουσίαση του εργαλείου Program Impact Pathway

Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τους διαχειριστές προγραμμάτων είναι να κατανοήσουν τις δυσκολίες των προγραμμάτων που εκτελούν και αν παρέχουν ό,τι χρειάζεται ώστε να προκαλέσουν τις αναμενόμενες αλλαγές. Μια σημαντική πρόοδος σε αυτόν τον τομέα είναι το πλαίσιο του Program Impact Pathway (PIP), το οποίο αναπτύχθηκε από ερευνητές του Cornell για να βοηθήσει να κατανοηθεί τι χρειάζεται για τα προγράμματα διατροφής μητέρας -παιδιού για να μειωθεί η παιδική θνησιμότητα σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος.

Το διάγραμμα Program Impact Pathway έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει στον εντοπισμό ρεαλιστικών προσδοκιών σχετικά με το πιθανό αντίκτυπο ενός προγράμματος και τα βασικά σημεία συμφόρησης που πρέπει να παρακολουθούνται για να διατηρηθεί ομαλή η ροή των διαδικασιών του προγράμματος. Τα διαγράμματα PIP αντιπροσωπεύουν την αρχιτεκτονική ενός προγράμματος και αναπτύσσονται χρησιμοποιώντας πληροφορίες που παρέχονται από μια βαθιά γνώση του προγράμματος. Αυτή η γνώση δημιουργείται μέσα από συνεντεύξεις με βασικούς ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων των διαχειριστών προγραμμάτων, εργαζομένων πρώτης γραμμής και πελατών.

Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε αυτό το εργαλείο είναι αφενός επειδή πρόκειται για ένα εργαλείο το οποίο μπορεί να αξιολογήσει κριτικά τις διαδικασίες, τα εργαλεία και τη χρήση πόρων. Όχι μόνο βοηθάει στη μέτρηση του πραγματικού αντίκτυπου του έργου, αλλά περιγράφει επίσης τις συνέπειες και το κόστος των πιθανών μειονεκτημάτων.

2.7.1 Βήματα για τη δημιουργία ενός εργαλείου PIP

1. Περιγραφή του λογικού μοντέλου του προγράμματος.

Η αφηγηματική περιγραφή θα πρέπει να περιλαμβάνει στόχους προγραμμάτων, κοινό-στόχο και ρύθμιση, εισροές, δραστηριότητες, αποτελέσματα και αξιολόγηση. Είναι σημαντικό η περιγραφή του προγράμματος να βασίζεται σε αυτό που πραγματικά κάνει το πρόγραμμα (δηλαδή, να μην περιγράφονται στοιχεία του προγράμματος που έπρεπε να συμπεριληφθούν αλλά δεν εφαρμόζονται επί του παρόντος).

2. Από κοινού ανάπτυξη του διαγράμματος PIP

Η ανάπτυξη αυτού του διαγράμματος περιλαμβάνει τη μετάφραση της αφήγησης του λογικού μοντέλου σε ένα διάγραμμα που περιγράφει τις δραστηριότητες που εκτελεί το πρόγραμμα για την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων του χρησιμοποιώντας μια αιτιώδη λογική. Με άλλα λόγια, το διάγραμμα PIP είναι μια αναπαράσταση του οδικού χάρτη που αναμένεται να ακολουθηθεί ώστε οι εισροές και οι δραστηριότητες να οδηγήσουν πραγματικά στα αναμενόμενα αποτελέσματα. Στο διάγραμμα PIP, οι δρόμοι που οδηγούν από τη μία δραστηριότητα στην άλλη αναφέρονται ως "διεργασίες". Τα παρακάτω βήματα μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη ενός διαγράμματος PIP :

a) Σχεδιασμός ενός αρχικού βασικού διαγράμματος που περιλαμβάνει τις βασικές δραστηριότητες του. Επειδή αυτό το διάγραμμα αντιπροσωπεύει το σημείο εκκίνησης και τον αναμενόμενο τελικό προορισμό του προγράμματος, το επόμενο βήμα στην ανάπτυξη του διαγράμματος PIP περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του προγράμματος “δρόμων” ή “διαδικασιών”.

b) Αυτό το βήμα προσδιορίζει τις διεργασίες που πρέπει να υπάρχουν για να μπορέσει το πρόγραμμα να φτάσει στους τελικούς προορισμούς που έχει δηλώσει.

c) Με βάση αυτόν τον οδικό χάρτη, μπορεί να εντοπιστούν τα οδοφράγματα τα οποία μπορούν να εμποδίσουν το πρόγραμμα να φτάσει στον τελικό προορισμό του εάν οι “δρόμοι” ή οι “διαδικασίες” του προγράμματος δεν συντηρούνται σωστά.

3. Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα του PIP, υποδεικνύονται αν οι στόχοι του προγράμματος είναι εφικτοί με βάση τις δραστηριότητες του προγράμματος είτε οι στόχοι του προγράμματος πρέπει να αναθεωρηθούν είτε εάν απαιτούνται περισσότερες συνεργασίες ή επενδύσεις σε ορισμένους τομείς προγραμμάτων για να είναι οι στόχοι εφικτές συστάσεις αξιολόγησης της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης των κεντρικών αντισυμβαλλομένων για βελτίωση της ποιότητας, και πιθανούς χρήσιμους δείκτες επιπτώσεων .

3. Παρουσίαση του προγράμματος Erasmus +

3.1 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία έρευνας αναφέρεται σε παραμέτρους της ερευνητικής προσπάθειας του ερευνητή οι οποίες αφορούν στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις, στις μεθόδους τις τεχνικές, στα μέσα και στις διαδικασίες που θα επιλέξει για τη διεξαγωγή της έρευνάς του (Δημητρόπουλος, 2004).

Η παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζει και αναλύει δευτερογενή δεδομένα που αντλήθηκαν από ηλεκτρονικές πηγές, βιβλιογραφία και έμμεση παρατήρηση. Τα δεδομένα που παρουσιάζονται σχετίζονται με την κινητικότητα των σπουδαστών που υπήρξε κατά τα έτη 2014-2018 με το πρόγραμμα Erasmus+, το πρόγραμμα που παρουσιάζεται αναλυτικά και στο θεωρητικό μέρος της εργασίας μας. Πιο συγκεκριμένα, στην ανάλυση και σύγκριση που πραγματοποιείται και τα δεδομένα που εξετάζονται σχετίζονται με τον αριθμό των σπουδαστών που επιλέγουν να αξιοποιήσουν το πρόγραμμα, τις χρηματοδοτήσεις που λαμβάνουν οι χώρες για την υλοποίηση του προγράμματος και το ποσοστό του πληθυσμού των σπουδαστών των χωρών που επιλέγουν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα, ενώ με βάση τα αποτελέσματα αυτά υλοποιούμε μια σύγκριση μεταξύ των χωρών, διερευνώντας ποιες χώρες προωθούν και αξιοποιούν το πρόγραμμα κατάλληλα, την πορεία του Erasmus+ στο πέρασμα των χρόνων 2014-2018, καθώς και την πορεία του προγράμματος στον ελλαδικό χώρο.

Μετά από έρευνα που διενεργήθηκε από την ηλεκτρονική σελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το πρόγραμμα Erasmus+ (<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics>) σε θέματα κινητικότητας σπουδαστών διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τα δεδομένα που επιχειρεί να αναλύσει η παρούσα εργασία και για τον λόγο αυτό παρουσιάζεται χρονικά η πορεία του προγράμματος με βάση συγκεκριμένους δείκτες.

Σύμφωνα με τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχουν αναπτυχθεί συγκεκριμένοι δείκτες για την αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+. Οι δείκτες αναφέρονται αναλυτικά στον κεφάλαιο 2 στον **Πίνακα 12**. Για την έρευνα η οποία θα διεξαχθεί, θα χρησιμοποιηθούν δείκτες τους οποίους ορίζει η Επιτροπή. Επειδή η αξιολόγηση που θα γίνει αναφέρεται στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των

σπουδαστών και των ασκούμενων, απομονώθηκαν οι δείκτες για τη συγκεκριμένη δράση. Πιο αναλυτικά οι δείκτες αυτοί είναι :

1. Αριθμός σπουδαστών και ασκούμενων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
2. Αριθμός των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης που συμμετέχουν στις δράσεις κινητικότητας και συνεργασίας.
4. Αριθμός σπουδαστών ανώτατης εκπαίδευσης που δέχονται υποστήριξη για σπουδές σε χώρα εταίρο.
5. Αριθμός συμμετεχόντων στο πρόγραμμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και κατάρτισης.
6. Χρηματοδότηση.
 - Βελτίωση της ποιότητας, της καινοτομίας, της αριστείας και της διεθνοποίησης των οργανώσεων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας
 - Προώθηση της ανάδειξης του Ευρωπαϊκού χώρου δια βίου μάθησης
 - Ενίσχυση της διεθνούς διάστασης της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας
 - Προώθηση της διδασκαλίας και της έρευνας για την ΕΕ
 - Προώθηση καλής διακυβέρνησης στον αθλητισμό, εθελοντισμό στον αθλητισμό και αντιμετώπιση των απειλών κατά της ακεραιότητας στον αθλητισμό.

3.2 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+

3.2.1 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ το 2014

Το Erasmus+ ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2014 ως ένα ενιαίο πρόγραμμα για την περίοδο 2014-2020. Ενσωματώνει τα επτά προηγούμενα προγράμματα της ΕΕ που καλύπτουν τους τομείς αυτούς σε τρεις βασικές δράσεις:

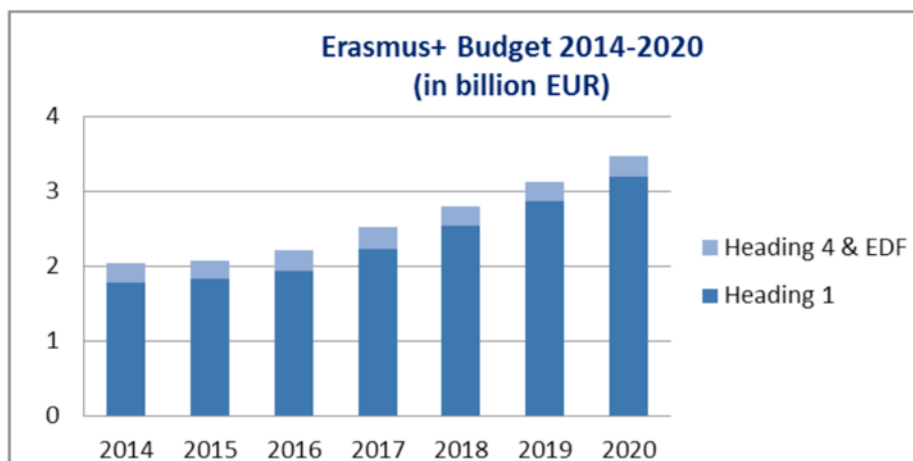
- Βασική δράση 1 – Μαθησιακή κινητικότητα ατόμων.
- Βασική δράση 2 – Συνεργασία για την καινοτομία και ανταλλαγή ορθών πρακτικών.
- Βασική δράση 3 – Στήριξη για τη μεταρρύθμιση της πολιτικής

και

- δυο ειδικούς τομείς, δηλαδή τον Jean Monnet και τον αθλητισμό.

Για τη στήριξη των ενισχυμένων πολιτικών προτεραιοτήτων, το Erasmus+ προέβλεψε αύξηση του προϋπολογισμού κατά 40% για την περίοδο χρηματοδότησης 2014-2020, με συνολικό ενδεικτικό χρηματικό κονδύλιο ύψους 14,79 δισεκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του τομέα 1.

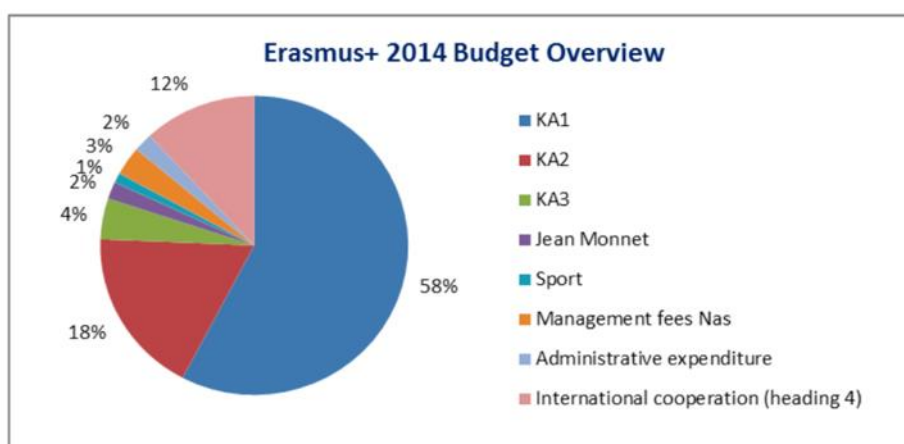
Διάγραμμα 2: Προϋπολογισμός Erasmus+ 2014-2018 (σε δις ευρώ)

Πηγή: European Commission, 2014: 11.

Το 2014 διατέθηκε τελικός προϋπολογισμός ύψους 2,071 δισεκατομμυρίων ευρώ για την κάλυψη των δράσεων του Erasmus+. Ο προϋπολογισμός αυτός καλύπτει τόσο τις λειτουργικές δαπάνες (98%), διοικητικές δαπάνες (2%) του προγράμματος, το 3% του προϋπολογισμού που διατίθεται στα έξοδα διαχείρισης των εθνικών οργανισμών.

Διάγραμμα 3: Επισκόπηση Προϋπολογισμού Erasmus+ για το έτος 2014

Πηγή: European Commission, 2014:12.

Στατιστικά στοιχεία με τις πραγματοποιηθείσες κινητοποιήσεις δείχνουν ότι το 98% των συμμετεχόντων προέρχονται από χώρες του προγράμματος, ενώ το υπόλοιπο 2% προέρχεται από χώρες εταίρους (**Παράρτημα 3**). Στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εξακολουθεί να προσελκύει το μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων (59%) και ακολουθεί το πεδίο της νεολαίας (21%).

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων στη χώρα του προγράμματος αποτελείται από έξι χώρες: Γερμανία (11,6%), Γαλλία (10%), Ισπανία (9,3%), Πολωνία (8,2%), Ιταλία (7,3%) και Τουρκία (5,3%). Το 99,2% συμμετεχόντων του προγράμματος ταξιδεύουν σε άλλη χώρα του προγράμματος (**Παράρτημα 4**).

Όσον αφορά τις χώρες εταίρους, οι συμμετέχοντες χώρες προέρχονται κυρίως από τις χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης (59%) σε δράσεις για τη νεολαία ως εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας (50%) ή στις ανταλλαγές νέων(45%). Ταξιδεύουν σε χώρες του προγράμματος (74%) και σε άλλες χώρες εταίρους (26%).

Για τον δείκτη της χρηματοδότησης του προγράμματος τα δεδομένα που συλλέξαμε καταδεικνύουν ότι οι χώρες που παρουσιάζουν μεγαλύτερη κινητικότητα, παρουσιάζουν και μεγαλύτερο ποσοστό χρηματοδότησης. Πιο συγκεκριμένα, στις χώρες με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση του προγράμματος εντάσσονται η Γερμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πολωνία, με κάποιες ανακατατάξεις στις θέσεις σε σχέση με την κινητικότητα των σπουδαστών. Με την ίδια περίπου κατάταξη παρουσιάζονται και τα ευρήματα σχετικά με τον αριθμό των σπουδαστών που συμμετέχουν από κάθε χώρα, με τις προαναφερόμενες χώρες να παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής. Η Ελλάδα, παρόλο που στην κατάταξη των δεικτών της χρηματοδότησης του προγράμματος βρίσκεται σε σχετικά υψηλή θέση, αλλά και στο ποσοστό των σπουδαστών που αξιοποιούν το Erasmus+, παρουσιάζει μια απόκλιση σχετικά με την εξερχόμενη κινητικότητα των σπουδαστών (**Παράρτημα 8**).

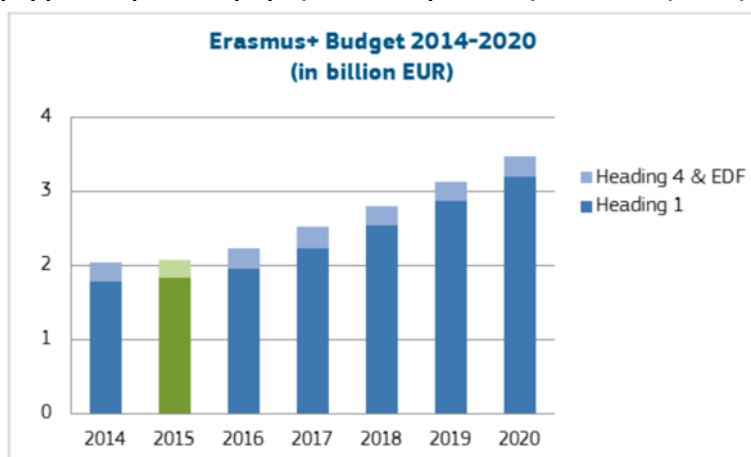
3.2.2 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ το 2015

Το 2015 το Erasmus+ συνέχισε να διασφαλίζει ότι η υλοποίηση όλων των βασικών δράσεων του εξυπηρετεί στρατηγικά τις προτεραιότητες πολιτικής, της πολιτικής της ΕΕ μέσω των ειδικών στόχων του εκσυγχρονισμού των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, νεολαίας και αθλητισμού.

Οι τρέχουσες προτεραιότητες όσον αφορά τις μεταρρυθμιστικές διαδικασίες εξακολούθησαν να επικεντρώνονται στην αύξηση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ποιότητας των επαγγελματικών δεξιοτήτων σχετικά με την ανάπτυξη της εργασίας των νέων και την ανεπίσημη και άτυπη μάθηση ως μέσο για τη βελτίωση της πρόσβασης των νέων στα δικαιώματα, την αυτονομία και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών εντός και εκτός της ΕΕ.

Το Erasmus+ διέθεσε 18,2 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020. Περίπου 16,4 δισεκατομμύρια ευρώ διατέθηκαν στο κονδύλιο του προϋπολογισμού και 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ για την ενίσχυση της διεθνούς διάστασης του προγράμματος.

Διάγραμμα 4 : Προϋπολογισμός Erasmus+ για τα έτη 2014-2020 (σε δις ευρώ)

Πηγή: European Commission, 2014: 8.

Παρά τη σημαντική αύξηση του προϋπολογισμού σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού (+40%), το δημοσιονομικό προφίλ του προγράμματος απαιτεί περιορισμένη αύξηση κατά το πρώτο εξάμηνο της περιόδου προγραμματισμού. Κατά συνέπεια, ο τελικός προϋπολογισμός που διατίθεται για την κάλυψη των δράσεων Erasmus+ το 2015 (2,115 δισεκατομμύρια ευρώ) σημειώνει μια μικρή αύξηση σε σχέση με το 2014 (+2,1%).

	PROJECTS 2015			GRANT in million EUR	ORGANISATIONS	PARTICIPANTS
	Received	Granted	Success rate			
School education staff mobility	7,204	2,542	35%	43.52	3,865	21,101
VET learners and staff mobility	6,530	3,086	47%	266.82	15,659	130,070
Higher education student and staff mobility within Programme countries	3,843	3,731	70%	584.09	3,731	339,799
Higher education student and staff mobility between Programme and Partner Countries	1,403	825	59%	109.81	825	28,282
Adult education staff mobility	1,554	386	25%	9.12	832	5,077
Youth mobility (including TECs)	15,731	5,543	35%	130.21	28,922	150,522
Subtotal for decentralised actions	36,265	16,113	44%	1,143.57	53,834	674,851
Large-Scale Volunteering Events	8	4	50%	0.24	4	171
Erasmus Mundus Joint Master Degrees	76	15	20%	35.65	67	931
Erasmus Mundus Joint Master Degrees Quality Review (new)		17		15.26	99	508
Erasmus Mundus Joint Doctorates (on-going)		29		20.95	166	153
Erasmus Mundus Master Courses		88		51.76	455	1,433
Master Loans				33.00		
Other actions (OLS,EVS insurance, support ...)				16.50		
Subtotal for centralised actions	84	153		173.37	791	3,196
TOTAL	36,349	16,266		1,316.93	54,625	678,047

Εικόνα 1: ΚΑ1- Μαθησιακή Κινητικότητα Συμμετεχόντων
 Πηγή: European Commission, 2014:16

Το 2014, ο προϋπολογισμός αυτός καλύπτει το επιχειρησιακό κατά 98% και το διοικητικό κατά 2% των δαπανών στο πλαίσιο του προγράμματος. Το 3% του προϋπολογισμού διατίθεται εκ νέου στα έξοδα διαχείρισης των εθνικών οργανισμών (Παράρτημα 5). Σε σύγκριση με το 2014, το ενδιαφέρον για τις δράσεις ΚΑ1 αυξήθηκε κατά 11% το 2015, όπως φαίνεται από τον αριθμό των αιτήσεων που υποβλήθηκαν (+3.700 αιτήσεις).

Οι ενδοευρωπαϊκές δραστηριότητες κινητικότητας στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν εξαιρετικά δημοφιλείς κατά τα δύο πρώτα έτη του Erasmus+. Τα στοιχεία από τα ολοκληρωμένα έργα που χρηματοδοτήθηκαν το 2014 δείχνουν ότι περισσότεροι από 290.000 φοιτητές επωφελήθηκαν από το πρόγραμμα (Παράρτημα 6). Το 2015, χορηγήθηκαν συνολικά 3.731 υποτροφίες κινητικότητας (Παράρτημα 7).

Το 74% των ιδρυμάτων που έλαβαν τον Χάρτη του Erasmus για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (ECHE) συμμετείχαν σε προγράμματα κινητικότητας το 2015.

Όσον αφορά του δείκτες της κινητικότητας, της χρηματοδότησης, της εισερχόμενης κινητικότητας και του πληθυσμού της κάθε χώρας που συμμετείχε στο πρόγραμμα κατά το έτος 2015 δεν υφίστανται ιδιαίτερες αλλαγές στις χώρες, όπως αποδεικνύεται και από τα αποτελέσματα από τη σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ενδεικτικά, η Γερμανία υπήρξε η χώρα με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση του προγράμματος, τη μεγαλύτερη εξωτερική κινητικότητα σπουδαστών και το μεγαλύτερο ποσοστό σπουδαστών που συμμετείχε στο πρόγραμμα. Ωστόσο, η Τσεχία κατά το 2015 αποτέλεσε μια χώρα που παρουσίασε σημαντική αλλαγή στον δείκτη της εξωτερικής

κινητικότητα, καθώς από την ένατη θέση με βάση τα αποτελέσματα του 2014, το 2015 υπήρξε δεύτερη στην κατάταξη των χωρών που αξιοποίησαν το πρόγραμμα Erasmus+ (**Παράρτημα 9**).

3.2.3 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ το 2016-2017

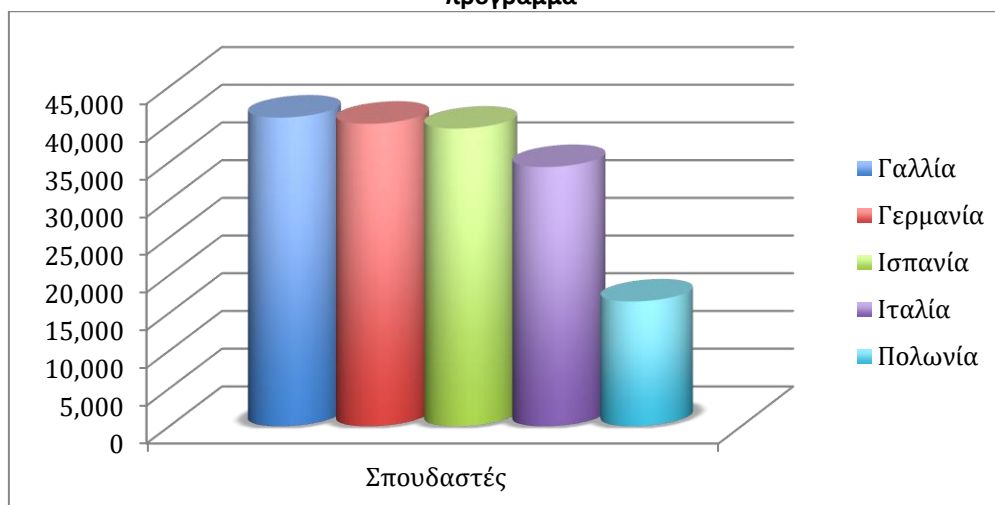
Το 2016 το πρόγραμμα Erasmus+ υποστήριξε τομείς της εκπαίδευσης της κατάρτισης της νεολαίας και του αθλητισμού της ΕΕ με προϋπολογισμό 2,27 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το Erasmus+ έχει επιτύχει τους στόχους του υποστηρίζοντας 725.000 κινητοποιήσεις, προσεγγίζοντας σχεδόν 79.000 οργανισμούς και χρηματοδοτώντας σχεδόν 21.000 έργα σε διάφορους τομείς δράσης του. Το πρόγραμμα έχει επιδείξει υψηλές επιδόσεις υλοποίησης καθώς και αποτελεσματική απορρόφηση των πόρων, δείχνοντας τις δυνατότητές του να αναπτύξει ένα ακόμη πιο φιλόδοξο μέλλον.

Διάγραμμα 5: Το πρόγραμμα Erasmus+ για το έτος 2016

Το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 πάνω από 303.880 σπουδαστές μετακινήθηκαν με το πρόγραμμα Erasmus+. Όπως φαίνεται και στο **Διάγραμμα 6**, η Γαλλία έστειλε τους περισσότερους σπουδαστές στο εξωτερικό (40.910), ακολούθησε η Γερμανία με 40.089, η Ισπανία με 39.445, η Ιταλία με 34.343 και η Πολωνία με 16.518 σπουδαστές αντίστοιχα.

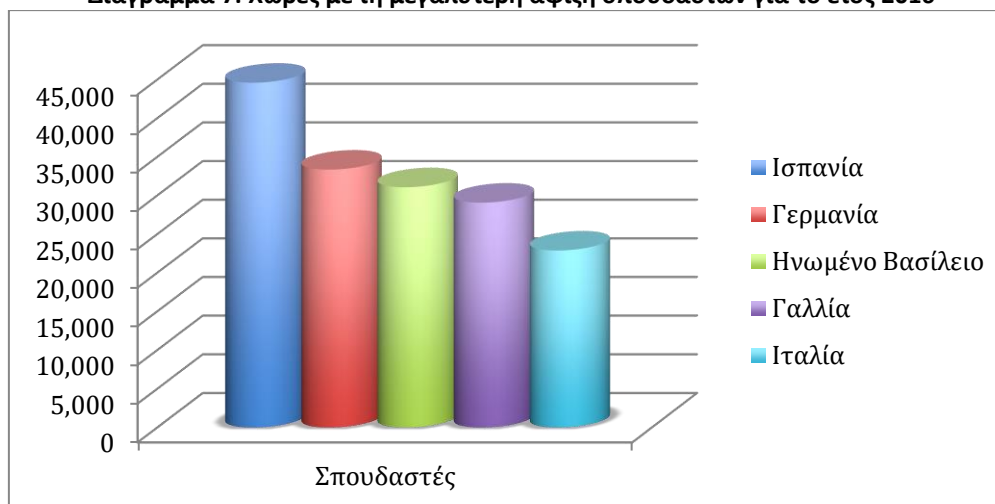
Διάγραμμα 6: Χώρες με τη μεγαλύτερη συμμετοχή σπουδαστών Ανώτατης Εκπαίδευσης στο πρόγραμμα

Πηγή: European Commission: : www.ec.europa.eu

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕ το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016, οι δημοφιλέστερες χώρες για τους σπουδαστές ήταν η Ισπανία με 44.596, η Γερμανία με 33.346, το Ηνωμένο Βασίλειο με 31.067, η Γαλλία με 29.068 και η Ιταλία με 22.785 σπουδαστές αντίστοιχα. (Διάγραμμα 7).

Διάγραμμα 7: Χώρες με τη μεγαλύτερη άφιξη σπουδαστών για το έτος 2016

Πηγή: European Commission: www.ec.europa.eu

Το 2016 ωστόσο, παρατηρείται μια πτώση της συμμετοχής της Τουρκίας στο πρόγραμμα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επίδοση των 33 χωρών που λαμβάνουν μέρος στο πρόγραμμα. Πιο συγκεκριμένα, η Τουρκία στους δείκτες της εξωτερικής κινητικότητας σπουδαστών, επιχορηγήσεων

και πληθυσμού τοποθετείται στην τριακοστή θέση στην κατάταξη, ενώ τα δύο προηγούμενα χρόνια βρισκόταν στις πρώτες δέκα θέσεις σε όλους τους δείκτες.

Το 2017 το πρόγραμμα Erasmus+ υποστήριξε τομείς της εκπαίδευσης της κατάρτισης της νεολαίας και του αθλητισμού της ΕΕ με προϋπολογισμό 2,6 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το Erasmus+ έχει επιτύχει τους στόχους του υποστηρίζοντας 797.000 κινητοποιήσεις, προσεγγίζοντας σχεδόν 84.000 οργανισμούς και χρηματοδοτώντας σχεδόν 22.400 έργα σε διάφορους τομείς δράσης του.

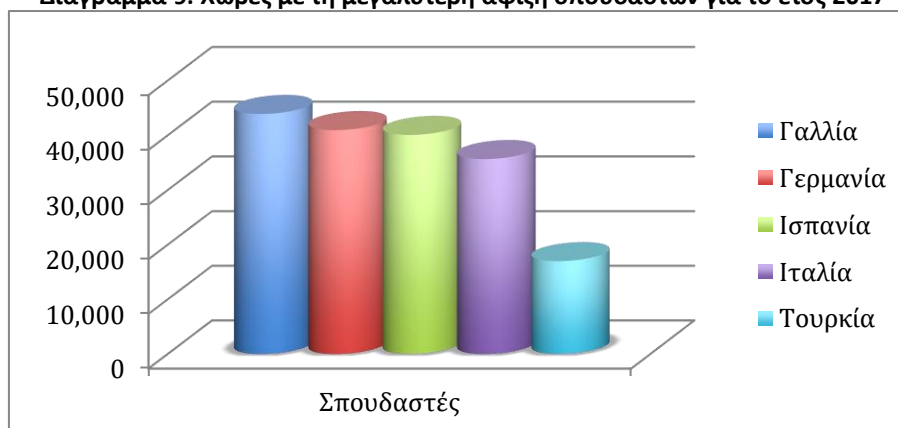
Διάγραμμα 8: Το πρόγραμμα Erasmus+ για το έτος 2017

Πηγή: European Commission: : www.ec.europa.eu

Το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 πάνω από 325.755 σπουδαστές μετακινήθηκαν με το πρόγραμμα Erasmus+. Όπως φαίνεται και στο **Διάγραμμα 9**, η Γαλλία έστειλε τους περισσότερους σπουδαστές στο εξωτερικό (43.905), ακολούθησε η Γερμανία με 40.959, η Ισπανία με 40.079 σπουδαστές, η Ιταλία με 35.666 και η Τουρκία με 17.008 σπουδαστές.

Διάγραμμα 9: Χώρες με τη μεγαλύτερη άφιξη σπουδαστών για το έτος 2017

Πηγή: European Commission: : www.ec.europa.eu

3.2.4 Η αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ το 2018

Το 2018 το πρόγραμμα Erasmus+ υποστήριξε τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης της νεολαίας και του αθλητισμού της ΕΕ με προϋπολογισμό 2,8 δις ευρώ με αύξηση 10% σε σύγκριση με το 2017. Το Erasmus+ έχει επιτύχει τους στόχους του υποστηρίζοντας 853.000 μετακινήσεις σπουδαστών οι οποίοι επωφελήθηκαν από τη μάθηση, την εργασία ή τον εθελοντισμό στο εξωτερικό, προσεγγίζοντας σχεδόν 95.000 οργανισμούς και χρηματοδοτώντας συγχρόνως σχεδόν 23.500 έργα σε διάφορους τομείς δράση του.

Διάγραμμα 10: Το πρόγραμμα Erasmus+ για το έτος 2018

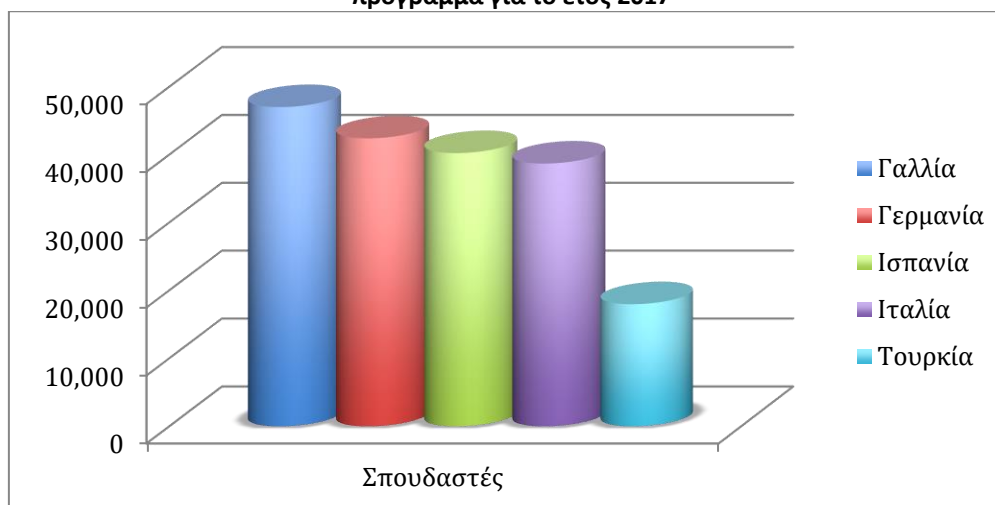

Πηγή: European Commission: : www.ec.europa.eu

Οι ενδοευρωπαϊκές δραστηριότητες κινητικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκαν εκ νέου το 2018. Περισσότερα από 4.000 ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κοινοπραξίες κινητικότητας επιχορηγήθηκαν με υποτροφίες κινητικότητας. Με συνολικά 325.000 φοιτητές και 69.700 ομάδες προσωπικού μεταξύ του προγράμματος το 2017-2018, το Erasmus+ υποστήριξε μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών και προσωπικού σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 πάνω από 340.100 σπουδαστές μετακινήθηκαν με το πρόγραμμα Erasmus+. Όπως φαίνεται και στο **Διάγραμμα 11**, η Γαλλία έστειλε τους περισσότερους σπουδαστές στο εξωτερικό (47.811), ακολούθησε η Γερμανία με 42.398, η Ισπανία με 40.226, η Ιταλία με 38.682 και η Τουρκία με 17.957 σπουδαστές.

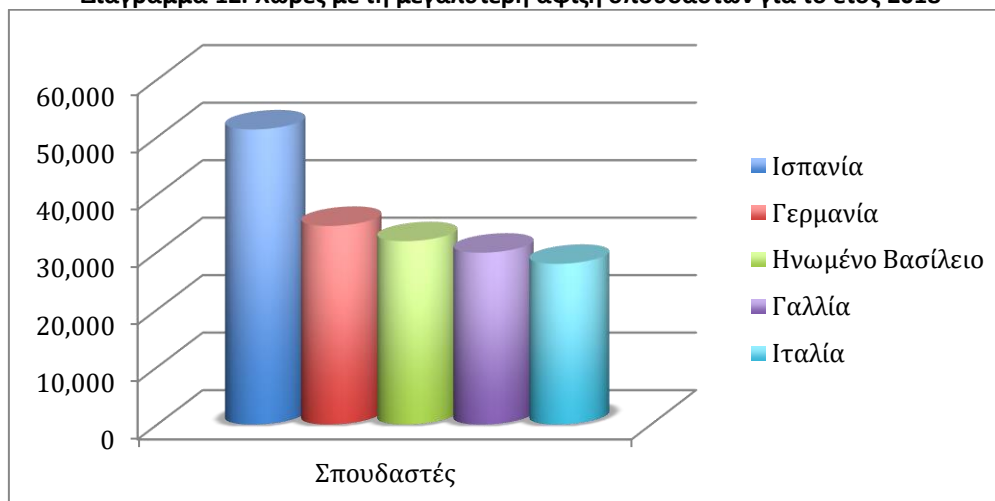
Διάγραμμα 11: Χώρες με τη μεγαλύτερη συμμετοχή σπουδαστών Ανώτατης Εκπαίδευσης στο πρόγραμμα για το έτος 2017

Πηγή: European Commission: : www.ec.europa.eu

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕ το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018, οι δημοφιλέστερες χώρες για τους σπουδαστές ήταν η Ισπανία με 51.321 σπουδαστές, η Γερμανία με 34.539, το Ηνωμένο Βασίλειο με 31.877, η Γαλλία με 29.833 και η Ιταλία με 27.945 σπουδαστές (Διάγραμμα 12).

Διάγραμμα 12: Χώρες με τη μεγαλύτερη άφιξη σπουδαστών για το έτος 2018

Πηγή: European Commission: www.ec.europa.eu

3.2.5 Program Impact Pathway Analysis

Η **Εικόνα 2** Program Impact Pathway σχεδιάστηκε ώστε να βοηθήσει στον εντοπισμό ρεαλιστικών προσδοκιών σχετικά με το πιθανό αντίκτυπο του προγράμματος και των βασικών σημείων συμφοράς που πρέπει να παρακολουθούνται για τη διατήρηση της ομαλής ροής των διαδικασιών του προγράμματος. Το διάγραμμα PIP είναι μια αναπαράσταση του οδικού χάρτη που αναμένεται να ακολουθήσει ώστε οι εισροές και οι δραστηριότητες να οδηγήσουν στα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Σύμφωνα με το Στρατηγικό Πλάνο στο Κεφάλαιο 2, το Erasmus+ στοχεύει να συμβάλλει σε στόχους για τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Αυτοί οι στόχοι έχουν καθοριστεί σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και καθορίζονται μέσα από βασικά έγγραφα πολιτικής όπως το Ευρώπη 2020, στρατηγική για τη νεολαία και σχέδιο δράσης για τον αθλητισμό τα οποία ενσωματώνονται στην Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας και στη Νεολαία σε Κίνηση. Αυτοί οι στόχοι καθορίζονται στη νομική βάση και στον οδηγό του προγράμματος.

Εκτός από αυτούς τους στόχους, το Erasmus+ έχει ως στόχο να βοηθήσει στην επίτευξη συγκεκριμένων ειδικών στόχων που ισχύουν για τους αντίστοιχους τομείς που καλύπτει. Πιο συγκεκριμένα :

- Βελτίωση του επιπέδου των βασικών ικανοτήτων
- Βελτίωση της ποιότητας, της καινοτομίας, της αριστείας και της διεθνοποίησης των οργανώσεων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας
- Προώθηση της ανάδειξης του Ευρωπαϊκού χώρου δια βίου μάθησης
- Ενίσχυση της διεθνούς διάστασης της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας
- Προώθηση της διδασκαλίας και της έρευνας για την ΕΕ
- Προώθηση καλής διακυβέρνησης στον αθλητισμό, εθελοντισμό στον αθλητισμό και αντιμετώπιση των απειλών κατά της ακεραιότητας στον αθλητισμό.

Τα προηγούμενα προγράμματα αλλά και το Erasmus+, είχαν έναν αριθμό παρόμοιων στόχων που παρέμειναν κοινοί. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην :

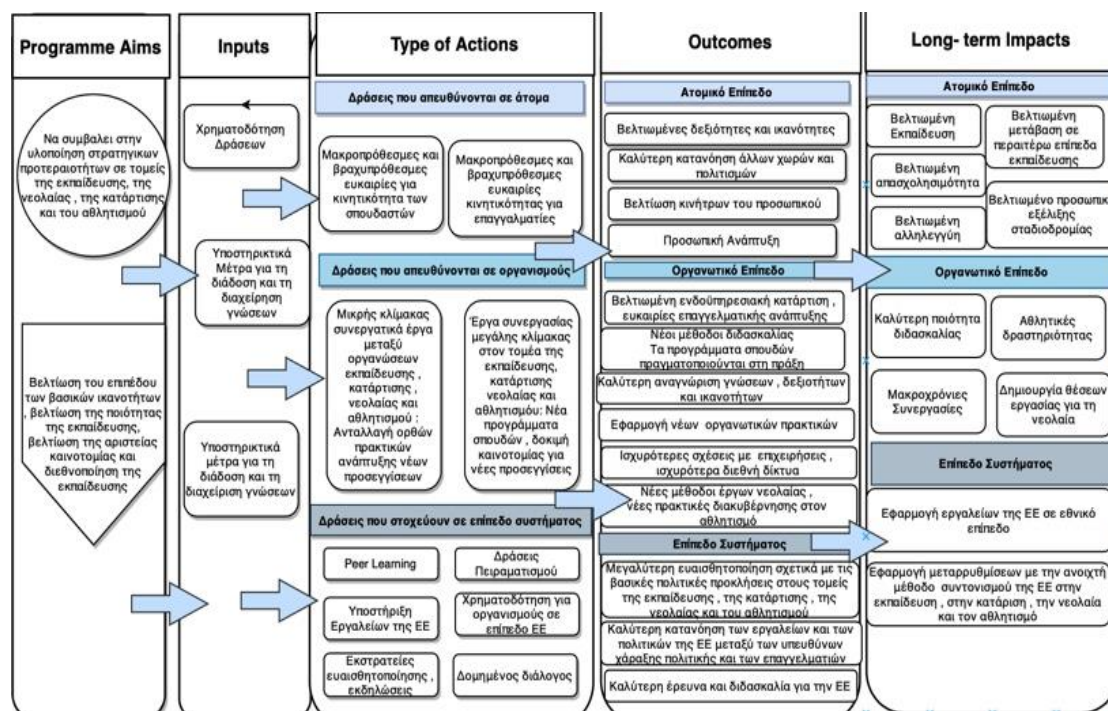
- Ανάπτυξη ικανοτήτων των συμμετεχόντων σπουδαστών

- Επαγγελματική ανάπτυξη προσωπικού
- Εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Ωστόσο, τα προηγούμενα προγράμματα και το πρόγραμμα Erasmus+ σχεδιάστηκαν σε αρκετά διαφορετικά περιβάλλοντα . Στον παρακάτω πίνακα σημειώνονται κάποιες διαφορές στους στόχους:

<ul style="list-style-type: none"> • Το πρόγραμμα Erasmus+ δίνει περισσότερη έμφαση σε στόχους πολιτικής υψηλού επιπέδου και προσεγγίσεις προσανατολισμένες στα αποτελέσματα καθώς και στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
<ul style="list-style-type: none"> • Δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην απασχολησιμότητα σε σχέση με τα προηγούμενα προγράμματα καθώς το πρόγραμμα Erasmus+ σχεδιάστηκε σε μια περίοδο κατά την οποία οι νέοι αντιμετωπίζουν υψηλή ανεργία .
<ul style="list-style-type: none"> • Τα προηγούμενα προγράμματα, είχαν συγκεκριμένους στόχους σχετικά με την ποιότητα και τον όγκο της οργανωτικής συνεργασίας. Ο « εξευρωπαϊσμός» αυτός θεωρήθηκε από μόνος του ως στόχος στα προηγούμενα προγράμματα, ενώ στο Erasmus+ γίνεται μέσο για την επίτευξη άλλων σκοπών και όχι μόνο ως στόχος.
<ul style="list-style-type: none"> • Το πρόγραμμα « Νεολαία σε δράση» δίνει μεγαλύτερη έμφαση στους στόχους της συμμετοχής των νέων και στη διάσταση της ιθαγένειας του προγράμματος για τη νεολαία από το Erasmus+

3.2.6 Ανάλυση του προγράμματος Erasmus+ με το εργαλείο Program Impact Pathway

Εικόνα 2 : Ανάλυση PIP του προγράμματος Erasmus+ (2014-2018)

Είσοδοι (Inputs)

Για τη λειτουργία των βασικών δράσεων και την επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και μακροχρόνιων επιπτώσεων, οι τρεις βασικοί τύποι εισόδων που υποστηρίζουν το πρόγραμμα Erasmus+ είναι :

1. Χρηματοδότηση εύρους δράσεων
2. Δομές συστήματος και διαχείριση
3. Υποστηρικτικά μέτρα για τη διάδοση και τη διαχείριση γνώσεων

Τύποι Ενεργειών (Types of actions)

Μία σημαντική διαφορά σε σύγκριση με τα προηγούμενα προγράμματα ήταν η αλλαγή της δομής του προγράμματος. Αντί να διαρθρώνεται από τομείς, με κάθε τομέα που έχει ενσωματώσει μια σειρά τύπων δράσεων όπου κάθε ένας αφορά σε ένα συγκεκριμένο τομέα, το Erasmus+ αναδιαρθρώθηκε σύμφωνα με τις κύριες κατηγορίες τύπων δράσεων (Βασικές Δράσεις-ΚΑ) οι οποίες είναι κοινές στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία. Ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν

ιδιαιτερότητες στα πεδία και τα υποπεδία του προγράμματος οι βασικοί τύποι ενεργειών είναι κοινοί:

- Κινητικότητα ατόμων: μέσω του KA1 (στην εκπαίδευση ,την κατάρτιση και τη νεολαία).
- Συνεργασία: μέσω του KA2 (στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία).
- Έργα σε επίπεδο συστήματος : μέσω του KA3 και ad hoc δράσεις στον αθλητισμό και Jean Monnet.

Η λογική αυτών των δράσεων αντιστοιχεί στα επίπεδα στα οποία στοχεύει το Erasmus+ να προκαλέσει αλλαγή : σε ατομικό επίπεδο, σε επίπεδο οργάνωσης και σε επίπεδο συστήματος. Αυτές οι κατηγορίες δράσεων υποδιαιρούνται περαιτέρω σε έναν μικρό αριθμό τύπων ενεργειών και μοιράζονται ένα κοινό όνομα αν είναι κοινές. Αυτό δίνει την δυνατότητα στην κάλυψη ποικίλων αναγκών σε μια ευρεία κατηγορία δραστηριοτήτων που χρηματοδοτούνται .

Αναμενόμενα αποτελέσματα και μακροχρόνιες επιπτώσεις (Expected outcomes and long-lasting impacts)

Το Erasmus+ έχει ως στόχο να προσφέρει αποτελέσματα και μακροχρόνιες επιπτώσεις όπως φαίνεται και στο **Διάγραμμα 1** .

Αυτό μπορεί να συνοψιστεί ως εξής :

- Σε ατομικό επίπεδο : το πρόγραμμα έχει ως στόχο να φέρει θετικές αλλαγές τόσο στους μαθητές, εκπαιδευόμενους, μαθητευόμενους, νέους και εθελοντές, όσο και στους ασκούμενους (δασκάλους, εκπαιδευτές, νέους) με τη μορφή :
 1. Βελτιωμένων δεξιοτήτων και ικανοτήτων
 2. Αυτό-ενδυνάμωση και αυτοεκτίμηση
 3. Καλύτερη επίγνωση των αξιών της ΕΕ.

Για του επαγγελματίες, αναμένονται αποτελέσματα όπως :

1. Ενισχυμένα κίνητρα
2. Ευκαιρίες για δοκιμή και εφαρμογή νέων πρακτικών
3. Ικανότητα αντιμετώπισης των αναγκών των μειονεκτούντων.

Η επίτευξη αυτών των αποτελεσμάτων, αναμένεται με τη σειρά της να παράγει μακροχρόνιο αντίκτυπο σε ατομικό επίπεδο(ενίσχυση απασχολισιμότητας,

επιχειρηματικότητα, ενεργός συμμετοχή στην κοινωνία, συμμετοχή στην τυπική/μη τυπική εκπαίδευση ή κατάρτιση) αλλά και στην οργάνωση και στο σύστημα (βελτιωμένα επίπεδα εκπαίδευσης και ολοκλήρωσης της εκπαίδευσης, απασχολησιμότητα, μετάβαση σε περαιτέρω επίπεδα εκπαίδευσης, αλληλεγγύη και εξέλιξη της σταδιοδρομίας του προσωπικού).

- Σε επίπεδο οργάνωσης : Οι ευκαιρίες έργου διακρατικής συνεργασίας που προσφέρονται από το Erasmus+ αναμένεται να δημιουργήσουν τα ακόλουθα είδη αποτελεσμάτων :
 1. Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων προγραμμάτων σπουδών
 2. Εφαρμογή νέων οργανωτικών πρακτικών
 3. Ενισχυμένη δικτύωση με ξένους εταίρους
 4. Βελτίωση του διαλόγου μεταξύ του χώρου της ακαδημαϊκής έρευνας και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής.

Με την επίτευξη αυτών των αποτελεσμάτων αναμένεται να παραχθεί μακροχρόνιο αντίκτυπο σε επίπεδο συστήματος, ιδίως με τη μορφή καλύτερης ποιότητας διδασκαλίας, δραστηριοτήτων για νέους και αθλητικές δραστηριότητες, βιώσιμες συνεργασίες, αυξημένα επίπεδα συμμετοχής στον αθλητισμό, σωματική δραστηριότητα και εθελοντική δραστηριότητα.

- Σε επίπεδο συστήματος : Τα αναμενόμενα αποτελέσματα τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο σχετίζονται με :
 1. Μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση σχετικά με βασικές πολιτικές προκλήσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό
 2. Ενισχυμένη ανταλλαγή αμοιβαίας μάθησης και ορθών πρακτικών μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των βασικών ενδιαφερομένων
 3. Καλύτερη κατανόηση των βασικών εργαλείων και πολιτικής της ΕΕ
 4. Υποστήριξη της έρευνας και της κατάρτισης σχετικά με την ΕΕ

Σύμφωνα με τα παραπάνω αυτά αποσκοπούν στην επίτευξη μακροχρόνιου αντίκτυπου με τη μορφή :

- Βελτιωμένη ποιότητα, αποτελεσματικότητα και ισότητα των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και πολιτικών για τη νεολαία μέσω της ΑΜΣ

- Αποτελεσματική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που συγκλίνουν με την ΑΜΣ σε εθνικό επίπεδο
- Αποτελεσματική εφαρμογή των εργαλείων της ΕΕ για την αξιολόγηση, τη διαφάνεια και την αναγνώριση των δεξιοτήτων και προσόντων που αποκτήθηκαν μέσω της τυπικής, μη τυπικής και της άτυπης μάθησης σε εθνικό επίπεδο
- Αυξημένη προβολή της εξωτερικής διάστασης του προγράμματος και αξιοπιστία για τη στήριξη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στις χώρες εταίρους.

Τα διαφορετικά επίπεδα παρέμβασης και οι τύποι δράσεων δεν πρέπει να θεωρηθούν ως μεμονωμένα αλλά αντίθετα έχουν ως στόχο να συμβάλουν σε κοινούς στόχους και να δημιουργήσουν αμοιβαία ενισχυόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις. Η λογική του Erasmus+ είναι ότι η απλοποίηση που προσφέρει θα συμβάλει στην επίτευξη μεγαλύτερου και μακροπρόθεσμου αντίκτυπου σε επίπεδο ατόμων, οργανισμού και συστήματος και θα συμβάλει στην επίτευξη των βασικών στρατηγικών της ΕΕ που αναφέρονται παραπάνω.

3.3 Η επίδοση του προγράμματος Erasmus + στην Ελλάδα

ΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΤΟΜΕΙΣ
1. Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ)	<ul style="list-style-type: none"> • Σχολική Εκπαίδευση • Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση • Ανώτατη Εκπαίδευση • Εκπαίδευση Ενηλίκων
2. Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ)	<ul style="list-style-type: none"> • Νεολαία

Πίνακας 17: Εθνικοί φορείς του προγράμματος Erasmus+ στην Ελλάδα

Με δεδομένο ότι η αρχική στόχευση της εργασίας υπήρξε η επίδοση του προγράμματος Erasmus + στην Ελλάδα, αλλά λόγω των περιορισμών που

παρουσιάστηκαν για την υλοποίηση πρωτογενούς έρευνας στα στοιχεία που διαθέτουν οι αρμόδιοι ελληνικοί φορείς για την επίδοση του προγράμματος, στην υποενότητα αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά τα στοιχεία που έχουμε συλλέξει, τα οποία προέρχονται από δευτερογενείς πηγές. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία σε θέματα από την αρχή του προγράμματος Erasmus+ έως και το ακαδημαϊκό έτος 2018 συλλέχθηκαν από τη σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αφορούν τη χρηματοδότηση, τους συμμετέχοντες (ανώτατη εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και πρακτική, νεολαία σε κίνηση), τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης την εξωτερική και εσωτερική κινητικότητα.

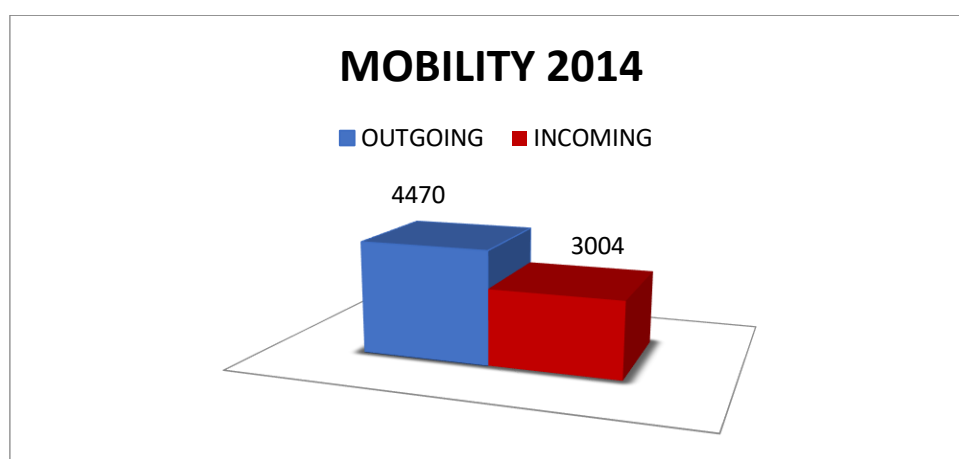
Δεδομένου ότι ο δείκτης τον οποίο διερευνούμε, κυρίως για την επίδοση του προγράμματος, είναι ο δείκτης της κινητικότητας των σπουδαστών, στο παρόν υποκεφάλαιο παρουσιάζεται η κινητικότητα των συμμετεχόντων ανά έτος.

3.3.1 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2014

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον δείκτη κινητικότητας

Το 2014 με την έναρξη του Erasmus + η Ελλάδα μπήκε δυναμικά στο πρόγραμμα με 4.470 σπουδαστές να πηγαίνουν στο εξωτερικό για σπουδές ή για πρακτική άσκηση. Από την άλλη πλευρά διακρίνεται ότι οι φοιτητές που επέλεξαν την Ελλάδα ως προορισμό για σπουδές ή πρακτική άσκηση είναι πολύ λιγότεροι σε σύγκριση με τους Έλληνες που αποφάσισαν να διανύσουν μια περίοδο σπουδών στο εξωτερικό.

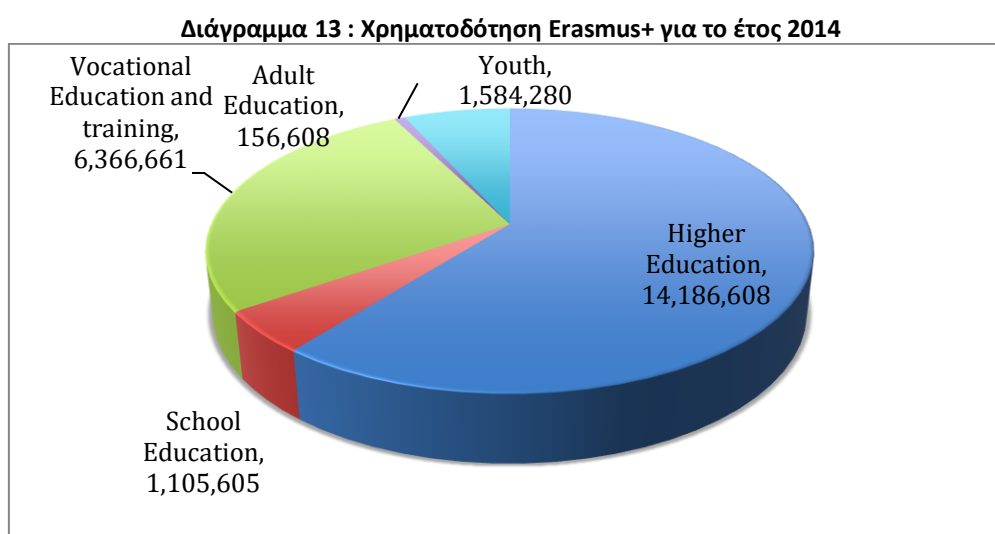
Εικόνα 3.

Εικόνα 3: Κινητικότητα Ελλήνων σπουδαστών για το έτος 2014

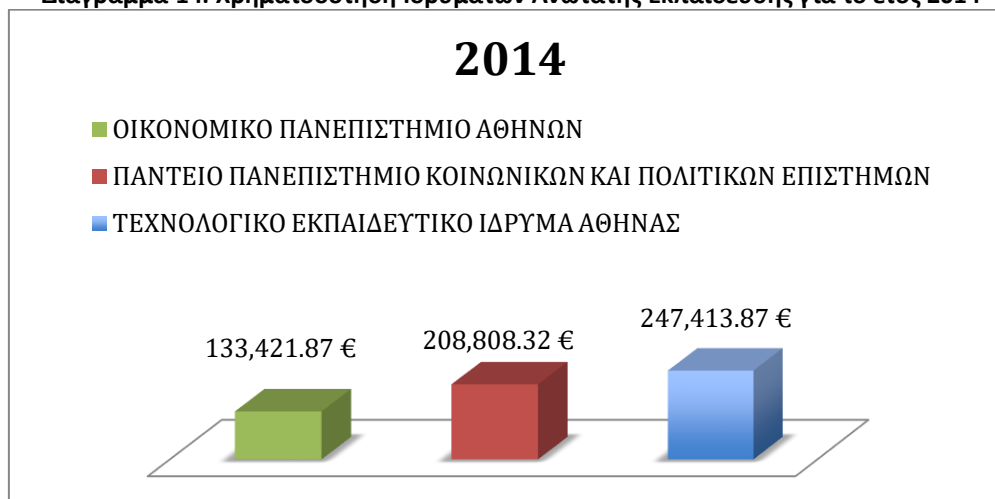
Αποτελέσματα σύμφωνα με το δείκτη χρηματοδότησης

Σύμφωνα με τον δείκτη χρηματοδότησης για το πρόγραμμα Erasmus+ το έτος 2014, παρατηρείται ότι στην Ανώτατη Εκπαίδευση δόθηκε η μεγαλύτερη χρηματοδότηση με πόσο 14.186.608 εκατομμύρια ευρώ. Δεύτερη έρχεται η Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση με χρηματοδότηση 6.366.661 και ακολουθούν η Νεολαία σε κίνηση με 1.584.280 εκατομμύρια ευρώ, η σχολική εκπαίδευση με χρηματοδότηση 1.105.605 εκατομμύρια και τέλος η εκπαίδευση ενηλίκων με 156.608 ευρώ.

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον αριθμό ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης

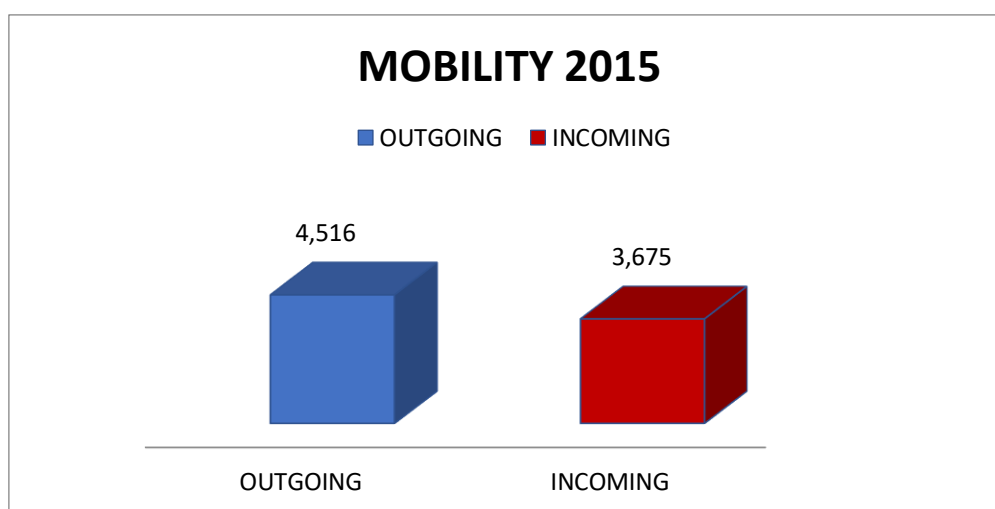
Λόγω του ότι το έτος 2014 ήταν η πρώτη χρονιά του προγράμματος Erasmus+ τα ιδρύματα Ανώτατης εκπαίδευσης που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα ανέρχονται μόλις στα τρία. Όπως παρατηρείται και από το **Διάγραμμα 14** τα ιδρύματα τα οποία έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα ήταν το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας με χρηματοδότηση 247.413,87 ευρώ, δεύτερο το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών με ποσό χρηματοδότησης 208.808,32 ευρώ και τέλος το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με χρηματοδότηση 133,421,87 ευρώ.

Διάγραμμα 14: Χρηματοδότηση Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για το έτος 2014

3.3.2 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2015

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον δείκτη κινητικότητας

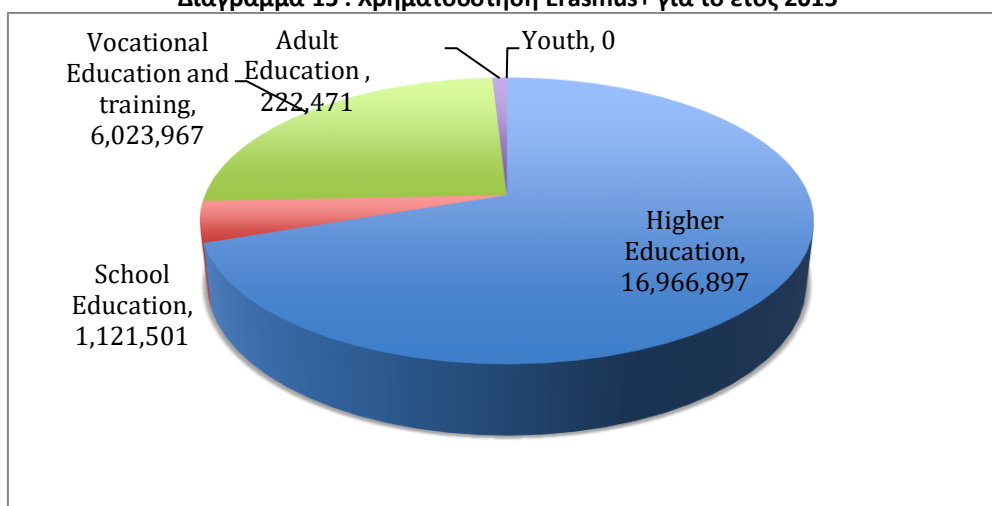
Σύμφωνα με την **Εικόνα 4** διακρίνεται πως για το έτος 2015 οι σπουδαστές οι οποίοι μετακινήθηκαν στο εξωτερικό για σπουδές ή για πρακτική άσκηση είναι μόλις 4.516, δηλαδή αυξήθηκαν κατά 1% σε σχέση με την προηγούμενη χρόνια. Αντίθετα, οι σπουδαστές οι οποίοι επέλεξαν την Ελλάδα ως προορισμό για τις σπουδές τους ή την πρακτική τους άσκηση είναι 3.675, δηλαδή 22% παραπάνω από το προηγούμενο έτος. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί πως σημαντικό ρόλο στην κινητικότητα και πιο συγκεκριμένα στην εξωτερική κινητικότητα, έχουν οι φορείς που έχουν αναλάβει το πρόγραμμα Erasmus+ σε κάθε χώρα.

Εικόνα 4 : Κινητικότητα Ελλήνων σπουδαστών για το έτος 2015

Αποτελέσματα σύμφωνα με το δείκτη χρηματοδότησης

Από το **Διάγραμμα 15** παρατηρείται ότι η χρηματοδότηση το έτος 2015 για την Ανώτατη Εκπαίδευση αυξήθηκε σε σχέση με τη προηγούμενη χρονιά και έφτασε τα 16.966,897 εκατομμύρια ευρώ. Για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση υπήρξε μια μικρή μείωση της χρηματοδότησης η οποία έφτασε τα 6.023.967 εκατομμύρια ευρώ. Το πρόγραμμα Νεολαία σε κίνηση το έτος 2015 δεν πραγματοποιήθηκε γι αυτό και όπως παρατηρείται στο διάγραμμα δεν υπήρξε καθόλου χρηματοδότηση. Τέλος, στη Σχολική Εκπαίδευση δόθηκε το ποσό της χρηματοδότησης του 1.121.501 εκατομμυρίων ευρώ και στην Εκπαίδευση Ενηλίκων το ποσό των 222.471 ευρώ.

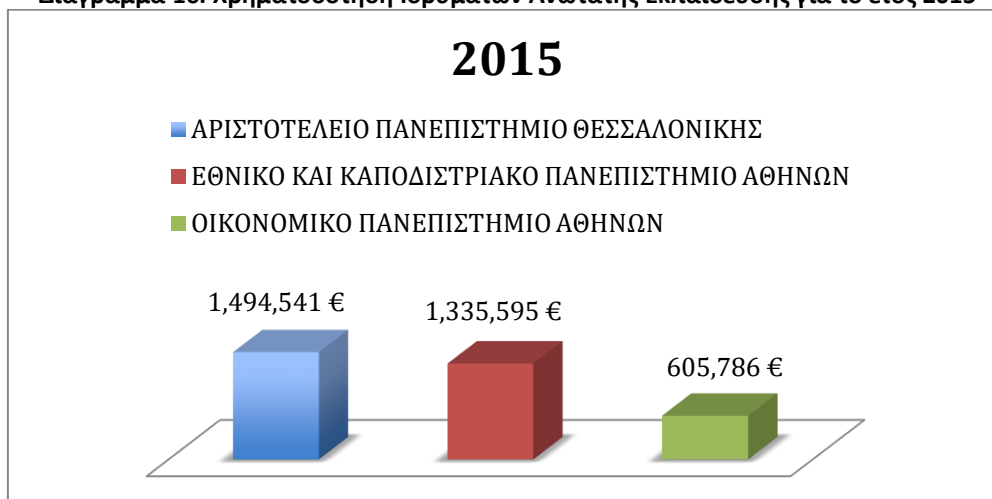
Διάγραμμα 15 : Χρηματοδότηση Erasmus+ για το έτος 2015

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον αριθμό ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το έτος 2015 στο πρόγραμμα Erasmus+ έλαβαν μέρος 40 Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης. Στο **Παράρτημα 13** αναφέρονται αναλυτικά τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα καθώς και η κατανομή της Ευρωπαϊκής Επιχορήγησης . Στο **Διάγραμμα 16**, αποτυπώνονται τα 3 Εκπαιδευτικά Ιδρύματα με τη μεγαλύτερη επιχορήγηση. Πιο αναλυτικά, πρώτο έρχεται το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με ποσό επιχορήγησης 1.494.541 εκατομμύρια ευρώ, δεύτερο το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με 1.335.595 εκατομμύρια ευρώ και τρίτο το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με ποσό επιχορήγησης 605.786 ευρώ.

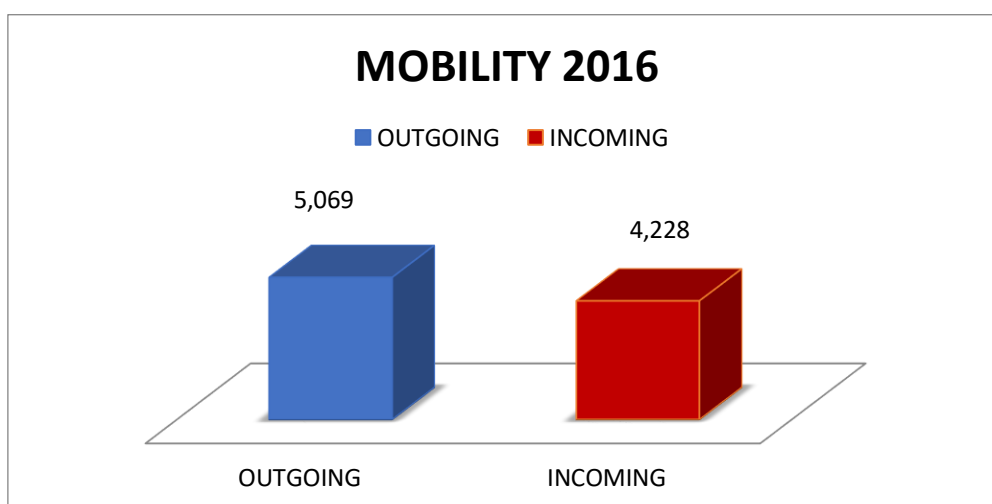
Διάγραμμα 16: Χρηματοδότηση Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για το έτος 2015

3.3.3 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2016

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον δείκτη κινητικότητας

Στην **Εικόνα 5** παρατηρείται πως η εξερχόμενη κινητικότητα έφτασε τους 5.069 σπουδαστές, κάτι που σημαίνει σημαντική αύξηση κατά 12% σε σύγκριση με το έτος 2015. Στην εισερχόμενη κινητικότητα των σπουδαστών φαίνεται πως οι σπουδαστές που διάλεξαν την Ελλάδα για να κάνουν τις σπουδές τους και την πρακτική τους άσκηση έφτασαν τους 4.228, αύξηση 15% με την προηγούμενη χρονιά.

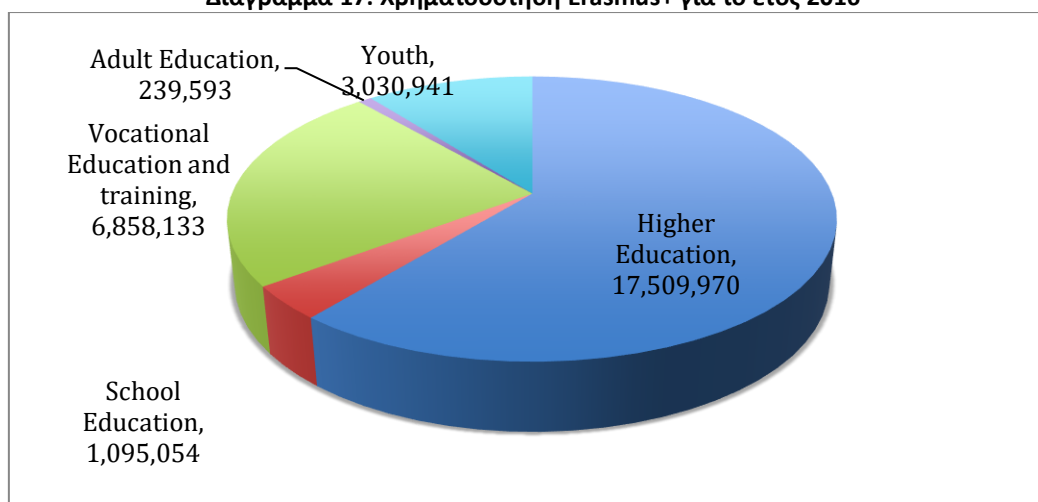

Εικόνα 5: Κινητικότητα Ελλήνων σπουδαστών για το έτος 2016

Αποτελέσματα σύμφωνα με το δείκτη χρηματοδότησης

Στο **Διάγραμμα 17** παρατηρείται για έτος 2016, πως η χρηματοδότηση για την Ανώτατη Εκπαίδευση ανέρχεται στα 17.509.970 εκατομμύρια ευρώ, για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στα 6.858.133 εκατομμύρια ευρώ, για τη Νεολαία σε Κίνηση στα 3.030.941 εκατομμύρια ευρώ, για τη Σχολική Εκπαίδευση στο 1.095.054 εκατομμύρια ευρώ και τέλος για την Εκπαίδευση Ενηλίκων το ποσό της χρηματοδότησης ανέρχεται στις 239.593 ευρώ.

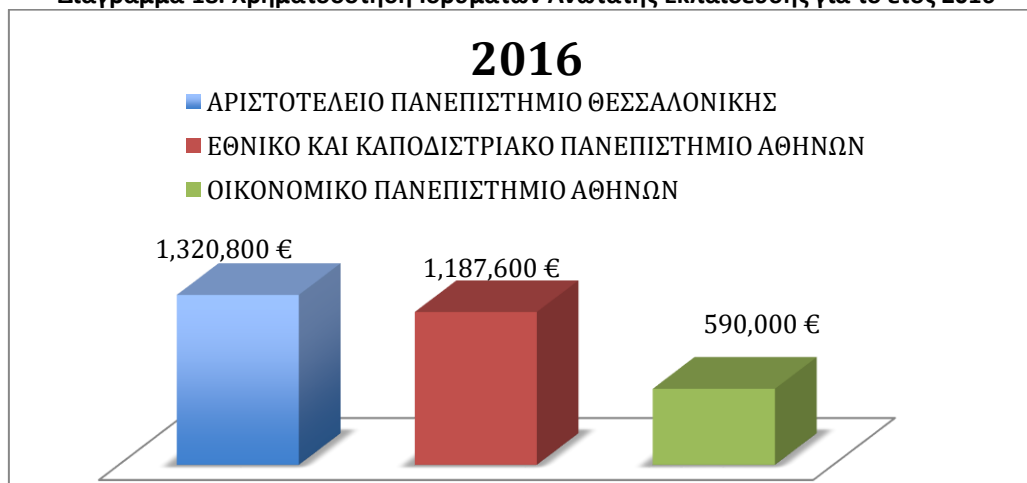
Διάγραμμα 17: Χρηματοδότηση Erasmus+ για το έτος 2016

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον αριθμό ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το έτος 2016 στο πρόγραμμα Erasmus+ έλαβαν μέρος 43 Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης (**Παράρτημα 13**). Στο **Διάγραμμα 18** αποτυπώνονται τα τρία Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη επιχορήγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πιο αναλυτικά, πρώτο έρχεται το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με επιχορήγηση 1.320.800 ευρώ, δεύτερο το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με 1.187.600 εκατομμύρια ευρώ και τρίτο το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με ποσό χρηματοδότησης 636.850 ευρώ.

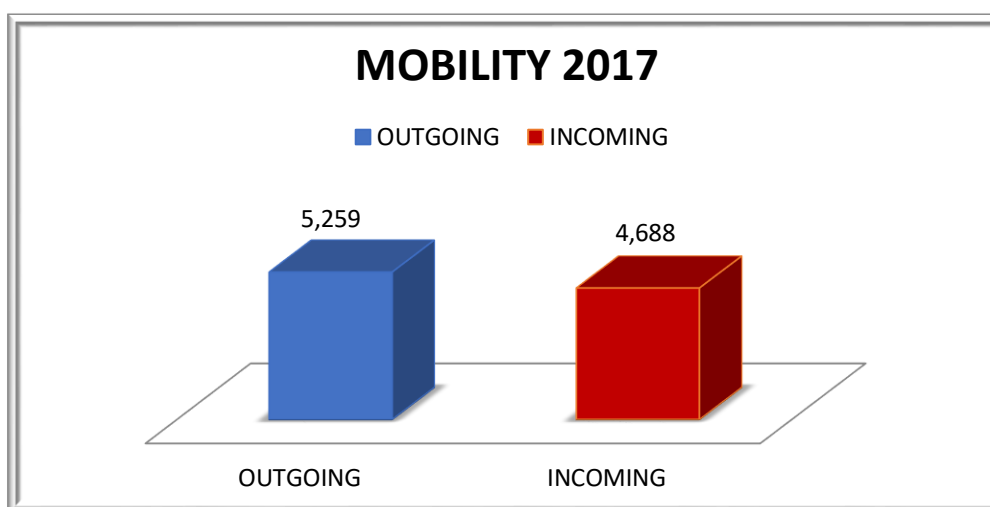
Διάγραμμα 18: Χρηματοδότηση Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για το έτος 2016

3.3.4 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2016

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον δείκτη κινητικότητας

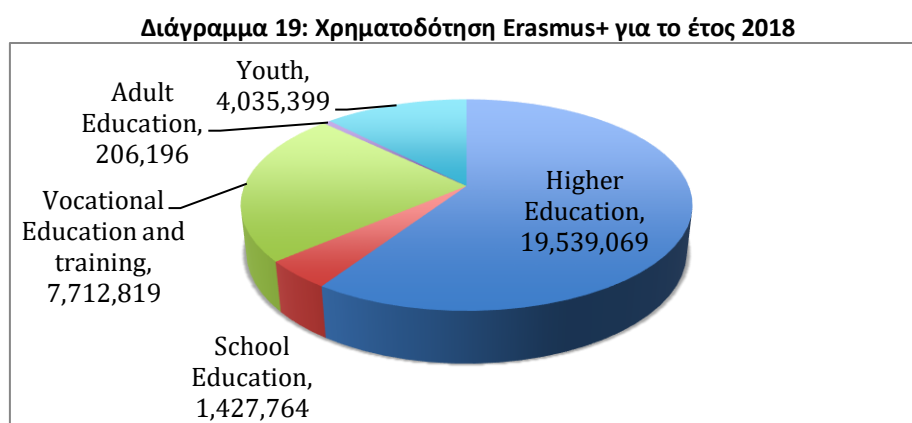
Στη συνέχεια, σύμφωνα με τα στοιχεία της κινητικότητας για το έτος 2017, όπως υποδεικνύεται από την **Εικόνα 6** παρατηρείται ότι η αύξηση στην εξερχόμενη κινητικότητα είναι ελάχιστη σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ η εξερχόμενη κινητικότητα έχει μια σταθερή ανοδική αύξηση. Πιο συγκεκριμένα οι Έλληνες σπουδαστές που επέλεξαν μια άλλη χώρα για τις σπουδές τους ή για την πρακτική τους άσκηση ήταν 5.259, αύξηση μόνο 2% σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά. Από την άλλη πλευρά οι σπουδαστές που επέλεξαν την Ελλάδα για σπουδές ή πρακτική άσκηση έφτασαν τους 4.688 δηλαδή 11% περισσότεροι σπουδαστές από την προηγούμενη χρονιά.

Εικόνα 6 : Κινητικότητα Ελλήνων σπουδαστών για το έτος 2017

Αποτελέσματα σύμφωνα με το δείκτη χρηματοδότησης

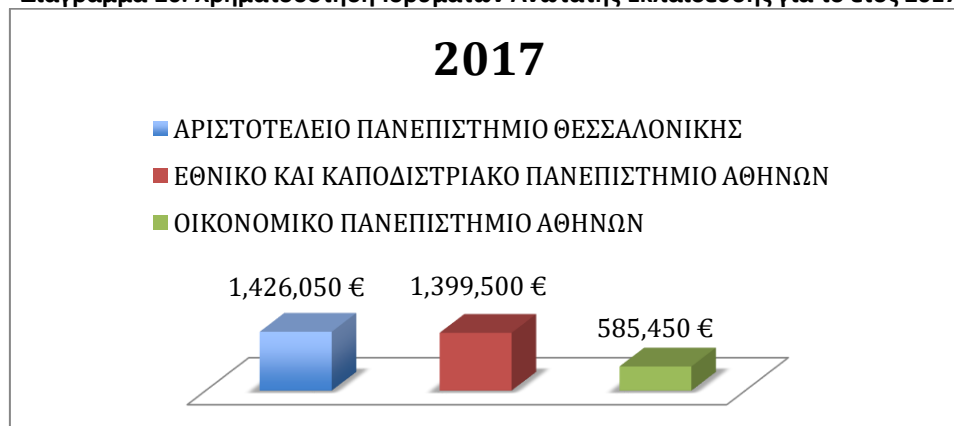
Από το **Διάγραμμα 19**, παρατηρείται ότι χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ανώτατη Εκπαίδευση ανέρχεται στα 19.539.069 εκατομμύρια ευρώ, για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση το ποσό ανέρχεται στα 7.712.819 εκατομμύρια ευρώ για τη Νεολαία σε Κίνηση στα 4.035.399 εκατομμύρια ευρώ, τη Σχολική Εκπαίδευση 1.427.764 εκατομμύρια ευρώ και τέλος για την Εκπαίδευση Ενήλικων στις 203.196 ευρώ.

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον αριθμό ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το έτος 2017 στο πρόγραμμα Erasmus+ έλαβαν μέρος 46 Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης (**Παράρτημα 13**) . Στο **Διάγραμμα 20** αναφέρονται τα τρία Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη επιχορήγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πιο αναλυτικά, στην πρώτη θέση έρχεται το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με επιχορήγηση 1.426.050 ευρώ, δεύτερο το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με 1.399.500 εκατομμύρια ευρώ και τρίτο το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με ποσό χρηματοδότησης 585.450 ευρώ.

Διάγραμμα 20: Χρηματοδότηση Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για το έτος 2017

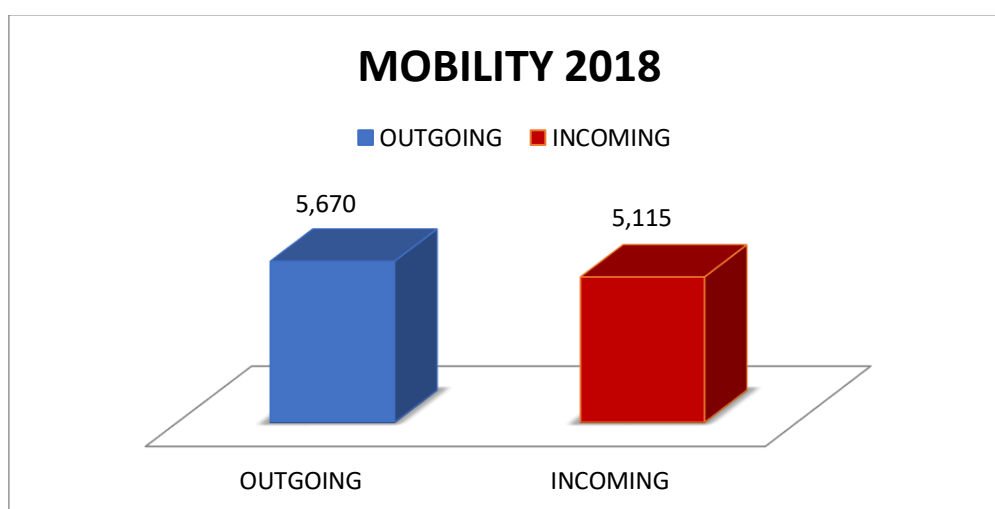

3.3.5 Το πρόγραμμα Erasmus+ για την Ελλάδα το έτος 2018

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον δείκτη κινητικότητας

Το έτος 2018 όσον αφορά την κινητικότητα των σπουδαστών, οι εξερχόμενοι σπουδαστές οι οποίοι έφυγαν από την Ελλάδα για να σπουδάσουν ή να κάνουν την πρακτική τους άσκηση στο εξωτερικό αντιστοιχούν σε 5.670 σπουδαστές, 8% περισσότεροι σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά. Από την άλλη πλευρά οι εισερχόμενοι σπουδαστές οι οποίοι ήρθαν στην Ελλάδα για σπουδές ή πρακτική άσκηση έφτασαν τους 5.115, δηλαδή 9% περισσότεροι σε σύγκριση με το 2017.

Εικόνα 7.

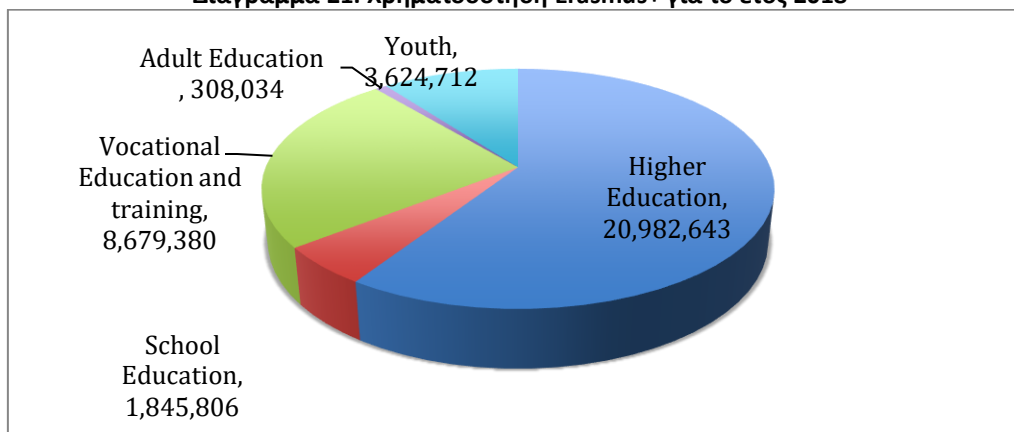

Εικόνα 7 : Κινητικότητα Ελλήνων σπουδαστών για το έτος 2018

Αποτελέσματα σύμφωνα με το δείκτη χρηματοδότησης

Από το **Διάγραμμα 21**, παρατηρείται ότι χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ανώτατη Εκπαίδευση ανέρχεται στα 20.982.643 εκατομμύρια ευρώ, για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση το ποσό ανέρχεται στα 8.679.380 εκατομμύρια ευρώ για τη Νεολαία σε Κίνηση στα 3.624.712 εκατομμύρια ευρώ, τη Σχολική Εκπαίδευση 1.845.806 εκατομμύρια ευρώ και τέλος για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στις 308.034 ευρώ.

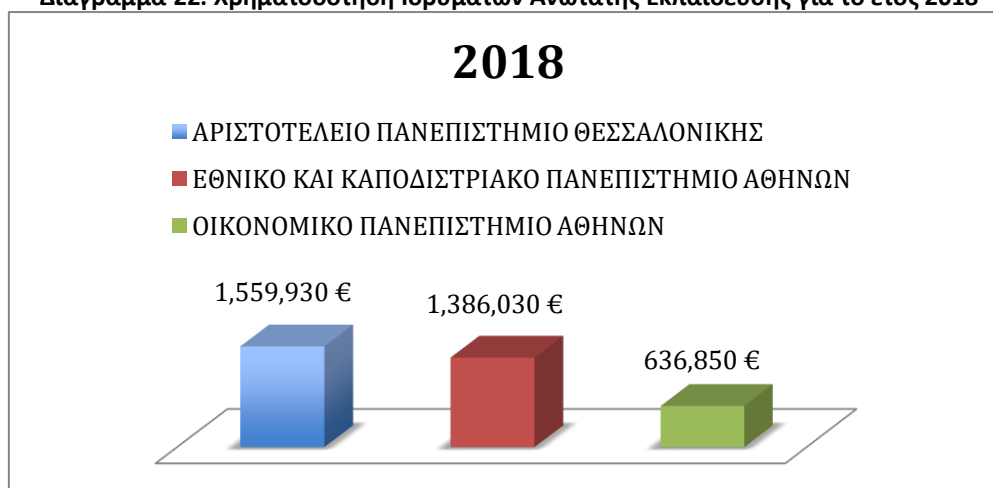
Διάγραμμα 21: Χρηματοδότηση Erasmus+ για το έτος 2018

Αποτελέσματα σύμφωνα με τον αριθμό ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Για το έτος 2018 στο πρόγραμμα Erasmus+ έλαβαν μέρος 47 Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης (**Παράρτημα 13**). Στο **Διάγραμμα 22** αναφέρονται τα τρία Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης με τη μεγαλύτερη επιχορήγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πιο αναλυτικά, στην πρώτη θέση έρχεται το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με επιχορήγηση 1.559.930 ευρώ, δεύτερο το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με 1.386.030 εκατομμύρια ευρώ και τρίτο το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με ποσό χρηματοδότησης 636.850 ευρώ.

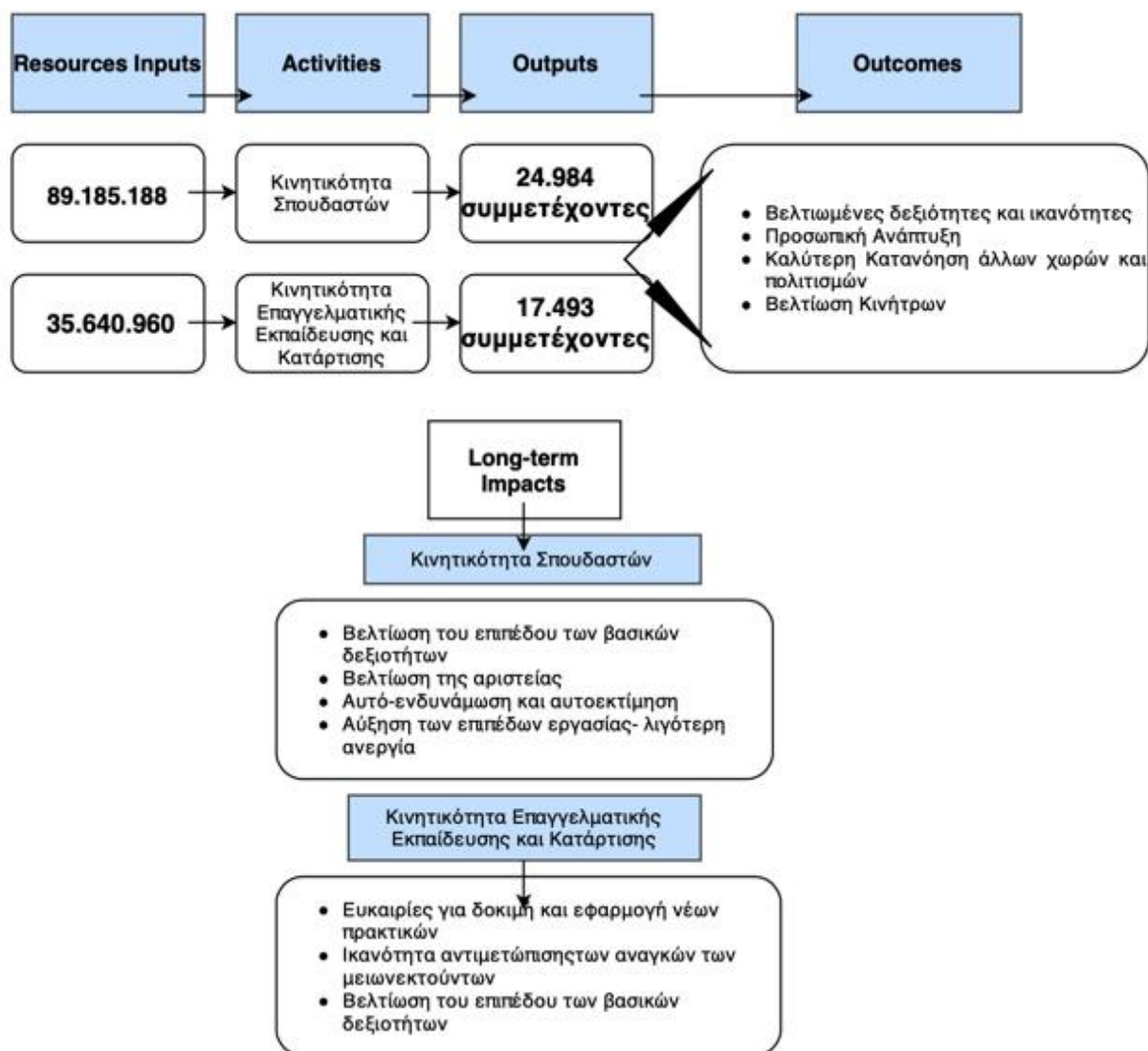
Διάγραμμα 22: Χρηματοδότηση Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για το έτος 2018

3.3.6 Αποτελέσματα σύμφωνα με το εργαλείο PIP για το πρόγραμμα Erasmus+ 2014-2018 στην Ελλάδα

Στην **Εικόνα 8** παρουσιάζεται, πως οι εισροές για την κινητικότητα σπουδαστών (89.185.188€) τα έτη 2014-2018 στην Ελλάδα παρείχαν 24.984 τοποθετήσεις κινητικότητας. Αντίστοιχα οι εισροές για την κινητικότητα στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (35.640.960€) τα έτη 2014-2018 στην Ελλάδα παρείχαν **17.493** τοποθετήσεις. Τα αποτελέσματα τα οποία επιτυγχάνονται και στους δυο αυτούς τομείς είναι οι βελτιωμένες δεξιότητες και ικανότητες, η προσωπική ανάπτυξη των ατόμων που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα, η καλύτερη κατανόηση άλλων χωρών και πολιτισμών καθώς και η βελτίωση κινήτρων.

Στον τομέα της κινητικότητας σπουδαστών, οι συμμετέχοντες μέσα από το πρόγραμμα θα λάβουν τα εξής μακροπρόθεσμα αποτελέσματα: βελτίωση του επιπέδου των βασικών δεξιοτήτων, βελτίωση της αριστείας, αυτό- ενδυνάμωση και αυτοεκτίμηση καθώς και αύξηση των επιπέδων εργασίας καθώς θα μειωθεί η ανεργία. Στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης οι συμμετέχοντες θα λάβουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα όπως : εφαρμογή και δοκιμή νέων πρακτικών, ικανότητα αντιμετώπισης των αναγκών των μειονεκτούντων καθώς και βελτίωσης των βασικών δεξιοτήτων τους.

Εικόνα 8: Ανάλυση PIP για τη κινητικότητα σπουδαστών του προγράμματος Erasmus + (2014-2018)στην Ελλάδα

4. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις του προγράμματος για τα έτη 2014-2018, το πρόγραμμα Erasmus+ φαίνεται να οδεύει στην επίτευξη των στόχων του. Σύμφωνα με το διάγραμμα Program Impact Pathway αντιστοιχήθηκαν οι δείκτες με τους στόχους του προγράμματος που επιτυγχάνονται για τα έτη 2014-2018. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να αναφερθεί πως οι στόχοι του προγράμματος Erasmus+ παράγουν μακροχρόνιο αντίκτυπο σε ατομικό, σε οργανωτικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο συστήματος. Στον **Πίνακα 18** γίνεται αντιστοίχιση δεικτών και στόχων σύμφωνα με το PIP **Εικόνα 2**

Πίνακας 18: Αντιστοίχιση Δεικτών με Στόχους

ΔΕΙΚΤΕΣ	ΣΤΟΧΟΙ
1. Αριθμός σπουδαστών και ασκούμενων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και δέχονται υποστήριξη για σπουδές.	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση του επιπέδου των βασικών δεξιοτήτων • Βελτίωση της αριστείας • Αυτό- ενδυνάμωση και αυτοεκτίμηση • Αύξηση των επιπέδων εργασίας- λιγότερη ανεργία
2. Χρηματοδότηση	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της διεθνούς διάστασης της εκπαίδευσης της κατάρτισης και της νεολαίας
3. Αριθμός ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχυμένη δικτύωση με ξένους εταίρους • Ανάπτυξη επιδόσεων και ελκυστικότητα των ιδρυμάτων της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ευρώπη • Βελτιστοποίηση της ποιότητας της καινοτομίας, της αριστείας των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης • Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων προγραμμάτων σπουδών • Καλύτερη ποιότητα διδασκαλίας
4. Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση	<ul style="list-style-type: none"> • Ευκαιρίες για δοκιμή και εφαρμογή νέων πρακτικών • Ικανότητα αντιμετώπισης των αναγκών των μειονεκτούντων • Βελτίωση του επιπέδου των βασικών δεξιοτήτων

Συνολικά μέσα από τις αξιολογήσεις παρατηρούνται τα εξής :

Για του εκπαιδευόμενους (μαθητευόμενους, σπουδαστές, νέους κλπ.) το πρόγραμμα φαίνεται πως έχει θετική επίδραση στην απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Μέσω των αξιολογήσεων του προγράμματος παρατηρείται ότι έχει αυξηθεί η προθυμία για σπουδές στο εξωτερικό από την αρχή του προγράμματος έως το 2018 κατά 27%.

Το πρόγραμμα προσεγγίζει τους μειονεκτούντες νέους (11,5% του συνολικού αριθμού των συμμετεχόντων στο Erasmus+). Ωστόσο, μέσα από τις αξιολογήσεις μπορεί να παρατηρηθεί ότι καταβάλλεται μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να προσεγγίσουν τα πιο ευάλωτα μέλη της κοινωνίας, ιδιαίτερα σε δραστηριότητες κατάρτισης, νεολαίας και αθλητισμού. Η αύξηση των ποσοστών συμμετοχής αυτών των ομάδων συνιστά και την επιτυχή αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών. Ακόμα διαπιστώνεται ότι η φιλοσοφία των προγραμμάτων Erasmus, στοχεύει και συμβάλλει στην ουσιαστική ενοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς προωθεί την κοινωνική και πολιτική συμπεριφορά και συνείδηση του Ευρωπαίου πολίτη .

Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις, η ανώτατη εκπαίδευση, έχει αρκετά μεγάλο προϋπολογισμό και αυτό οφείλεται στην άποψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι «η μαθησιακή κινητικότητα ωφελεί τα άτομα και ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα της πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ευρείας επικύρωσης και αναγνώρισης». (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018).

Ακόμα παρατηρείται από τον **Πίνακα 18** ότι οι στόχοι του προγράμματος Erasmus+ ευθυγραμμίζονται με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης πολύ καλύτερα, σε σχέση με τους στόχους των προηγούμενων προγραμμάτων καθώς είναι ευέλικτο και προσαρμόζεται στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης.

Τέλος, διαπιστώνεται πιο μεγάλη συμμετοχή μικρών χωρών και χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Στρατηγικό Πλάνο

Στο Κεφαλαίο 2 αποτυπώθηκε το στρατηγικό πλάνο για το πρόγραμμα Erasmus+. Στο σημείο αυτό αφού έχει ολοκληρωθεί η παρουσίαση του προγράμματος καθώς και βιβλιογραφική ανασκόπηση του, γίνεται αποτύπωση των συμπερασμάτων σύμφωνα με το στρατηγικό πλάνο και πιο συγκεκριμένα της δράσης ΚΑ1:

1. Αποτελεσματικότητα

- Το πρόγραμμα Erasmus+ συμβάλλει στην εδραίωση ευρωπαϊκών αξιών μέσα από τη συνεργασία εκπαιδευτικών και σπουδαστών από διαφορετικές χώρες
- Το Erasmus+ έχει δυο βασικές προτεραιότητες: συμβολή στην ανεργία των νέων και διασφάλιση ότι οι νέοι ολοκληρώνουν την εκπαίδευσή τους.
- Το Erasmus+ δίνει την ευκαιρία για εκπαίδευση και κατάρτιση σε ένα διαφορετικό και διαπολιτισμικό περιβάλλον και ενδυναμώνει τα άτομα σε ατομικό και επαγγελματικό επίπεδο.

2. Συνάφεια με την Αγορά εργασίας

- Στον τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα σε ατομικό επίπεδο σημαντικό αντίκτυπο έχει η πρακτική άσκηση των σπουδαστών, καθώς πολλοί από αυτούς στο τέλος της πρακτικής τους άσκησης βρίσκουν εργασία μόλις τελειώσει η περίοδος της κινητικότητας.
- Στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης εκτός από την απόκτηση νέων δεξιοτήτων και κατάρτισης που αποκτούν τα άτομα, δικτυώνονται πιο εύκολα με τον εργασιακό τομέα και οι πιθανότητες να βρουν μια θέση εργασίας στο εξωτερικό αυξάνονται.

3. Ποιότητα, καινοτομία, διεθνοποίηση

- Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης εφαρμόζουν το πρόγραμμα Erasmus + καθώς είναι σημαντικό εργαλείο για τη διεθνοποίηση των ιδρυμάτων τους και με αυτόν τον τρόπο δημιουργούν σχέσεις με γνωστά πανεπιστήμια παγκοσμίως. Σύμφωνα με τα γραφεία διεθνών σχέσεων, η κινητικότητα των σπουδαστών θα αναπτύξει περισσότερο τη διεθνοποίηση των ιδρυμάτων.

4. Αποδοτικότητα

- Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις που έγιναν για το πρόγραμμα Erasmus+ και συγκεκριμένα για την Ελλάδα τα έτη 2014-2018 θεωρούνται αποδοτικές. Η ενσωμάτωση πολλών προγραμμάτων υπό την αιγίδα του Erasmus+ αποσκοπεί στο να ενισχύσει την αποδοτικότητα των συνεργασιών και των συνεργιών.
- Η κινητικότητα σπουδαστών σε σχέση με τους άλλους τομείς φαίνεται πως είναι εξαιρετικά αποτελεσματική. Η μακροχρόνια εμπειρία λόγω των προηγούμενων προγραμμάτων στην κινητικότητα σπουδαστών έχει συμβάλλει στην αποδοτικότητα της συγκεκριμένης δράσης. Η κινητικότητα σπουδαστών περιλαμβάνει τον μεγαλύτερο αριθμό δικαιούχων, επομένως αυτός συμβάλλει στην υψηλή αποδοτικότητα της δράσης ΚΑ1.

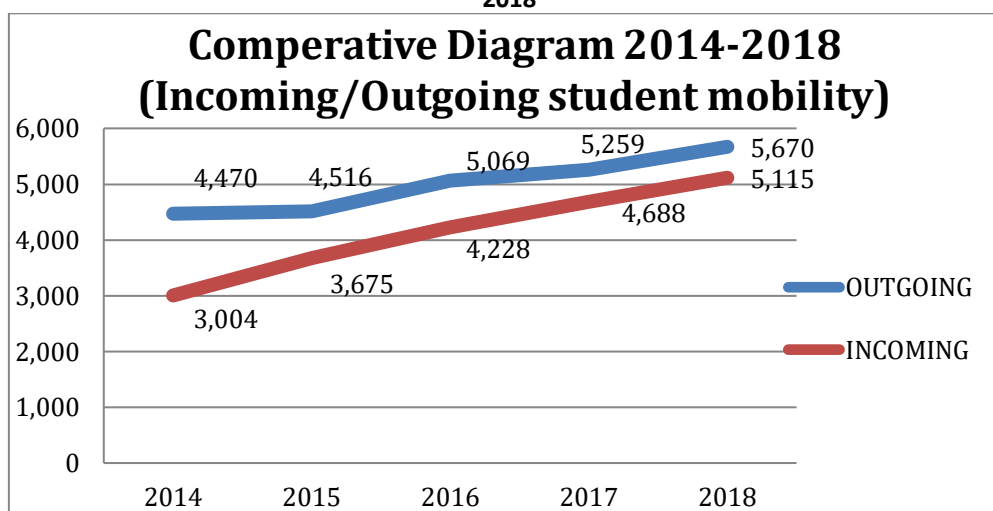
5. Συνάφεια

- Είναι σημαντικό να επισημανθεί η συνάφεια του Erasmus + και συγκεκριμένα της δράσης ΚΑ1 με την οικονομική κρίση της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα στον τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης, λόγω της οικονομικής κρίσης, πολλές είναι οι οικογένειες οι οποίες δυσκολεύονται να συμβάλλουν στο κόστος διαβίωσης στο τομέα της κινητικότητας σπουδαστών για σπουδές στο εξωτερικό. Από την άλλη πλευρά παρατηρείται ότι υπάρχει σταθερή αύξηση της κινητικότητας για πρακτική άσκηση καθώς οι οικογένειες των σπουδαστών θεωρούν πως είναι μια διέξοδος για τα παιδιά τους καθώς είναι πολύ πιθανό μετά το πέρας της πρακτικής τους άσκησης να βρουν εργασία στο εξωτερικό.

Ειδικότερα τα συμπεράσματα αξιολόγησης του προγράμματος Erasmus+ για την Ελλάδα που προκύπτουν για τα έτη 2014-2018 είναι τα εξής :

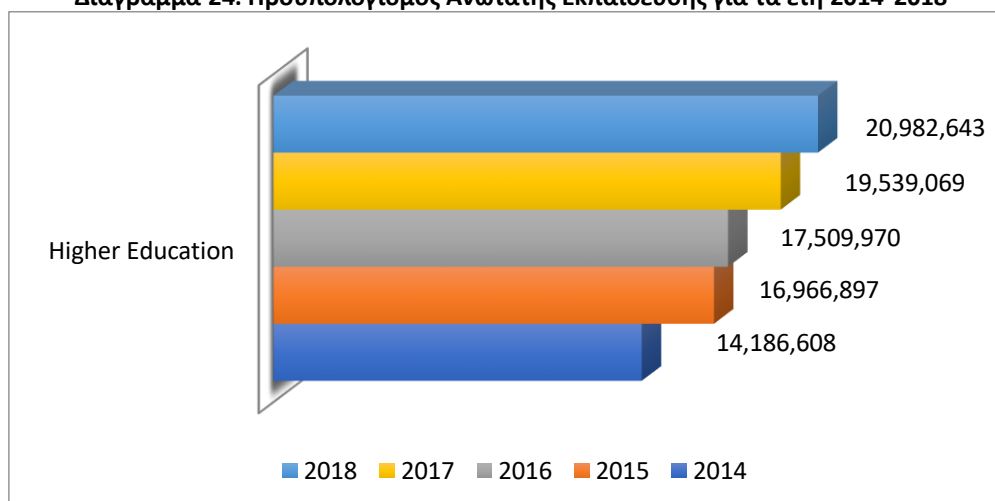
1. Καταγράφεται ετησίως η συνεχής αύξηση συμμετοχής και κινητικότητας σπουδαστών σε ιδρύματα του εξωτερικού ή σε πρακτική άσκηση σε μια εταιρεία. Αυτό αποτυπώνεται στο **Διάγραμμα 23** όπου φαίνεται η εισερχόμενη και εξερχόμενη κινητικότητα σπουδαστών για τα έτη 2014-2018.

Διάγραμμα 23: Συγκριτικό διάγραμμα εισερχόμενης/εξερχόμενης κινητικότητας για τα έτη 2014-2018

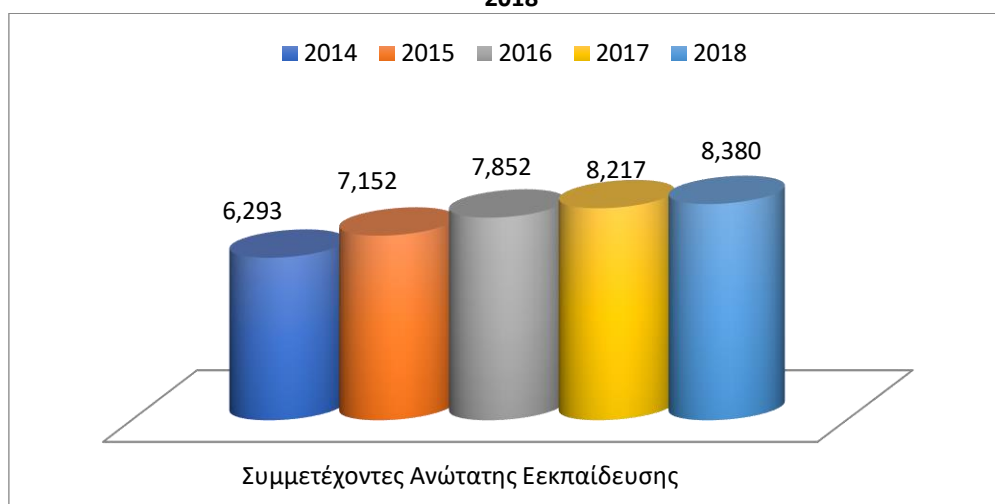
2. Η αποδοχή και η ευρύτερη συμμετοχή σπουδαστών της Ανώτατης Εκπαίδευσης στα προγράμματα Erasmus οδήγησαν σε αύξηση του προϋπολογισμού του προγράμματος για την Ανώτατη Εκπαίδευση την περίοδο 2014-2018.

Διάγραμμα 24: Προϋπολογισμός Ανώτατης Εκπαίδευσης για τα έτη 2014-2018

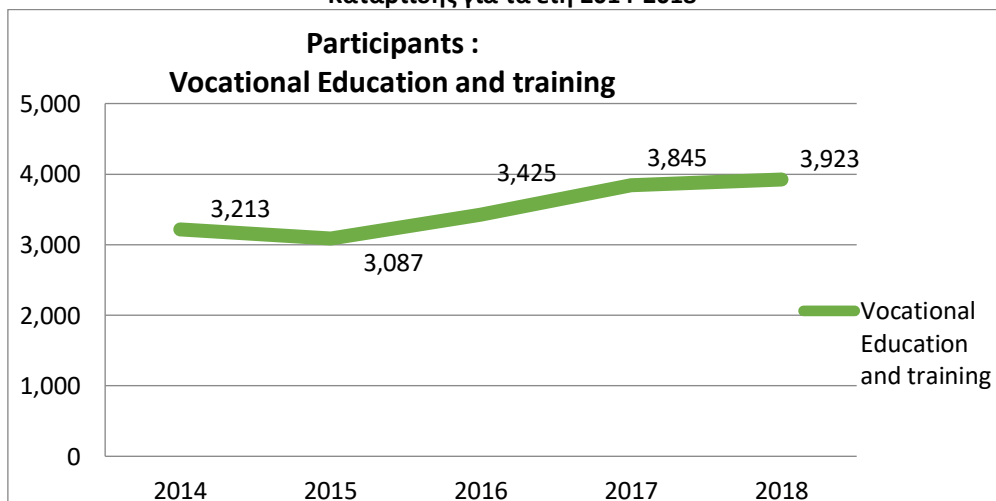
Η επιτυχία των προγραμμάτων κινητικότητας θα εξαρτηθεί από τη ζήτηση που θα διαμορφωθεί η οποία και θα απαιτήσει δυναμικότερη αύξηση των κονδυλίων και αποτελεσματικότερη διαχείρισή τους. Στο **Διάγραμμα 25** παρατηρείται η αύξηση των συμμετεχόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης .

Διάγραμμα 25: Συγκριτικό διάγραμμα συμμετεχόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης για τα έτη 2014-2018

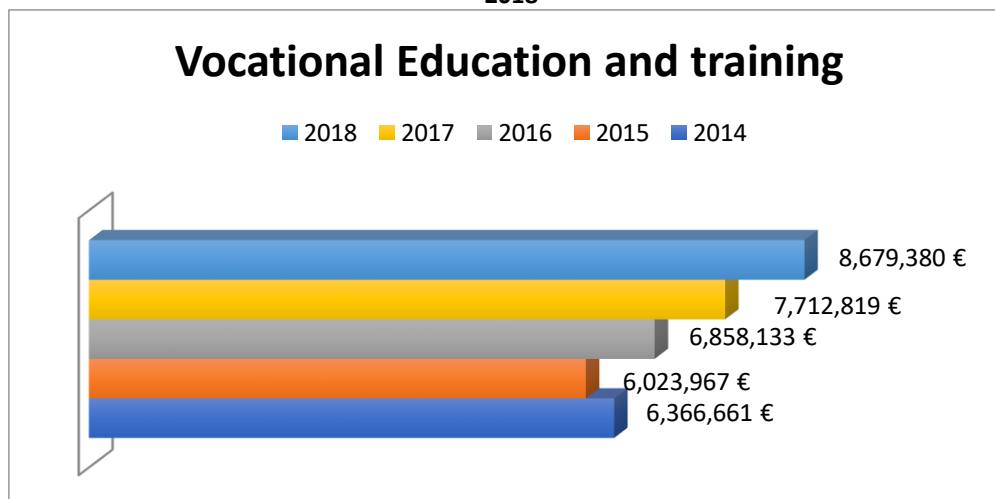
3. Η αποδοχή και η συμμετοχή εκπαιδευτών και εκπαιδευτικών στο πρόγραμμα Erasmus+ οδήγησαν σε αύξηση του προϋπολογισμού του προγράμματος για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση την περίοδο 2014-2018. Στο **Διάγραμμα 26** αποτυπώνονται οι συμμετέχοντες οι οποίοι πήραν μέρος στο πρόγραμμα Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση τα έτη 2014 -2018.

Διάγραμμα 26: Συγκριτικό διάγραμμα συμμετεχόντων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για τα έτη 2014-2018

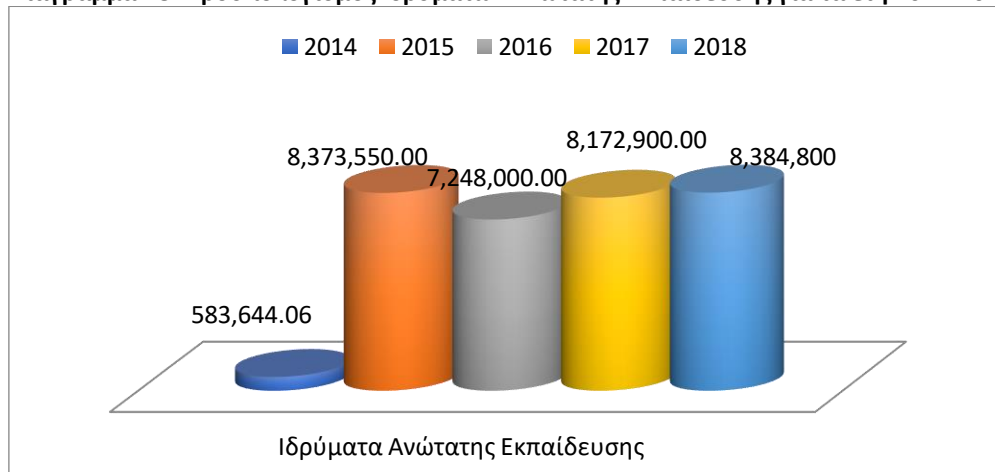
Στο **Διάγραμμα 27** παρατηρείται η αύξηση της χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το πρόγραμμα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης η οποία έχει αυξητική τάση από το 2014-2018. Σε αυτό συμβάλει και η αύξηση των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα όπως φαίνεται και στο προηγούμενο διάγραμμα.

Διάγραμμα 27: Προϋπολογισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για τα έτη 2014-2018

4. Διαπιστώνεται αύξηση συμμετοχής στο πρόγραμμα Erasmus+ από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συνολικά στο πρόγραμμα από το 2014-2018 συμμετέχουν 47 ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης. (**Παράρτημα 13**) . Στο **Διάγραμμα 28** απεικονίζεται ο συνολικός προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης για την κινητικότητα σπουδαστών.

Διάγραμμα 28: Προϋπολογισμός Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για τα έτη 2014-2018

5. Τα συντριπτικά ποσοστά των συμμετεχόντων σπουδαστών αναφέρονται σε ηλικίες 20-24 ετών. Απαιτείται η επέκταση των προγραμμάτων διά βίου εκπαίδευσης και σε μεγαλύτερες ηλικίες ώστε οι συμμετέχοντες να καταστούν παραγωγικότεροι στον εργασιακό τους βίο και ταυτόχρονα να αποφεύγετε η υφιστάμενη επαγγελματική αντιπαλότητα και το χάσμα των γενεών και να επιδιώκεται η αρμονική τους συνύπαρξη.
6. Στην εξέλιξη της υλοποίησης του Erasmus+ παρατηρείται ότι χώρες με ισχυρή παράδοση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία) παρουσιάζουν μεγάλη αποδοχή και συμμετοχή στο πρόγραμμα κάτι που οφείλεται στο επίπεδο που έχουν κατακτήσει τα εκπαιδευτικά τους ιδρύματα βάση της διεθνούς αξιολόγησης και κατάταξής τους. Ακόμα παρατηρείται μια μεγάλη συμμετοχή στην κινητικότητα των μεσογειακών χωρών (Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Πορτογαλία) καθώς και όσων παρουσίαζαν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης (Τουρκία, Κύπρος).

Για εκτιμηθεί η επίδοση του προγράμματος αναπτύχθηκε το διάγραμμα Program Impact Pathway(Εικόνα 2). Το συγκεκριμένο διάγραμμα χρησιμοποιήθηκε ώστε να χτιστεί μια υπόθεση για το πως οι δραστηριότητες του Erasmus+, αποδίδουν και πως ωφελούν τα άτομα, τους οργανισμούς και τη κοινωνία. Το διάγραμμα αυτό εξηγεί γιατί χρειάζεται το συγκεκριμένο πρόγραμμα και πως αυτό συμβάλει στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού.

Συνοπτικά η χρήση αυτού του εργαλείου μας έδωσε πολύ σημαντικά συμπεράσματα σε σχέση με την επίδραση του προγράμματος και την επίδραση στους στρατηγικούς στόχους που έχουν τεθεί από την ΕΕ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την αξιολόγηση του προγράμματος για τα έτη 2014-2018, μέσα από το εργαλείο και την αντιστοίχιση των δεικτών αυτό το πρόγραμμα Erasmus+ φαίνεται να οδεύει στην επίτευξη των στόχων του και συνεπώς στην εναρμόνιση με τις Ευρωπαϊκές πρακτικές, που σε ό,τι αφορά την κινητικότητα φοιτητών δεν είναι άλλοι από την αύξηση της προστιθέμενη αξίας και την δημιουργία θετικής εικόνας για την ΕΕ.

Αρχικά, το αντίκτυπο, αναφέρεται στις μεγαλύτερες και ευρύτερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν. Τα αποτελέσματα (αναμενόμενο αντίκτυπο), είναι οι αλλαγές που επιτεύχθηκαν κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων. Αυτό δεν

σημαίνει μόνο την απόκτηση νέων δεξιοτήτων, γνώσεων ή συμπεριφορών αλλά και την χρήση αυτών σε νέες καταστάσεις. Τα αποτελέσματα, είναι προϊόντα που προέρχονται άμεσα από τις δραστηριότητες, όπως εκπαιδευμένοι επαγγελματίες για την τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και νέες γνώσεις για τους σπουδαστές.

Οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται είναι συγκεκριμένες, όπως η κινητικότητα σε ξένες χώρες μέσω της δράσης KA1. Οι εισοδοί είναι η χρηματοδότηση και οι συμμετέχοντες που σχετίζονται με τις δραστηριότητες. Οι επωφελούμενοι (beneficiaries) από την δράση αυτή είναι αφενός οι φοιτητές αφετέρου και όλοι όσοι μπορούν στα πλαίσια της κινητικότητας να επωφεληθούν από την κινητικότητα, όπως για παράδειγμα το προσωπικό στην εκπαίδευση.

Το σημαντικό για τα αποτελέσματα είναι ότι οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούν ανεξάρτητα τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έλαβαν μέσω του προγράμματος σε μελλοντικές καταστάσεις. Αυτό έχει βραχυπρόθεσμα αλλά και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα όπως η αυτοπεποίθηση σε συνεντεύξεις εργασίας και εύρεση καλύτερων θέσεων εργασίας. Μέσω όλων αυτών είναι δυνατόν να επιτευχθεί και η εναρμόνιση με τους ευρωπαϊκούς στόχους διεθνοποίησης της εκπαίδευσης.

4.1 Περιορισμοί

Αρχικά η παρούσα εργασία είχε στόχο τη διερεύνηση της πορείας του προγράμματος Erasmus+ στην Ελλάδα, χρησιμοποιώντας ως ερευνητική μέθοδο τη μελέτη περίπτωσης. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της έρευνας κατέστη ανέφικτο να αντλήσουμε πρωτογενή στοιχεία από τους ελληνικούς φορείς (π.χ. Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών), οι οποίοι έχουν αναλάβει την αξιοποίηση και πραγμάτωση του προγράμματος, καθώς δεν ήταν εύκολα προσεγγίσιμοι. Για τον λόγο αυτό η εργασία μας αναδιαμορφώθηκε σε μια ανάλυση και σύγκριση των δεδομένων που παρουσιάζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τους παραπάνω δείκτες, καθώς κατέστη δυνατό να συλλεχθούν τα απαραίτητα στοιχεία για την έρευνα, ενώ τον αρχικό μας στόχο σχετικά με την πορεία του προγράμματος στον ελλαδικό χώρο τον παρουσιάζουμε μέσω της σύγκρισης αυτής και σε ένα υποκεφάλαιο που αναλύει την επίδοσή του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο.

4.2 Συστάσεις

Σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία αντλήθηκαν και διεξήχθη η έρευνα παρατηρείται πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το πρόγραμμα Erasmus+ δίνει μεγάλη σημασία στα εύαλωτα μέλη της κοινωνίας . Αυτό που διαπιστώνεται για το πρόγραμμα στην Ελλάδα είναι πως ο προϋπολογισμός για τα συγκεκριμένα μέλη της κοινωνίας είναι ελάχιστος, γι' αυτό το λόγω θα έπρεπε να δίνεται μεγαλύτερη προτεραιότητα στη συμμετοχή εύαλων ατόμων στο πρόγραμμα. Επίσης μέσα από τη βιβλιογραφία διερευνήθηκε και το παράδειγμα της Πολωνίας. Η Πολωνία προσαρμοσε το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου ώστε να μπορέσει να χρηματοδοτήσει ακόμα περισσότερους σπουδαστές στο πλαίσιο του Erasmus+ και πιο συγκεκριμένα στον τομέα της κινητικότητας. Αυτό θα ήταν μια λύση για τη μελέτη της Ελλάδας σε σχέση με την εξερχόμενη κινητικότητα που όπως παρατηρήθηκε έχει μικρά ποσοστά.

4.3. Μελλοντικές Προεκτάσεις της Έρευνας

Κατά τη διεξαγωγή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, παρουσιάστηκαν κάποιες δυσκολίες όσο αναφορά τα δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν καθώς οι φορείς οι οποίοι υλοποιούν το πρόγραμμα Erasmus + στην Ελλάδα δεν ήταν εύκολα προσεγγίσιμοι. Για τον λόγω αυτό το ερευνητικό ερώτημα αναδιαμορφώθηκε και γενικεύθηκε στην επίδοση του προγράμματος Erasmus + σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς τα δεδομένα για τους δείκτες μπορούσαν να συλλεχθούν, λόγω των ερευνών και των εκθέσεων που υλοποιούνται κάθε χρόνο για την πρόοδο του προγράμματος. Μια αντίστοιχη έρευνα θα μπορούσε να υλοποιηθεί μελλοντικά και για τα υπόλοιπα έτη, 2019 και 2020, ώστε να είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε τη συνολική πορεία του προγράμματος, ενώ στην περίπτωση που μελλοντικά οι αρμόδιοι φορείς που έχουν αναλάβει στην Ελλάδα καταστούν εύκολα προσεγγίσιμοι και διατίθενται να παράσχουν πρωτογενή στοιχεία σχετικά με την επίδοση του προγράμματος συνολικά, ο στόχος που τέθηκε αρχικά στην παρούσα εργασία θα μπορούσε να υλοποιηθεί σε μια μελλοντική έρευνα. Τέλος, η εργασία αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μια προκαταρκτική έρευνα, αφού πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον θα παρουσίαζε μια μελλοντική έρευνα για την επίδοση του προγράμματος την περίοδο του Κορωνοϊού σε κρατικό αλλά και διεθνές επίπεδο.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ξενόγλωσσες

Altbach, P G, and Knight, J (2007). The internationalization of higher education: motivations and realities. *Journal of Studies in International Education*, Fall/Winter 11 (3-4), 290-305.

Berna Aslan, D.B. (2014). Erasmus Student Modility: Some Good Practices According to Views of Ankara University Exchange Students. *Journal of Education and Future (5)*, pp. 57-72.

Bótas, P., & Huisman, J. (2013). A Bourdieusian abalysis of the participation of Polish students in the Erasmus programme: cultural and social capital perspectives. *Higher Education*, 66(6), 741-754.

Böttcher, L., Araújo, N. A. M., Nagler, J., Mendes, J. F. F., Helbing, D., & Herrmann, H. J. (2016). Gender gap in the Erasmus mobility program. *PLoS ONE*, 11, e0149514

Brandenburg, U., Berghoff, S., & Taboadela, O. (2014). *The Erasmus Impact Study. Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalisation of higher education institutions*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Breznik, S. (2020). Erasmus student mobility flows. *European Journal of Education (55)*, pp. 105-117.

de Wit, H., Agarwal, P., Said, M. E., Schoole, M. T., & Sirozi, M. (2008). *The dynamics of international student circulation in a global context*. Rotterdam: Sense Publishers.

Di Pietro, P. L. (2008, September). Who Studies Abroad? Evidence from France and Italy. *European Journal of EDUCATION REASERCH, DEVELOPMENT AND POLICY*, 3(43), pp. 389-398.

European Commision. (2013). *On the way to Erasmus+: A statistical Overview of the ERASMUS Programme in 2011-2012*. European Commision. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από https://www.erasmusplus.cy/uploadfiles/IDEP/Publications/EC/era-stat-2012-13_en.pdf

European Commision (2014). *Erasmus+Programme Annual Report 2014*. Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από https://ec.europa.eu/assets/eac/education/library/statistics/erasmus-plus-annual-report_en.pdf

European Commision. (2014). *Erasmus Facts, Figures & Trend : The European Union support for student and staff exchanges and university cooperation in 2012-2013*. European Commission. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από https://ec.europa.eu/assets/eac/education/library/statistics/erasmus-plus-facts-figures_en.pdf

European Commision (2017). *ERASMUS+ ANNUAL REPORT 2017*. Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4e5c3e1c-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1>

European Commision (2017). *ANNEX ERASMUS+ ANNUAL REPORT 2017*. Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1>

European Commision (2018). *ERASMUS+ ANNUAL REPORT 2018*. Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7985705e-41b7-11ea-9099-01aa75ed71a1/language-en>

European Commission(2018). *ANNEX ERASMUS+ ANNUAL REPORT 2018*. Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ae35558f-41b8-11ea-9099-01aa75ed71a1/language-en>

European Commission (2015). *Erasmus+ Programme Annual Report 2015*. Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/erasmus-plus-annual-report-2015.pdf>

European Commission (2015). *Annex I Erasmus+ Programme Annual Report 2015*. Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/erasmus-plus-annual-report-2015-annex-1_en.pdf

European Commission (2016). *ERASMUS+ ANNUAL REPORT 2016*. Brussels: Publication Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από <https://op.europa.eu/fr/publication-detail/-/publication/b0250d33-fcce-11e7-b8f5-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

European Commission (2016). *ANNUAL REPORT 2016: Statistical Annex Erasmus+ .* Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου,2020 από <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/49350560-0d56-11e8-966a-01aa75ed71a1/language-en>

European Commission (2014). *ANNEX I Erasmus+ Programme Annual Report 2014*. Brussels: Publications Office of the EU. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2020 από https://ec.europa.eu/assets/eac/education/library/statistics/ar-statistical-annex_en.pdf

European Commission (2020). *Erasmus + Οδηγός Προγράμματος*. European Commission.

Grabek, A. (2011). *Nie stać nas na zagraniczne studia. Polscy studenci najmniej mobilni w UE*, *Dziennik Gazety Prawnej*, July 27. Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2020, από

http://praca.gazetaprawna.pl/artykuly/526353,nie_stac_nas_na_zagraniczne_studia_polscy_studenci_najmniej_mobilni_w_ue.html.

Gürüz, Kemal. *Higher Education and International Student Mobility in the Global Knowledge Economy*. 2d ed. Albany: State University of New York Press, 2011

Internationalization and its quality assurance (2010). Lifelong Learning Project No. 142354-LLP-1-2008-1-BE-ERASMUS-ENW. Brussels: ESMU.

Jacobone, V. & Moro, G. (2015) Evaluating the impact of the Erasmus Program: Skills and European identity. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 40(2), 309-328.doi: 10.1080/02602938.2014.909005

Jansone, I. A., & Dislere, V. (2016). Counseling model for the promoting career development of ERASMUS mobility participants. *British Journal of Education, Society & Behavioural Science*, 18(1), 1-13. doi: 10.9734/BJESBS/2016/28954

17. Jones, H. C. (2017, October 24). Celebrating 30 years of the Erasmus programma. *European Journal of EDUCATION, RESEARCH, DEVELOPMENT AND POLICY*, 52 (4), σσ. 558-562.

Kehm, B. M. (2005). The contribution of international student mobility to human development and global understanding. *US-China Education Review*, 2(1), 18-24.

Kelo, M., Teichler, U., & Wächter, B. (2006). Toward improved data on student mobility in Europe: Findings and concepts of the Eurodata study. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 194–223.

Kabanbayeva Gulbakyt Maria, B. P. (2019). Academic mobility and financial stability: A case of Erasmus student exchange. *Journal of International Studies*, 12(1), pp. 324-337. doi: 10.14254/2071-8330.2019/12-1/22.

Margarida, R. (2013). *Does Student Mobility During Higher Education Pay? Evidence From 16 European Countries*. Luxembourg: Publications Office of the European Union . doi: 10.2788/95642

Mizikaci Fatma, A. U. (2019). A European Prepective in Acaemic Mobility: A case of Erasmus Program. *Journal of International Students*, 9 (2), pp. 705-726. Doi: 10.32674/jis.v9i2.1138.

Oliver Bracht, C. E. (2006). *The Professional Value of ERASMUS Mobility*. Kassel, Germany: International Centre for Higher Education Research.

Schofer, E. and Meyer, J. W. (2005), The Worldwide Expansion of Higher Education in the Twentieth Century, *American Sociological Association*, 70 (6), pp. 898-920.

Sigalas, E. (2010). The role of personal benefits in public support for the EU: Learning from the ERASMUS students. *West European Politics*, 33(6), 1341-1361. doi:10.1080/01402382.2010.508912

Souto-Otero, M., Huisman, J., de Beerrens, M., de Wit, H., & Vujic, S. (2013). Barriers to international student mobility: Evidence from the Erasmus program. *Educational Researcher*, 42, 70–77.

Schnepf V. Sylke, G. C. (2017). *Feasibility Study on Measurin the Causal Impact of Erasmus+ Actions*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. doi: 10.2760/262344

Teichler, U. (2009, March). Internationalisation of higher education : European experiences. *Asia Pacific Education Review*, 10(1), pp. 93-106. Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου,2020 από

http://www.unikassel.de/einrichtungen/fileadmin/datas/einrichtungen/incher/T_29_Internat_of_HE_2009.pdf

Teichler, S. H. (2011). *Employability and Mobility of Bachelor Graduates in Europe*. Sense Publishers. Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου, 2020 από

<https://www.eurashe.eu/library/modernisingphe/mobility/professional/WG4%20R%20employability%20and%20mobility%20of%20BA%20graduates%20Teichler.pdf>

Teichler. (1996). Student Mobility in the Framework of Erasmus : Findings of an Evaluation Study. *European Journal of Education*, 2(31), pp. 153-179

Teichler, U., Ferencz, I., & Wächter, B. (2011). *Mapping mobility in European higher education*. Bonn: DAAD.

Truszczyński, J. (2011), *Polski apetyt na studia w Unii*, *EurActiv*, March 7. Ανακτήθηκε 20 Μαρτίου, 2020 από <http://www.euractiv.pl/gospodarka/wywiad/jan-truszczyński-polski-apetyt-na-studia-w-unii-002475>.

Užpalienė, D., & Vaičiūnienė, V. (2012). ERASMUS students' experiences in linguistic diversity and multicultural communication. Ανακτήθηκε 20 Μαρτίου, από <http://www.journals.vu.lt/verbum/article/view/4973>.

Van MOL. (2013, March/April). International Student Migration. *Population, Space and Place*, 19(2), σσ. 209-222. doi: <https://doi.org/10.1002/psp.1752>

Vossensteyn, H., Beerkens, M., Cremonini, L., Besançon, B., Focken, N., Leurs, B., McCoshan, A., Mozuraityte, N., Huisman, J., Souto Otero, M., & Wit, H. de (2010). *Improving the participation in the Erasmus programme*. Brussels: European Parliament

West Anne, B. E. (2009). Student Mobility, qualifications and academic recognition in th EU. *Assesment in Education Principles Policy and Practice*, 1 (16), 25-37.

Ελληνικές

Γκόβαρης Χ., & Ρ. (2008). *Ευρωπαϊκή Ένωση: Πολιτικές στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010. (2004, Απρίλιος 30). *Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε.*, 1-19

Παντίδης Σταμάτης, Π. Γ. (2003). *Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*. Gutenberg.

Πασιάς, Γ. Κ. (2006). *Ευρωπαϊκή Ένωση και εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε., 2-10. Πληροφορίες Προερχόμενες από τα όργανα και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την «Ευρωπαϊκή Συνεργασία στον Τομέα της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης». (2004, Μαιος 28).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Outbound student mobility yearly growth rates			
Countries	2011/12	2012/13	Growth %
MT	149	208	40%
CY	257	350	36%
HR	882	1124	27%
TR	11826	14412	22%
GR	3591	4249	18%
SK	2685	3008	12%
IT	23377	25805	10%
DK	3315	3646	10%
RO	4578	5011	9%
BE	7091	7741	9%
PT	6484	7041	9%
NL	9310	10061	8%
UK	13662	14572	7%
FR	33269	35311	6%
PL	15315	16221	6%
EE	1092	1153	6%
BG	1852	1952	5%
CH	2714	2860	5%
SI	1735	1821	5%
DE	33363	34891	5%
SE	3573	3728	4%
FI	5272	5496	4%
CZ	7004	7299	4%
AT	5590	5714	2%
NO	1690	1707	1%
HU	4361	4387	1%
IE	2754	2762	0%
LT	3548	3529	-1%
ES	39545	39249	-1%
LV	2194	2149	-2%
IS	261	255	-2%
LU	450	405	-10%
LI	38	26	-32%
	252827	268143	6%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2:

Αριθμός εξερχόμενων σπουδαστών Erasmus ανά χώρα που σπουδάζουν ή κάνουν πρακτική άσκηση στο εξωτερικό την περίοδο 2012-2013*

Country	Erasmus studies	Erasmus traineeships	Total	Share of traineeships
BE	6329	1412	7741	18%
BG	1521	431	1952	22%
CZ	6185	1114	7299	15%
DK	2565	1081	3646	30%
DE	28887	6004	34891	17%
EE	789	364	1153	32%
GR	3325	924	4249	22%
ES	33548	5701	39249	15%
FR	26740	8571	35311	24%
IE	1976	786	2762	28%
IT	21925	3880	25805	15%
CY	277	73	350	21%
LV	1399	750	2149	35%
LT	2470	1059	3529	30%
LU	400	5	405	1%
HU	3351	1036	4387	24%
MT	141	67	208	32%
NL	6853	3208	10061	32%
AT	4602	1112	5714	19%
PL	11961	4260	16221	26%
PT	5449	1592	7041	23%
RO	3212	1799	5011	36%
SI	1316	505	1821	28%
SK	2443	565	3008	19%
FI	4258	1238	5496	23%
SE	3275	453	3728	12%
UK	9642	4930	14572	34%
IS	229	26	255	10%
LI	23	3	26	12%
NO	1604	103	1707	6%
TR	12356	2056	14412	14%
HR	882	242	1124	22%
CH	2589	271	2860	9%
TOTAL	212522	55621	268143	21%

*Τα στατιστικά δημοσιεύθηκαν τον Ιούλιο του 2014

http://ec.europa.eu/education/tools/statistics_en.htm

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3:

ΚΑ1 – Συμμετέχοντες ανά χώρα

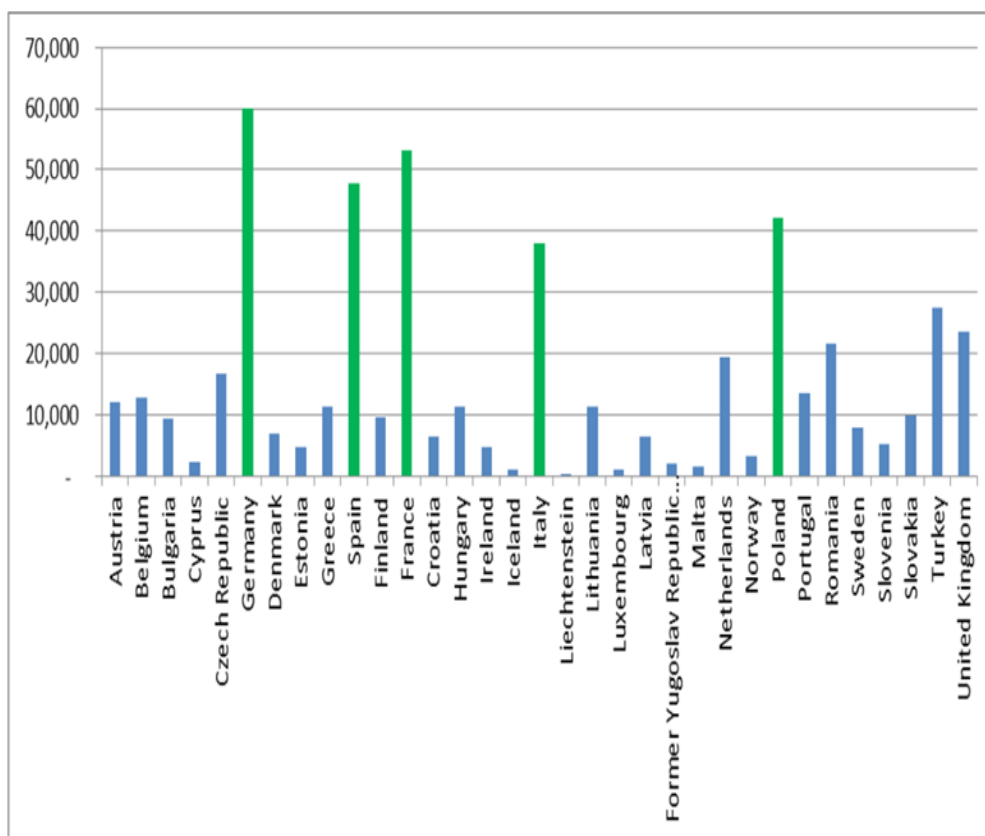
Sending Country		School Education	Vocational Education and Training	Higher Education	Adult Education	Youth	TOTAL	%
AT	Austria	285	2,594	7,808	64	1,216	11,967	2.3%
BE	Belgium	270	1,078	9,421	116	1,874	12,759	2.5%
BG	Bulgaria	170	1,548	3,234	11	4,468	9,431	1.8%
CY	Cyprus	74	379	671	11	1,151	2,286	0.4%
CZ	Czech Republic	405	2,868	10,427	78	3,024	16,802	3.3%
DE	Germany	1,297	12,117	40,519	617	5,412	59,962	11.6%
DK	Denmark	120	1,316	4,378	53	1,048	6,915	1.3%
EE	Estonia	122	554	1,738	43	2,360	4,817	0.9%
EL	Greece	489	2,550	5,363	48	2,876	11,326	2.2%
ES	Spain	1,012	3,019	36,137	134	7,359	47,661	9.3%
FI	Finland	489	1,655	5,990	81	1,416	9,631	1.9%
FR	France	752	9,518	38,080	309	4,560	53,219	10.3%
HR	Croatia	173	1,025	2,159	52	3,002	6,411	1.2%
HU	Hungary	303	2,304	5,577	82	3,154	11,420	2.2%
IE	Ireland	77	484	3,210	22	921	4,714	0.9%
IS	Iceland	127	87	469	21	394	1,098	0.2%
IT	Italy	1,202	3,854	24,172	181	8,452	37,861	7.3%
LI	Liechtenstein	23	16	71	10	19	139	0.0%
LT	Lithuania	234	1,925	5,815	69	3,178	11,221	2.2%
LU	Luxembourg	24	69	558	17	318	986	0.2%
LV	Latvia	159	710	2,924	28	2,535	6,356	1.2%
MK	Former Yugoslav Republic of Macedonia	32	191	140	2	1,687	2,052	0.4%
MT	Malta	63	162	416	17	882	1,540	0.3%
NL	Netherlands	235	4,876	12,996	79	1,287	19,473	3.8%
NO	Norway	17	870	1,896	15	531	3,329	0.6%
PL	Poland	2,214	10,698	21,953	338	6,934	42,137	8.2%
PT	Portugal	499	1,433	8,332	48	3,316	13,628	2.6%
RO	Romania	700	3,210	9,281	143	8,367	21,701	4.2%
SE	Sweden	442	1,052	5,128	45	1,232	7,899	1.5%
SI	Slovenia	145	841	2,449	75	1,617	5,127	1.0%
SK	Slovakia	289	2,013	4,845	27	2,549	9,723	1.9%
TR	Turkey	1,083	7,396	11,910	351	6,789	27,529	5.3%
UK	United Kingdom	271	2,855	17,198	170	3,123	23,617	4.6%
Total Programme Countries		13,797	85,267	305,265	3,357	97,051	504,737	98%
Region 1	Western Balkans	-	-	-	-	2,374	2,374	0.5%
Region 2	Eastern Partnership Countries	-	-	-	-	6,150	6,150	1.2%
Region 3	South Mediterranean Countries	-	-	-	-	1,263	1,263	0.2%
Region 4	Russian Federation	-	-	-	-	654	654	0.1%
Total Partner Countries		-	-	-	-	10,441	10,441	2%
Grand Total		13,797	85,267	305,265	3,357	107,492	515,178	100%

Source System = Mobility Tool, Extraction date = 24/11/2015

Παρατήρηση: Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή των στατιστικών αντιπροσωπεύει περίπου το 80% των κινητοποιήσεων του 2014

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4:

ΚΑ1 -Συμμετέχοντες ανά χώρα του προγράμματος

Source system = Mobility Tool, extraction date = 24/11/2015

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5:

Προϋπολογισμός και αναλήψεις ανά διαχειριστικό τρόπο και βασική δράση

KEY ACTION	WORK PROGRAMME BUDGET				EU COMMITMENTS			
	DIRECT		INDIRECT	TOTAL	DIRECT		INDIRECT	TOTAL
	European Commission	EACEA	National Agencies	in EUR	European Commission	EACEA	National Agencies	in EUR
KA1 - Learning Mobility of Individuals	35,000,000	115,689,000	1,047,944,528	1,198,633,528	33,000,000	115,486,442	1,044,732,898	1,193,219,340
KA2 - Cooperation for innovation and the exchange of good practices	2,200,000	47,107,812	353,566,612	402,874,424	1,831,319	45,155,388	352,792,998	399,779,704
KA3 - Support to policy reform	39,312,163	53,956,851	7,069,677	100,338,691	30,577,965	45,139,999	6,897,380	82,615,344
Jean Monnet Activities	463,330	40,851,647		41,314,977	437,824	40,510,427		40,948,251
Sport	1,810,000	21,125,788		22,935,788	1,770,538	21,156,787		22,927,324
Management fee National Agencies			68,908,000	68,908,000			68,739,632	68,739,632
SUBTOTAL	78,785,493	278,731,098	1,477,488,817	1,835,005,408	67,617,646	267,449,042	1,473,162,908	1,808,229,596
Administrative expenditure	13,702,175	27,499,080		41,201,255	12,961,784	25,767,300		38,729,084
International cooperation (Heading 4)		134,044,020	104,968,403	239,012,423		134,007,337	99,646,032	233,653,369
TOTAL	92,487,669	440,274,198	1,582,457,220	2,115,219,086	80,579,429	427,223,680	1,572,808,940	2,080,612,049

Data Source = Annual Work Programme 2015 - appendix 2 (15/12/2015) and ABAC extraction (26/07/2016)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6:

Κινητικότητα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εντός των χωρών του προγράμματος –
Εισερχόμενοι και εξερχόμενοι φοιτητές (2014)

		RECEIVING COUNTRY															
		AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IS
	TOTAL	7,052	10,666	1,095	928	8,330	32,871	5,518	1,579	3,653	42,537	7,910	29,558	1,541	5,403	7,216	712
SENDING COUNTRY	AT Austria		171	15	6	115	1,316	217	39	36	829	347	568	61	50	205	41
	BE Belgium	174		25	34	157	698	262	39	49	1,663	334	1,361	29	130	223	11
	BG Bulgaria	73	75		3	102	391	11	12	171	186	6	128	29	33	6	1
	CY Cyprus	5	19	-		8	13	11	1	249	78	2	28	-	3	4	-
	CZ Czech Republic	408	371	35	45		1,277	155	123	229	751	458	759	62	81	128	32
	DE Germany	1,165	882	91	62	659		998	313	258	6,564	1,759	6,005	100	773	1,403	179
	DK Denmark	103	120	36	15	79	601		28	22	527	27	408	2	80	87	36
	EE Estonia	44	42	10	17	76	168	24		17	120	152	65	7	36	6	7
	EL Greece	123	172	27	140	303	701	71	17		535	98	564	17	76	28	9
	ES Spain	620	1,832	116	31	1,079	4,081	618	98	205		838	3,865	170	486	1,074	51
	FI Finland	313	216	12	19	213	983	114	72	57	700		434	38	146	151	30
	FR France	503	1,894	109	88	1,047	4,875	674	140	342	7,042	1,367		128	672	2,203	88
	HR Croatia	179	44	11	1	101	246	9	13	10	156	16	90		37	10	1
	HU Hungary	259	193	17	25	91	996	61	39	81	359	166	301	28		47	6
	IE Ireland	88	117	4	8	54	413	58	5	16	502	55	672	-	30		3
	IS Iceland	8	13	-	-	11	36	45	2	2	31	6	30	-	5	1	
	IT Italy	611	1,483	62	49	422	3,776	400	151	260	9,029	517	4,129	78	334	503	27
	LI Liechtenstein	-	4	-	2	2	3	-	-	-	4	4	5	-	2	2	-
	LT Lithuania	95	118	42	88	228	352	120	68	155	439	146	223	89	67	36	8
	LU Luxembourg	15	69	-	1	9	204	-	-	-	29	3	136	-	6	1	1
	LV Latvia	24	41	67	26	62	188	27	106	84	204	46	91	19	30	10	7
	MK FYROM	6	1	1	-	1	5	-	-	1	1	-	-	14	-	-	-
	MT Malta	4	14	-	-	14	13	7	-	1	22	6	14	1	1	42	-
	NL Netherlands	343	757	39	16	166	1,522	459	33	102	1,864	502	859	15	276	305	37
	NO Norway	47	62	-	-	29	265	161	4	7	155	23	240	1	18	40	9
	PL Poland	406	468	181	112	707	2,546	230	83	546	2,832	264	1,355	316	346	131	27
	PT Portugal	110	291	53	10	448	454	111	33	69	1,862	145	429	76	221	49	1
RO Romania	155	202	31	8	101	693	66	5	311	716	38	965	27	695	21	30	
SE Sweden	203	158	1	3	94	631	119	9	34	449	47	681	7	38	125	34	
SI Slovenia	217	53	-	4	138	337	31	13	15	215	45	88	100	21	28	5	
SK Slovakia	168	98	20	10	920	479	36	32	58	341	126	202	51	97	24	10	
TR Turkey	241	350	63	1	718	2,479	115	80	177	1,033	118	673	57	522	58	-	
UK United Kingdom	342	336	27	104	176	2,129	308	21	89	3,299	249	4,190	19	91	265	21	

Data Source = Erasmus+ Dashboard (extraction date = 17/01/2017)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7:

Κινητικότητα σπουδαστών και προσωπικού τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εντός των χωρών του προγράμματος. Σχέδια που ανατίθενται στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προσφορών 2015.

NA	PROJECTS			GRANT AMOUNTS (EUR)						
	SUBMITTED	CONTRACTED	SUCCESS RATE	TOTAL	OUT OF WHICH			AVERAGES		
					for Students	for Staff	for HEI (OS)	per Project	per Student	per Staff
AT01	72	70	97%	12,246,436	9932,240	950,146	1,364,050	174,949	1,432	732
BE01	36	36	100%	7,018,966	5,666,311	248,555	1,104,100	194,971	1,592	518
BE02	24	24	100%	9897,646	7,377,610	978,236	1,541,800	412,402	1,482	972
BE03	1	1	100%	18,775	9,600	4,625	4,550	18,775	1,200	925
BG01	47	47	100%	9,747,184	6,918,652	1,688,432	1,140,100	207,387	2,940	1,220
CY01	21	20	95%	2,987,025	2,566,757	214,818	205,450	149,351	3,656	1,033
CZ01	68	67	99%	13,610,427	10,557,380	954,697	2,098,350	203,141	2,284	855
DE01	337	335	99%	70,236,661	53,845,088	4,880,573	11,511,000	209,662	1,316	857
DK01	35	34	97%	7,436,694	5,374,597	599,247	1,463,050	218,726	1,140	788
EE01	22	20	91%	3,982,938	2,920,648	581,890	480,400	199,147	2,735	943
EL01	40	40	100%	14,518,134	11,491,247	1,402,887	1,624,000	362,953	2,257	1,042
ES01	873	843	97%	55,830,996	43,756,376	4,317,270	7,757,350	66,229	1,604	808
FI01	41	41	100%	10,385,338	7,471,963	924,825	1,988,550	253,301	1,208	611
FR01	737	686	93%	58,912,141	45,910,814	3,033,541	10,074,106	85,878	1,150	845
HR01	42	41	98%	4,852,686	3,696,923	594,313	561,450	118,358	2,138	1,408
HU01	48	47	98%	12,617,939	9,552,909	1,377,580	1,687,450	268,467	2,150	802
IE02	33	32	97%	7,084,671	5,720,567	367,054	997,050	221,396	1,689	1,099
IS01	7	7	100%	1,626,455	1,178,600	283,155	164,700	232,351	3,604	1,275
IT02	234	231	99%	53,310,880	43,698,097	3,101,786	6,510,997	230,783	1,273	903
LI01	1	1	100%	205,600	133,750	38,600	33,250	205,600	2,432	965
LT01	43	43	100%	8,004,656	6,194,102	800,000	1,010,554	186,155	2,040	920
LU01	3	3	100%	1,301,082	1,082,580	58,352	160,150	433,694	1,816	1,216
LV01	46	46	100%	5,684,857	4,360,671	463,386	860,800	123,584	2,071	621
MK01	11	11	100%	913,850	732,500	62,000	119,350	83,077	2,579	1,088
MT01	4	4	100%	1,504,335	1,291,360	92,475	120,500	376,084	3,337	1,321
NL01	57	54	95%	18,037,015	14,143,084	838,581	3,055,350	334,019	1,309	558
NO01	48	48	100%	6,164,014	4,607,031	827,033	729,950	128,417	2,052	867
PL01	262	258	98%	43,295,197	31,155,177	5,400,470	6,741,300	167,811	1,833	692
PT01	86	84	98%	14,802,356	11,202,461	1,235,350	2,364,545	176,219	1,517	825
RO01	73	72	99%	21,326,464	15,878,949	2,826,715	2,620,800	296,201	2,360	958
SE01	40	40	100%	10,593,546	7,748,906	1,353,540	1,491,100	264,839	1,851	1,020
SI01	61	59	97%	5,169,890	4,137,510	422,920	609,460	87,625	2,127	712
SK01	35	35	100%	9,400,399	7,283,038	818,811	1,298,550	268,583	2,090	582
TR01	189	188	99%	38,905,079	31,227,887	2,576,142	5,101,050	206,942	2,091	1,109
UK01	166	163	98%	42,455,491	34,360,415	2,784,476	5,312,350	260,463	2,090	938
TOTAL	3,843	3,731	97%	584,085,822	453,185,600	47,102,481	83,907,562	156,549	1,595	846

Data Source = EPluslink - BO Report EP027 (extraction date = 10/11/2016)

PARTICIPANTS (MOBILITIES)						
SUBMITTED	CONTRACTED	PARTICIPANT SUCCESS RATE	BY ATIVITY			
			<i>Students for studies</i>	<i>Students for Traineeships</i>	<i>Staff for Teaching</i>	<i>Staff for Training</i>
9,691	8,232	85%	4,890	2,044	996	302
4,620	4,040	87%	2,722	838	295	185
9,053	5,983	66%	3,726	1,251	732	274
17	13	76%	8		3	2
4,577	3,737	82%	1,469	884	909	475
1,268	910	72%	315	387	103	105
8,836	5,739	65%	3,863	759	795	322
52,539	46,614	89%	33,022	7,894	3,576	2,122
7,008	5,474	78%	3,057	1,657	491	269
1,949	1,685	86%	704	364	370	247
8,626	6,437	75%	3,497	1,594	748	598
58,518	32,628	56%	19,883	7,400	3,094	2,251
8,716	7,699	88%	4,752	1,434	851	662
57,498	43,502	76%	27,454	12,460	2,435	1,153
3,221	2,151	67%	1,311	418	188	234
7,030	6,161	88%	3,291	1,152	1,150	568
4,552	3,721	82%	2,278	1,109	220	114
761	549	72%	247	80	90	132
46,999	37,754	80%	26,550	7,770	2,359	1,075
95	95	100%	45	10	10	30
10,661	3,906	37%	1,779	1,257	456	414
664	644	97%	501	95	22	26
3,746	2,852	76%	1,305	801	343	403
493	341	69%	230	54	43	14
767	457	60%	260	127	38	32
18,701	12,308	66%	7,190	3,615	1,011	492
3,836	3,199	83%	2,016	229	516	438
38,863	24,795	64%	11,283	5,710	4,606	3,196
14,358	8,883	62%	5,392	1,994	1,097	400
11,837	9,677	82%	4,118	2,609	1,789	1,161
7,048	5,513	78%	3,370	816	807	520
5,527	2,539	46%	1,465	480	374	220
5,914	4,890	83%	2,527	957	1,022	384
41,807	17,259	41%	12,057	2,879	1,376	947
23,589	19,412	82%	9,836	6,608	1,709	1,259
483,385	339,799	70.30%	206,413	77,736	34,624	21,026

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 8

Αποτελέσματα από τη Σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

OUTBOUND			FUNDS			POPULATION		
1	0,13 3	Germany	1	0,120	Germany	1	Germany	13,66 %
2	0,12 5	France	2	0,103	France	2	Turkey	12,96 %
3	0,11 8	Spain	3	0,092	Spain	3	France	11,19 %
4	0,07 9	Italy	4	0,091	Italy	4	United Kingdom	10,88 %
5	0,07 2	Poland	5	0,084	United Kingdom	5	Italy	10,28 %
6	0,05 6	United Kingdom	6	0,074	Poland	6	Spain	7,86%
7	0,04 2	Netherlands	7	0,063	Turkey	7	Poland	6,43%
8	0,03 9	Turkey	8	0,035	Romania	8	Romania	3,37%
9	0,03 4	Czech Republic	9	0,034	Netherlands	9	Netherlands	2,85%
10	0,03 1	Belgium	10	0,025	Portugal	10	Belgium	1,89%
11	0,03 0	Romania	11	0,023	Belgium	11	Greece	1,85%
12	0,02 7	Portugal	12	0,023	Greece	12	Czech Republic	1,78%
13	0,02 6	Austria	13	0,023	Czech Republic	13	Portugal	1,76%
14	0,02 0	Finland	14	0,021	Hungary	14	Hungary	1,67%

15	0,01 9	Lithuania	15	0,020	Sweden	15	Sweden	1,63%
16	0,01 8	Hungary	16	0,019	Austria	16	Austria	1,44%
17	0,01 8	Greece	17	0,017	Finland	17	Bulgaria	1,23%
18	0,01 7	Sweden	18	0,016	Bulgaria	18	Denmark	0,95%
19	0,01 6	Slovakia	19	0,015	Slovakia	19	Finland	0,92%
20	0,01 4	Denmark	20	0,014	Lithuania	20	Slovakia	0,92%
21	0,01 1	Bulgaria	21	0,013	Denmark	21	Norway	0,86%
OUTBOUND			FUNDS			POPULATION		
22	0,01 1	Ireland	22	0,013	Ireland	22	Ireland	0,78%
23	0,01 0	Latvia	23	0,012	Norway	23	Croatia	0,72%
24	0,00 8	Slovenia	24	0,010	Latvia	24	Lithuania	0,50%
25	0,00 7	Croatia	25	0,009	Slovenia	25	FYROM	0,35%
26	0,00 6	Norway	26	0,008	Croatia	26	Slovenia	0,35%
27	0,00 6	Estonia	27	0,007	Estonia	27	Latvia	0,34%
28	0,00 2	Cyprus	28	0,004	Cyprus	28	Estonia	0,22%
29	0,00 2	Luxembourg	29	0,003	Iceland	29	Cyprus	0,15%
30	0,00	Iceland	30	0,003	Malta	30	Luxembourg	0,09%

	2							
31	0,00 1	Malta	31	0,002	Luxembourg	31	Malta	0,07%
32	0,00 0	FYROM	32	0,002	FYROM	32	Iceland	0,06%
33	0,00 0	Liechtenstein	33	0,001	Liechtenstein	33	Liechtenstein	0,01%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 9

Αποτελέσματα από την σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2015

OUTBOUND			INBOUND			FUNDS			POPULATION		
1	0,138	Germany	1	0,146	Spain	1	0,120	Germany	1	Germany	13,58%
2	0,137	Czech Republic	2	0,113	Germany	2	0,100	France	2	Turkey	13,00%
3	0,127	France	3	0,104	United Kingdom	3	0,091	Spain	3	France	11,12%
4	0,107	Italy	4	0,101	France	4	0,091	Italy	4	United Kingdom	10,85%
5	0,058	Portugal	5	0,074	Italy	5	0,086	United Kingdom	5	Italy	10,17%
6	0,051	United Kingdom	6	0,045	Poland	6	0,074	Poland	6	Spain	7,77%
7	0,051	Turkey	7	0,039	Portugal	7	0,066	Turkey	7	Poland	6,36%
8	0,043	Norway	8	0,039	Netherlands	8	0,036	Romania	8	Romania	3,32%
9	0,030	Belgium	9	0,037	Belgium	9	0,034	Netherlands	9	Netherlands	2,83%
10	0,028	Cyprus	10	0,033	Sweden	10	0,025	Portugal	10	Belgium	1,88%
11	0,028	Romania	11	0,029	Czech Republic	11	0,024	Belgium	11	Bulgaria	1,88%
12	0,023	Austria	12	0,027	Turkey	12	0,024	Greece	12	Greece	1,82%

13	0,022	Slovakia	13	0,027	Finland	13	0,023	Czech Republic	13	Czechia	1,76%
14	0,019	FYROM	14	0,025	Ireland	14	0,021	Hungary	14	Portugal	1,74%
15	0,016	Slovenia	15	0,024	Austria	15	0,020	Sweden	15	Hungary	1,65%
16	0,016	Finland	16	0,019	Norway	16	0,019	Austria	16	Sweden	1,63%
17	0,015	Hungary	17	0,019	Denmark	17	0,017	Finland	17	Austria	1,44%
18	0,015	Liechtenstein	18	0,019	Hungary	18	0,016	Bulgaria	18	Denmark	0,95%
19	0,013	Sweden	19	0,012	Greece	19	0,015	Slovakia	19	Finland	0,92%
20	0,010	Iceland	20	0,009	Lithuania	20	0,014	Lithuania	20	Slovakia	0,91%
21	0,008	Denmark	21	0,009	Romania	21	0,013	Denmark	21	Norway	0,86%
OUTBOUND			INBOUND			FUNDS			POPULATION		
22	0,008	Bulgaria	22	0,008	Malta	22	0,013	Ireland	22	Ireland	0,78%
23	0,007	Spain	23	0,008	Slovenia	23	0,011	Norway	23	Croatia	0,71%
24	0,006	Luxembourg	24	0,006	Slovakia	24	0,010	Latvia	24	Lithuania	0,49%
25	0,006	Poland	25	0,005	Estonia	25	0,009	Slovenia	25	North Macedonia	0,35%
26	0,006	Greece	26	0,005	Croatia	26	0,008	Croatia	26	Slovenia	0,35%
27	0,004	Estonia	27	0,005	Latvia	27	0,007	Estonia	27	Latvia	0,33%
28	0,002	Croatia	28	0,004	Bulgaria	28	0,004	Cyprus	28	Estonia	0,22%
29	0,002	Lithuania	29	0,003	Cyprus	29	0,003	Iceland	29	Cyprus	0,14%
30	0,001	Ireland	30	0,002	Iceland	30	0,003	Malta	30	Luxembourg	0,09%
31	0,001	Netherlands	31	0,002	Luxembourg	31	0,002	Luxembourg	31	Malta	0,07%
32	0,000	Malta	32	0,000	FYROM	32	0,002	FYROM	32	Iceland	0,06%

33	0,000	Latvia	33	0,000	Liechtenstein	33	0,001	Liechtenstein	33	Liechtenstein	0,01%
----	-------	--------	----	-------	---------------	----	-------	---------------	----	---------------	-------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 10

Αποτελέσματα από την σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2016

OUTBOUND			INBOUND			FUNDS			POPULATION		
1	0.148	Spain	1	0.144	GER	1	0.119	GER	1	GER	0.162
2	0.100	GER	2	0.139	Spain	2	0.098	France	2	France	0.131
3	0.095	France	3	0.134	France	3	0.093	Italy	3	UK	0.129
4	0.087	Italy	4	0.121	Italy	4	0.091	Spain	4	Italy	0.118
5	0.084	UK	5	0.045	Poland	5	0.084	UK	5	Spain	0.091
6	0.062	Poland	6	0.044	Neth	6	0.072	Poland	6	Poland	0.074
7	0.049	Portugal	7	0.043	UK	7	0.036	Romania	7	Romania	0.038
8	0.044	Neth	8	0.029	Portugal	8	0.033	Neth	8	Neth	0.034
9	0.037	Sweden	9	0.029	Belgium	9	0.025	Portugal	9	Belgium	0.022
10	0.034	Czech R	10	0.026	Czech R	10	0.024	Belgium	10	Greece	0.021
11	0.033	Finland	11	0.021	Finland	11	0.024	Czech R	11	Czech R	0.021
12	0.027	Belgium	12	0.021	Austria	12	0.023	Greece	12	Portugal	0.020
13	0.024	Austria	13	0.017	Romania	13	0.021	Hungary	13	Sweden	0.020
14	0.022	Ireland	14	0.015	Sweden	14	0.020	Austria	14	Hungary	0.019
15	0.020	Hungary	15	0.015	Greece	15	0.019	Sweden	15	Austria	0.017
16	0.019	Denmark	16	0.013	Hungary	16	0.017	Finland	16	Bulgaria	0.014
17	0.011	Romania	17	0.012	Denmark	17	0.017	Bulgaria	17	Denmark	0.011
18	0.011	Lithuan	18	0.011	Ireland	18	0.015	Slovakia	18	Finland	0.011

19	0.010	Greece	19	0.011	Slovakia	19	0.014	Lithuan	19	Slovakia	0.011
20	0.010	Slovenia	20	0.010	Lithuan	20	0.014	Denmark	20	Ireland	0.009
21	0.007	Croatia	21	0.006	Slovenia	21	0.012	Ireland	21	Croatia	0.008
OUTBOUND			INBOUND			FUNDS			POPULATION		
22	0.007	Slovakia	22	0.005	Croatia	22	0.010	Latvia	22	Lithuania	0.006
23	0.006	Latvia	23	0.005	Bulgaria	23	0.009	Slovenia	23	Slovenia	0.004
24	0.006	Estonia	24	0.005	Latvia	24	0.008	Croatia	24	Latvia	0.004
25	0.004	Bulgaria	25	0.003	Estonia	25	0.008	Estonia	25	Estonia	0.003
26	0.002	Cyprus	26	0.002	Lux	26	0.004	Cyprus	26	Cyprus	0.002
27	0.002	Malta	27	0.002	Cyprus	27	0.002	Malta	27	Lux	0.001
28	0.001	Lux	28	0.001	Malta	28	0.002	Lux	28	Malta	0.001
29	0.025	Norway	29	0.060	Turkey	29	0.067	Turkey	29		
30	0.010	Turkey	30	0.001	FYROM	30	0.012	Norway	30		
31	0.003	Iceland	31	0.001	Iceland	31	0.003	Iceland	31		
32	0.000	FYROM	32	0.009	Norway	32	0.003	FYROM	32		
33	0.000	Liecht	33	0.000	Liecht	33	0.001	Liecht	33		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 11

Αποτελέσματα από τη σελίδα Ευρωπαϊκής επιτροπής το 2017

OUTBOUND			INBOUND			FUNDS			POPULATION %		
1	0,144	Germany	1	0,148	Spain	1	0,124	France	1	Germany	15,12%
2	0,139	Spain	2	0,100	Germany	2	0,101	FYROM	2	Turkey	14,62%
3	0,134	France	3	0,095	France	3	0,098	Portugal	3	France	12,24%
4	0,121	Italy	4	0,087	Italy	4	0,096	Iceland	4	Italy	11,10%
5	0,060	Turkey	5	0,084	United Kingdom	5	0,078	Slovakia	5	Spain	8,52%
6	0,045	Poland	6	0,062	Poland	6	0,066	Luxembourg	6	Poland	6,96%
7	0,044	Netherlands	7	0,049	Portugal	7	0,058	Turkey	7	Romania	3,60%
8	0,043	United Kingdom	8	0,044	Netherlands	8	0,037	Netherlands	8	Netherlands	3,13%
9	0,029	Portugal	9	0,037	Sweden	9	0,031	Lithuania	9	Iceland	2,57%
10	0,029	Belgium	10	0,034	Czech Republic	10	0,027	Belgium	10	Belgium	2,08%
11	0,026	Czech Republic	11	0,033	Finland	11	0,025	Czech Republic	11	Greece	1,97%
12	0,021	Finland	12	0,027	Belgium	12	0,025	Malta	12	Czech Republic	1,94%
13	0,021	Austria	13	0,025	Norway	13	0,023	Germany	13	Portugal	1,89%
14	0,017	Romania	14	0,024	Austria	14	0,022	Greece	14	United Kingdom	1,83%
15	0,015	Sweden	15	0,022	Ireland	15	0,020	Austria	15	Hungary	1,79%
16	0,015	Greece	16	0,020	Hungary	16	0,019	Romania	16	Austria	1,61%
17	0,013	Hungary	17	0,019	Denmark	17	0,017	Finland	17	Bulgaria	1,30%

18	0,012	Denmark	18	0,011	Romania	18	0,017	Bulgaria	18	Denmark	1,05%
19	0,011	Ireland	19	0,011	Lithuania	19	0,015	Norway	19	Finland	1,01%
20	0,011	Slovakia	20	0,010	Greece	20	0,014	Denmark	20	Sweden	1,01%
21	0,010	Lithuania	21	0,010	Turkey	21	0,013	Italy	21	Slovakia	1,00%
OUTBOUND			INBOUND			FUNDS			POPULATION %		
22	0,009	Norway	22	0,010	Slovenia	22	0,013	Hungary	22	Ireland	0,88%
23	0,006	Slovenia	23	0,007	Croatia	23	0,012	Sweden	23	Croatia	0,76%
24	0,005	Croatia	24	0,007	Slovakia	24	0,010	Ireland	24	Lithuania	0,52%
24	0,005	Bulgaria	24	0,006	Latvia	24	0,009	Poland	24	Slovenia	0,38%
26	0,005	Latvia	26	0,006	Estonia	26	0,009	Croatia	26	Latvia	0,36%
27	0,003	Estonia	27	0,004	Bulgaria	27	0,008	Estonia	27	Estonia	0,24%
28	0,002	Luxem bourg	28	0,003	Iceland	28	0,004	Cyprus	28	Cyprus	0,16%
29	0,002	Cyprus	29	0,002	Cyprus	29	0,003	Slovenia	29	FYROM	0,11%
30	0,001	FYROM	30	0,002	Malta	30	0,003	Liechten stein	30	Luxem bourg	0,11%
31	0,001	Malta	31	0,001	Luxem bourg	31	0,002	Latvia	31	Malta	0,08%
32	0,001	Iceland	32	0,000	FYROM	32	0,002	United Kingdom	32	Liechten stein	0,06%
33	0,000	Liechten stein	33	0,000	Liechten stein	33	0,000	Spain	33	Norway	0,01%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 12

Αποτελέσματα από την σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2018

OUTBOUND			INBOUND			FUNDS			POPULATION %		
1	0,12 9	France	1	0,14 5	Spain	1	0,12 5	Germany	1	Germany	13,7 8
2	0,12 2	Germany	2	0,09 5	Germany	2	0,10 6	France	2	Turkey	13,4 5
3	0,11 7	Spain	3	0,09 0	United Kingdom	3	0,09 6	Spain	3	France	11,1 4
4	0,10 6	Italy	4	0,08 4	Italy	4	0,09 5	Italy	4	United Kingdom	11,0 3
5	0,05 9	Poland	5	0,08 2	France	5	0,08 6	United Kingdom	5	Italy	10,0 6
6	0,05 2	Turkey	6	0,05 2	Poland	6	0,06 4	Poland	6	Spain	7,76
7	0,05 0	United Kingdom	7	0,04 8	Portugal	7	0,05 2	Turkey	7	Poland	6,32
8	0,04 0	Nether- lands	8	0,04 2	Nether- lands	8	0,03 7	Romania	8	Romania	3,25
9	0,03 1	Romania	9	0,03 6	Czechia	9	0,03 0	Nether- lands	9	Nether- lands	2,86
OUTBOUND			INBOUND			FUNDS			POPULATION %		
1 0	0,03 1	Portugal	1 0	0,03 4	Belgium	1 0	0,02 6	Belgium	1 0	Belgium	1,90
1 1	0,02 9	Belgium	1 1	0,02 9	Sweden	1 1	0,02 5	Czechia	1 1	Greece	1,79
1 2	0,02 7	Czechia	1 2	0,02 8	Finland	1 2	0,02 5	Portugal	1 2	Czechia	1,77
1 3	0,02 2	Austria	1 3	0,02 5	Austria	1 3	0,02 2	Greece	1 3	Portugal	1,71
1 4	0,02 0	Finland	1 4	0,02 3	Ireland	1 4	0,02 1	Hungary	1 4	Sweden	1,68

15	0,018	Greece	15	0,021	Hungary	15	0,020	Austria	15	Hungary	1,63
16	0,017	Hungary	16	0,020	Norway	16	0,017	Sweden	16	Austria	1,47
17	0,016	Lithuania	17	0,018	Denmark	17	0,017	Finland	17	Bulgaria	1,17
18	0,015	Slovakia	18	0,017	Greece	18	0,015	Bulgaria	18	Denmark	0,96
19	0,015	Sweden	19	0,014	Romania	19	0,015	Slovakia	19	Finland	0,92
20	0,013	Denmark	20	0,012	Lithuania	20	0,014	Denmark	20	Slovakia	0,91
21	0,012	Bulgaria	21	0,011	Turkey	21	0,013	Ireland	21	Norway	0,88
22	0,010	Ireland	22	0,010	Slovakia	22	0,013	Lithuania	22	Ireland	0,80
23	0,009	Latvia	23	0,010	Malta	23	0,012	Norway	23	Croatia	0,68
24	0,009	Norway	24	0,009	Slovenia	24	0,011	Croatia	24	Lithuania	0,47
24	0,008	Slovenia	24	0,008	Croatia	24	0,010	Latvia	24	North Macedonia	0,35
26	0,007	Croatia	26	0,007	Latvia	26	0,009	Slovenia	26	Slovenia	0,34
27	0,005	Estonia	27	0,007	Bulgaria	27	0,008	Estonia	27	Latvia	0,32
28	0,002	Cyprus	28	0,007	Estonia	28	0,004	Cyprus	28	Estonia	0,22
29	0,001	Luxembourg	29	0,005	Cyprus	29	0,003	Iceland	29	Cyprus	0,14
30	0,001	Malta	30	0,003	Luxembourg	30	0,003	Malta	30	Luxembourg	0,10

3 1	0,00 1	Iceland	3 1	0,00 3	Iceland	3 1	0,00 2	Luxem- bourg	3 1	Malta	0,08
3 2	0,00 1	North Macedoni a	3 2	0,00 1	North Macedoni a	3 2	0,00 2	North Macedoni a	1	Iceland	0,06
3 3	0,00 0	Liechten stein	3 3	0,00 0	Liechten stein	3 3	0,00 0	Liechten stein	2	Liechten stein	0,01

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 13

Προϋπολογισμός Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων για το έτος 2015

A/A	ΙΔΡΥΜΑΤΑ	OS	SMS
1	Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών G ATHINE 06	14.350,00	83.726,55
2	Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης G THESSAL 15	5.950,00	3.581,88
3	Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσ/νίκης G THESSAL 01	196.600,00	1.494.541,22
4	Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής & Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ) G ATHINE 53	8.750,00	17.909,42
5	Γεωπονικό Παν/νιο Αθηνών G ATHINE 03	18.900,00	38.057,52
6	Δημοκρίτειο Παν/μιο Θράκης G KOMOTIN 01	51.400,00	268.193,59
7	Διεθνές Πανεπιστήμιο G THESSAL 14	4.900,00	4.477,36
8	Εθνικό και Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών G ATHINE 01	159.400,00	1.335.595,10
9	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο G ATHINE 02	63.200,00	433.408,00
10	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο G PATRAS 05	6.650,00	15.223,01
11	Ιόνιο Παν/μιο G ATHINE 42	25.200,00	208.197,02
12	Οικονομικό Παν/μιο Αθηνών G ATHINE 04	86.200,00	605.786,18

13	Παν/μιο Αιγαίου G ATHINE 41	35.800,00	65.369,39
14	Παν/μιο Δυτικής Μακεδονίας G KOZANI 01	14.350,00	53.728,26
15	Παν/μιο Θεσσαλίας G VOLOS 01	59.600,00	303.564,69
16	Παν/μιο Ιωαννίνων G IOANNIN 01	48.400,00	132.081,99
17	Παν/μιο Κρήτης G KRITIS 01	62.800,00	319.683,17
18	Παν/μιο Μακεδονίας G THESSAL 02	47.600,00	280.730,18
19	Παν/μιο Πατρών G PATRA 01	87.000,00	370.277,29
20	Παν/μιο Πειραιώς G PIREAS 01	49.200,00	282.968,86
21	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου G TRIPOLI 03	23.450,00	76.562,78
22	Πάντειο Παν/μιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών G KALLITH 02	78.800,00	521.164,16
23	Πολυτεχνείο Κρήτης G KRITI 09	13.300,00	53.728,26
24	ΤΕΙ Αθήνας G ATHINE 34	72.400,00	308.489,78
25	ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης G KAVALA 01	48.800,00	194.764,96

26	ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης G THESSAL 12	54.000,00	154.916,50
27	ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας G PATRA06	11.550,00	34.027,90
28	ΤΕΙ Δυτ. Μακεδονίας G KOZANI 01	19.950,00	52.832,79
29	ΤΕΙ Ηπείρου G ARTA 01	35.400,00	103.426,91
30	ΤΕΙ Θεσσαλίας G LARISSA 02	35.400,00	138.798,02
31	ΤΕΙ Ιόνιων Νήσων G ZAKYNTH 01	4.200,00	10.745,65
32	ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας G SERRES 01	5.600,00	26.416,40
33	ΤΕΙ Κρήτης G KRITIS 04	50.600,00	204.615,14
34	ΤΕΙ Πειραιά G EGALEO 01	19.950,00	56.862,41
35	ΤΕΙ Πελοποννήσου G KALAMAT 01	4.200,00	4.477,36
36	ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας G LAMIA 04	9.800,00	32.236,96
37	Χαροκόπειο Παν/μιο G KALLITH 01	14.350,00	82.383,34
38	Όμιλος Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών G ATHINE 04	25.200,00	0,00
39	Όμιλος Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών	19.950,00	0,00

Προϋπολογισμός Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων για το έτος 2016

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	185.600,00	1.320.800,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	24.850,00	74.000,00
ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	37.200,00	133.200,00
ΣΧΟΛΗ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ	8.050,00	0,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ-ΟΜΙΛΟΣ	26.950,00	0,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	16.450,00	34.000,00
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ	34.300,00	90.000,00
ΤΕΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	3.850,00	5.200,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	7.000,00	12.400,00
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	19.600,00	42.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	93.000,00	326.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	46.000,00	237.600,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	31.150,00	52.800,00
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ	2.800,00	0,00
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	6.300,00	2.400,00
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	62.200,00	361.600,00
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	46.400,00	130.400,00
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	77.200,00	412.000,00
ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	51.800,00	128.800,00

20	ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΟΜΙΛΟΣ	19.950,00	0,00
21	ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	18.200,00	20.800,00
22	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	94.200,00	590.000,00
23	ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	19.600,00	87.600,00
24	ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5.250,00	2.400,00
25	ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ	63.400,00	224.000,00
26	ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	22.400,00	174.400,00
27	ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ	50.400,00	236.000,00
28	ΤΕΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	59.800,00	184.800,00
29	ΤΕΙ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	9.100,00	30.000,00
30	ΤΕΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6.650,00	23.200,00
31	ΑΣΠΑΙΤΕ	8.750,00	23.600,00
32	ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	7.000,00	12.000,00
33	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	69.800,00	224.800,00
34	ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	13.650,00	48.000,00
35	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	46.600,00	214.000,00

35	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	46.600,00	214.000,00
36	ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	170.000,00	1.187.600,00
37	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	65.800,00	153.600,00
38	ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ	26.250,00	46.400,00
39	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	64.600,00	264.800,00
40	ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	14.350,00	74.800,00
41	ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	5.600,00	7.200,00
42	ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ- ΟΜΙΛΟΣ	41.000,00	0,00
43	ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	20.650,00	54.800,00
	ΣΥΝΟΛΑ	1.703.700,00	7.248.000,00

Προϋπολογισμός Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων για το έτος 2017

ΙΔΡΥΜΑΤΑ	OS	SMS
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	188.000,00	1.426.050,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	21.350,00	61.200,00
ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	42.400,00	189.450,00
ΣΧΟΛΗ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ	4.900,00	0,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ-ΟΜΙΛΟΣ	34.300,00	0,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17.500,00	47.250,00
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ	30.100,00	82.350,00
ΤΕΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	6.650,00	10.800,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	10.850,00	13.050,00
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	21.350,00	55.350,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	94.600,00	427.500,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	45.600,00	297.900,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	43.800,00	66.600,00

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ	12.600,00	37.800,00
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	10.500,00	2.700,00
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	58.800,00	290.700,00
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	47.000,00	155.700,00
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	77.000,00	468.000,00
ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	49.200,00	117.450,00
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΟΜΙΛΟΣ	22.050,00	0,00
ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	26.600,00	33.750,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	87.400,00	585.450,00
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	17.150,00	84.150,00
ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5.950,00	1.350,00
ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ	52.800,00	224.100,00
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	28.350,00	201.150,00
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ	53.400,00	283.500,00
ΤΕΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	62.000,00	145.350,00
ΤΕΙ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	16.450,00	56.250,00
ΤΕΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9.800,00	31.500,00
ΑΣΠΑΙΤΕ	10.500,00	24.750,00

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	6.300,00	9.450,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	66.600,00	239.850,00
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	16.100,00	68.400,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	56.000,00	319.950,00
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	177.600,00	1.399.500,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	60.600,00	145.350,00
ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ	32.200,00	66.150,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	76.800,00	288.000,00
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	17.850,00	98.100,00
ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	6.300,00	13.500,00
ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ- ΟΜΙΛΟΣ	47.000,00	0,00
ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	25.900,00	78.300,00
ΣΧΟΛΗ ΙΚΑΡΩΝ	12.250,00	18.900,00
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - ΟΜΙΛΟΣ	14.700,00	0,00
ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	9.450,00	6.300,00
	1.834.600,00	8.172.900,00

Προϋπολογισμός Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων για το έτος 2018

ΙΔΡΥΜΑΤΑ	ΟΣ	SMS
ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	10.150,00	9.400,00
ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	8.050,00	4.230,00
ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3.850,00	2.350,00
ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	5.250,00	8.460,00
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	18.900,00	103.400,00
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	203.400,00	1.559.930,00
ΑΣΠΑΙΤΕ	12.250,00	18.800,00
ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	54.800,00	133.480,00
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	26.250,00	45.120,00
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ	51.400,00	273.540,00
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	6.300,00	5.640,00
ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	5.950,00	7.990,00
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	177.800,00	1.386.030,00
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	66.600,00	362.370,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	14.700,00	9.400,00
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	35.400,00	198.810,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	87.200,00	636.850,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ-ΟΜΙΛΟΣ	35.000,00	0,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	42.600,00	71.910,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	68.800,00	310.670,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	19.600,00	49.350,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	71.600,00	294.220,00

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	64.800,00	148.050,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	59.600,00	220.900,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	47.200,00	244.400,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	100.400,00	449.320,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	56.000,00	343.100,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	19.250,00	58.750,00
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	78.200,00	462.010,00
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΟΜΙΛΟΣ	20.650,00	0,00
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	23.450,00	77.080,00
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - ΟΜΙΛΟΣ	15.750,00	0,00
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ	14.350,00	41.360,00
ΣΧΟΛΗ ΙΚΑΡΩΝ	12.600,00	9.870,00
ΣΧΟΛΗ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ	3.850,00	0,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ-ΟΜΙΛΟΣ	48.600,00	0,00
ΤΕΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	60.800,00	137.710,00
ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	30.800,00	36.190,00
ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	24.150,00	59.220,00
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ	29.050,00	76.140,00
ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	47.600,00	206.800,00
ΤΕΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5.950,00	7.520,00
ΤΕΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	9.800,00	44.180,00
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	43.400,00	138.180,00
ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	7.350,00	11.280,00
ΤΕΙ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	21.350,00	47.000,00
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	16.800,00	73.790,00
ΣΥΝΟΛΟ	1.887.600,00	8.384.800,00